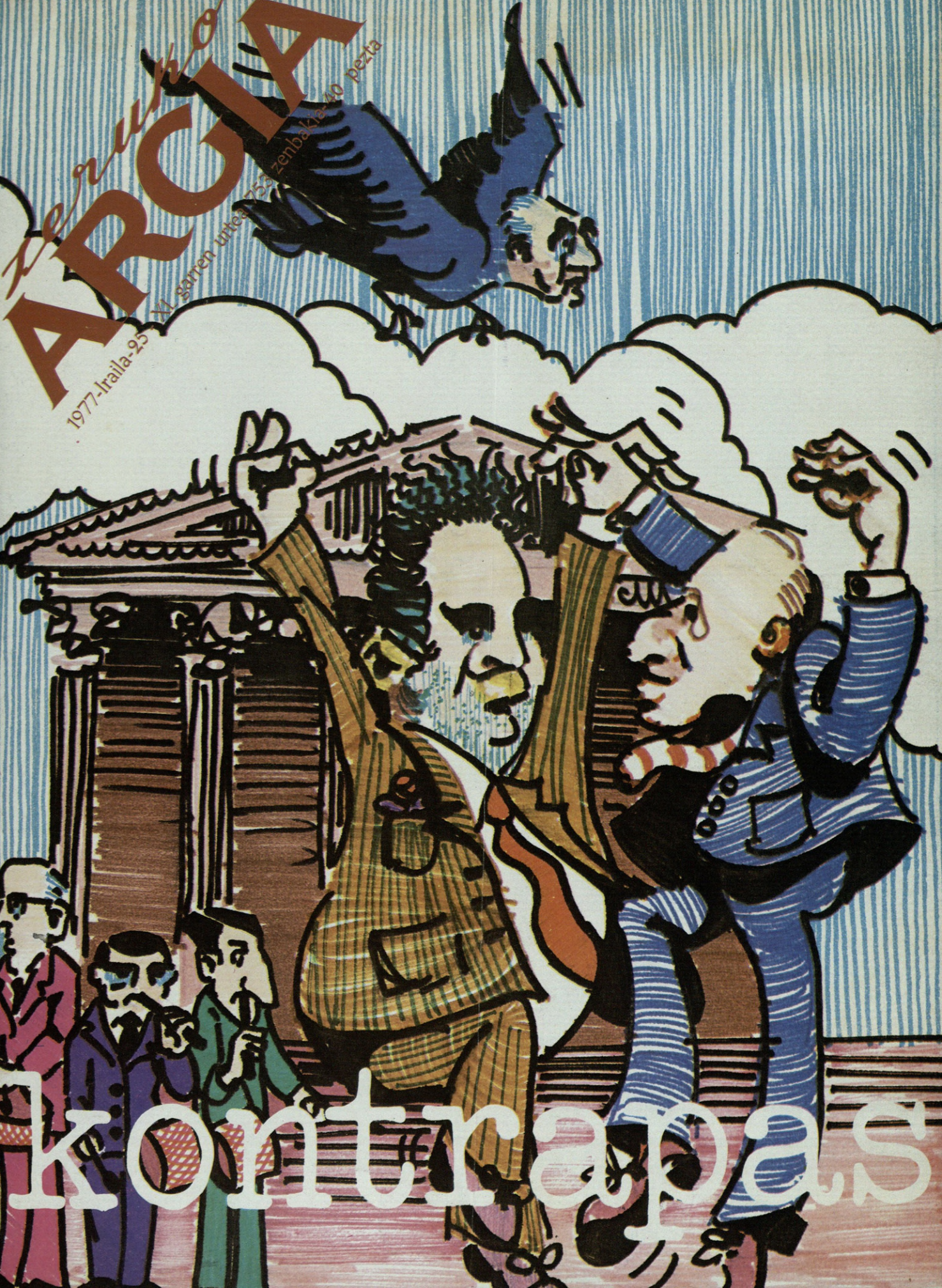

Lehen
ARCIA
1977-Iraila-25 XI garren untea 753 zenbakia 40 peza

kontrapas

BEU PARA EUSKAL PRENTSA

kontrapas

Autonomiaren ataria egiten ari dira Euskadiko politikoak. Bakoitza berea egiten ari da. Zenbat eta atari zabalagoa orduan eta etxe hobe egin daiteke gero. Baina batzuk eta besteak lehen berdindutako lekura lurak ateratzen badituzte ez dugu sekulan ataririk. Are gutxiago, etxerik.

Euskal Herria askatasunaren alde borrokan bizi den herria dugu. Kateez lotu zuten geroztik askatu nahirik dabil. Gerra-aldiak galtzen ditu baina hala ere gerrari jarraitzen zaio. Orain arteko guduak galdu ditu, baina gerra irabazten ari da.

Bere seme euskarazko izenak jartzea debekatu zaio, baina libre utzi izan bazitzaion baino euskal izen gehiago jartzen da, gaurregun. Eratzunez zigortu izan da eskolan euskaraz mintzo zen euskalduna: euskaraz irakasten duten ikastolak sortu dira, nonahi, Erdal Abeslari ospetsuen kan- tei uko egin eta euskal kantarien eta bertsolarien abestiak eta bertsoak kantatzen ditu herriak.

Bere buruaren jabe izan nahi duelako izan nahi du Euskal Herriak euskaldun. Eta euskaldun izan nahi duelako izan nahi du bere buruaren jabe. Zilbor hestearen loturarik gabe bizi nahi du. Ez du inoren maizter eta morroi izan nahi. Ezta "haur txiki babestua" ere. Bere buruaren jaun eta jabe izan nahi du. Hori da bere amtsa. Helburu horretan ditu jarriak bere begiak.

Bihar goizerako ez gara helburu horretara iritsiko. Baina etzi edo etzidamu helburu horretara bidea ixten digun biderik ez dugu hartu behar. Loturik gaituen Estatuak, noski, helburu horretara daraman edozein bide ito nahiko du, tranpaz.

Ordenazaintzaileen ministroari zutik eusteko amnistiaren tranpa jarri du, oraindik orain. Euskal Herriak, berriz, "presoak kalera" eta "besteak barrura" hotsegiten du. Lehenengoak kale- ratzeko bigarrenengoak nahi dutena egiteko eskubiderik ez du onartzen. Indar abertzaleak hautes- kundeetara ahul eta zatiturik azaldu zitezen presoak tantaka kaleratu zituen, Ikastolen subentzio- ekin ere berdin egiten du. Batzuei eman, besteei ukatu. Asaldatu ez daitezen tantaka ematen die subentzioa.

Autonomiaren ataria egiterakoan ere jokoan dabil Estatuak. Euskaldunok zatiturik gaudelako ez omen daki norekin hitzegin. Herriaren egiazko ordezkariak ez omen du ikusten. Euskal Herria txikitu, borrokariak eta gudariak giltzaperatu eta hil dituen diktadura basaren ume den gobernu- a demokraziaren erronka jotzen euskaldunoi, diktaduraren kontra bizia emateraino borrokatu den herriari burlaka, alazangoa!

Euskal Herriko herriak saltsatzen dituen telebistak ere Nafarroarik gabeko mapa jartzen digu egunero begibixtan. Indarra legeztatua duen Estatuak, indarrez ere borroka egin nahi duten parti- duak, demokraziaren aurka daudelako, legez kanpo uzten omen. Derriorezko ezkontzarik onar- tzen ez duten alderdiak Espainiaren batasuna sakratuaren aurka daudelako ez omen legeztatzen.

Autonomiaren ataria, Nafarroa barruan sartzeko modua eginaz, egin behar da. Onartu behar dugun autonomiak jaun eta jabe izateko aukera emango digun modukoa izan behar du. Etsaiaren indarra gogoan izan behar dugu noski, baina ez gaitu kokildu behar. Herria ere gero eta indartsua- goa baita.

zeruko ARGIA

Lehendakari:
Kalelano Ezeiza.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:
Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:
Lurdes Auzmendi, Iñigo Lamarka, Elixabete Gar- mendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Joseba Sarrienaia. **Iruinean:** Txema Larrea. **Iparral- dean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatño", Mikel Atxaga, Este- pan Aldamiz-Etxebarria, Alkiza, Arostegi, Amun- sa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Elbar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxexukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arra- sate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Gero (Zaldibia), Mahasti (Erren- teria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrazki eta diseinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu, Karlos Valverde eta Juanba Bera- sategi.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe, Etxeberri eta Luis Otaegi.

Administrazioa: Antton Ugarteburu.

Publizitatea: Joxe Mari Ibarburen.

Fotolitokiak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22. Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta idazkela:

"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

irakurleak mintzo

JAI BIZIA

Nik gauza batzu galde-tu nahi nituzke geure artean daramazkigun arremanetan eta hontan zerbait esan hauen adierazpide betekoaz, geure jaietaz, euskaldunen jaiak. Benetan gureak ahal dira, eta herrikoak?

Urtetik urtera eta orain dela gutti iraun digun Aste Haundi hau adibidez, nerezat ez du herrikoitasun pittinik eskeintzen; turismaren estrateji alu bat bezela ikusten dut baizik. Besta hauek C.A.T. ek eskaintzen dizkigun beren sasi lehiaketarekin. Victoria Eugeniako jauregitxoan, musika klasikazko orkestak, sopranoak, eta abar; Urte guztian ikusten degun antzerkia (Lina Morgan y Cia), Rokeko konzertua 10.000 baino jende gehiagorekin, hauetatik ia danok kanpotarrak eta sarrera bakoitza 500 pezeta ordainduaz noski. Kanpoko turismaren bestak, ez donostiarrenak.

Puntara eramana bada

ere kasu hau, horrelako baldintza inposatua ez litzateke behar gure herrian. Tradizioa jausten saiatzen izanak behar gara, eta honen bestak ere bai. Bainan hala ta guztiz ere denboratik denborara jauntxoan tabu hauek oraindik konbokatatu. "Fiestas euskaras" berberak egiten ditu ere eta hala ahal dira benetan? Jendeak ahoa itxiarekin egon behar ahal du, zer eskeintzen diguten itxoiten? Hala danok partaideak gara, eta denon artean geuren burua antolatzailek jarrerazi? demokrazia ere jaiet!

Nik eskatuko nuke jaialdi herrikoi bat, tradizioaren gauza ederrak iraunduz. Guregan haundi dezagun espresio bide indartsuak. Geure kultura populista eta bizia da eta herriaren egiazko jai batean.

Triste gelditzen gara ia denok gure hauzoko besta txipien aurrean. Hauzoa urte guztian gure logelaren lekua, urtez, bi edo hiru egun eta gau batzuk jaietan.

Jende guztia saltoka, barrezka, eta abesten. logurea alde batez utzirik, gau pasean. Eta urtean behin batez ba lo egiteko gure etxe haundi hauek, itxusiak ere askotan, beren funtsa galtzen dute.

Hala hor ikusten dugu gure salbapena, gure hazo-koekin, eguneroko arpegiekin, bainan bestalde eta beste billerak, beste esaerak erabiliaz! Danok mozkorrak hobe, inauterietan gaude ta!

Gure herriaren besta politika da. Eta bestak ez badira herriaren egiazko espresio bat izaten, eta ez baditugu beste dirijenteen eskuetan, dekadentziaren eskuetan uzten beren betiko garrantzia salbatuko dugu betikoz. Askotan eta egunetik egutenera ikusten da Euskal Herriaren nahia, bere herrikoi jai nahia. Bat gaitzen danok ba askatasunaren jai topatu arte.

MIKELENPA

HARPIDETUZ

Agur zuzendari jauna:
Euskaldunok zoriontsu sentitzen gara, zuk zuzentzen duzun bezalako asteroko bat edukitzeagatik.

Egun, Z. Argia, edozein hizkuntzako aldizkariaren parean dago, zalantzarik ez daukat hortaz eta hola jarraitzea bidezkoa zaigu.

Beraz, hor bidaltzen dizuet nere harpidetza.

I. ARREGI

besteena

ANAITASUNAREN 346 zenbakiko Editorialetik azken mobilizazioez mintzatzean: "Han zetzan gure indarra. Halere betiko memeloek kondenatu egin dute honako bide hau; diotenez probokatzaileak sorturiko manifestazioak omen; bai zera! 25 mila pertsona probokatzaileak direla nork sines lezake? "Ah! los partidos mayoritarios de orden". "Kaka zaharra!" Euskal militante batek hiltzerako bidea hartu du, herri hau maite duela, herri honetan sinesten duela, herriaren alde diharduela."

GOIZ ARGI-ren 255. zenbakian "Gazteek elizaz diotena" artikulotik: "Aalmenen eta autoridadearen ilusiotatik aldentu egin bear du. Gotzaiak, apaizak, erlijiosuak eta monjak eliza persegitu baten barnean injustizia guztiak salatzeke eran jartzen diran momentuan asiko da benetak eliza. Gure maillan, gazteon maillan bizi daidezkeen apaizak ez dago. Apaizak odol zurruptazaille batzuk dira. Eliza

negozio zikin bat da eta apaizek bakarrik ateratzen dute orren etekiña".

DEIAko Irailaren 14ean agertu zen Editorialetik: "Porque no existe mayor disparate político que afirmar que las elecciones del 15 de Junio no sirvieron para encontrar interlocutores válidos en Euskadi. Si a esto quieren llamarle democracia, que el propio Gobierno se aplique a sí mismo los correspondientes porcentajes de consenso popular para valorar su propia representatividad."

Si nuestros parlamentarios no son interlocutores válidos, por la misma lógica, y puesto que los ministros proceden de las mismas elecciones, tampoco Euzkadi debe aceptar como interlocutor a un Gobierno monocolor que no representa a la mayoría del sentir del Estado Espa-

ñol. Un Gobierno —insistimos— con un tanto por ciento muy elevado de políticos franquistas".

PUNTO Y HORAREN 53. zenbakitik: "La oligarquía española puso el dinero: financió el éxito, y a ella le debe la UCD entre otras cosas, los créditos obtenidos para la campaña electoral. Esta clase detenta el poder real, el económico, y si el Gobierno con el plan económico atenta contra sus intereses, la economía española no funcionará: no se invertirá, bajará la bolsa, no habrá puestos de trabajo... el Gobierno fracasará."

Difícil papeleta la de un Gobierno que proviniendo de la gran burguesía española (banca y grandes empresas) e incluso habiendo aceptado de ella apoyo financiero en las elecciones, pretende vender una

imagen de centro-izquierda para poder hacer el caldo gordo, a la derecha estatal y cumplir con las bendiciones recibidas del capital norteamericano y alemán".

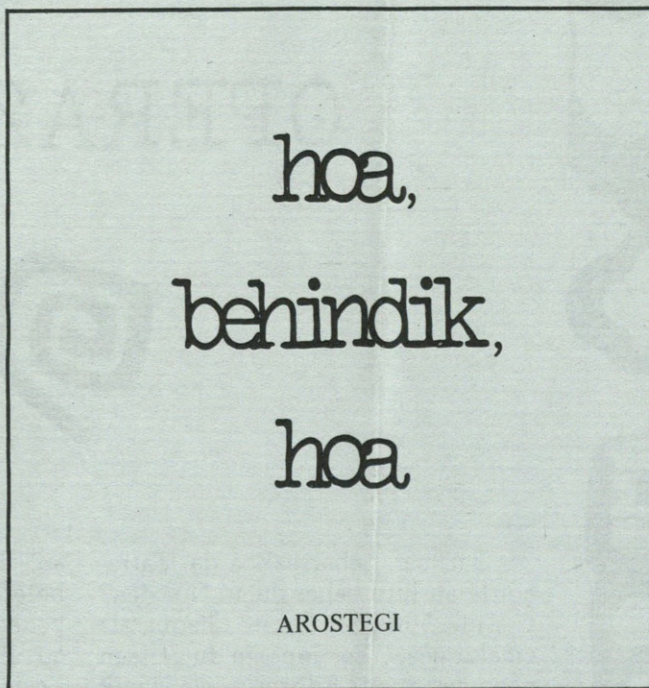
ENBATAren 473. zenbakitik: "Beraz, ordu da abertzaleek bazterrerat utz ditzagun gutarteko burruka antzuak. Borroka gaiten denak Madrileren kontra, lebahilen gureganatzeko amniztia oso bat... Erne egon gaiten datortzin herrietako bozkatzeak izan ditene garbiak eta zuzenak. Ahaleginak egin ditzagun hautsi-nautsi bat apailatzeko Euskadiren askatasunari buruz, lehen urrats bezala aurkeztuko duguna Madrilen, talde abertzale guzinen izenean."

"Lehen urrats bezala" diot ... Gerokoak gero!"

herriko plaza

Arraio. .. arraioa... On Kosmek lur jota utzi ninduela aitortu beharrean naiz... Sekula santan gehiago agiri-an idazteko gogo guztiak kendu zizkidan alajainetan... Ez da gutirako... Nire onerako edo txarrerako nire barnean daramat On Kosme. Oraingo honetan, benetan gertatu zait aspergarri. Ez zen ez txantxetako, eten gabeko bere solaseta hizketa: "Aski duk, Jokin, Jaurtiki zak urrutira hire luma hori. Hire zozokerientzat ez zegok lekuri "Zeruko Argian". Gaur egun Euzkadik daraman burruka eta gerra-tearen lekuko eta testigu duk Zeruko Argia. Gatza, piperra, sua eta bizitza zera-mak bere horri barneetan. Txinparta zerioak alde guztietatik ... Grebak, gartzele-tako jendea, langileen esku-bideak, herriaren agerpen-manifestazioak... herbestera-tuak... Horik dituk gaur eguneko gai intersgarrienak. Gai bizi horien alboan, txepelak, zozoak, gatzik gabekak, atso zaharrentzako ipu-iak, praile kutsuzkoak dituk hire irakurgaiak. Ez duk ikusten...? Joxe Alkizaren behiak ere izu, urduri ihes egin nahiaz bezela azaltzen dituk Zeruko Argiaren be-lardian. Erretiroa merezi duk. Urte askotan lan egin duk Zeruko Argian... Zahar-tu haiz... Gasteek daramaten burrukarako ez haiz gauza. Ezin diek jarraitu. Erretira hadi.

Nire burua zuritu nahi-az, erantzuten nion. Baiña On Kosme Herri bizitza gau-za askok osatzen dute: Poli-tikak, langile arazoak, her-besteko eta gartzeleratuen amnistia orokorrak. Gai guzti hauk eguneko kinka eta estutasun larrienetakoak ditugu. Gaurkoak, izanik gaur, eman behar zaie eraba-kia eta biziki, bakoitzak ahal duen eran, jokatu behar du soluzio zaie erabakia arki

dezan. Baiña On Kosme, Euskal Herria beste gauza askok osatzen dute: hibaiek, haurtxo baten negarrak, amona zaharren aurpegi xi-melek, gure jendeen erlijio-ak, bertso batek, olerki ba-tek. Guztia duzu Euskal He-rria. Ikuspegi zabala behar du aldizkari batek, On Kos-me. Izan bezate lehen pla-za eta leku gaurko gaurko-ak ditugun gai hoiek; baiña aldizkaria, itogarri gerta ez dadin, betoz alboan patxa-dazko irakurgai batzuk. Al-dizkari gozamen piskat, tensio larrian hil ez dadin, ezpainetan irri-farra sortu eta bihotzean gozamen pis-kat erakarriko duen zerbait eman behar zaio. Sargorizko giro bero honetan haize piña tarteka behar dugu. Aspaldi-danik izututako aurpegia dauka Euskal Herriak. Farre egiten berriro ikasti beharre-an da. Lan hori aldizkari ba-ti dagokiola deritzait.

Ja...Ja... Ja... Algara luzea, gaiztoa, makurra eta

erruririk gabea izan zen On Kosmeren erantzuna. Hire prailekeriak patxada piskat sortuko duelakoan hago, Jokin ? Moxolo ximple bat haiz. Gaurko giro kiskalga-rri honetan, hire irakurgai tetelak, norentzat daitezke ukengu gozo ta atsegin ? Hoa behindik, hoa . Hobe duk hire borondatez aldegi-tea.. Zeruko Argiaren zuden-datzak uxaraztea baino.

Algara luze hark eskua lehortu zidan... Erabat jota ezin idatzirik gelditu nint-zen. Zahartzea, pitinkia pi-tinka hiltzea da. Gauzak uz-te ari zaren bitartean, hil-tzen ari zara. Hainbeste ur-tetan, euskara eta Euskal Herriaganako maitasun hu-tsez, hainbesteraño maite nuen Zeruko Argian lan egin eta orain guztia akabo. Bi-zitzaren zati bat galtzen nu-en; heriotzaren pusketa ba-teen jabe egiten nintzen; eta nigarra berea du heriotzak.

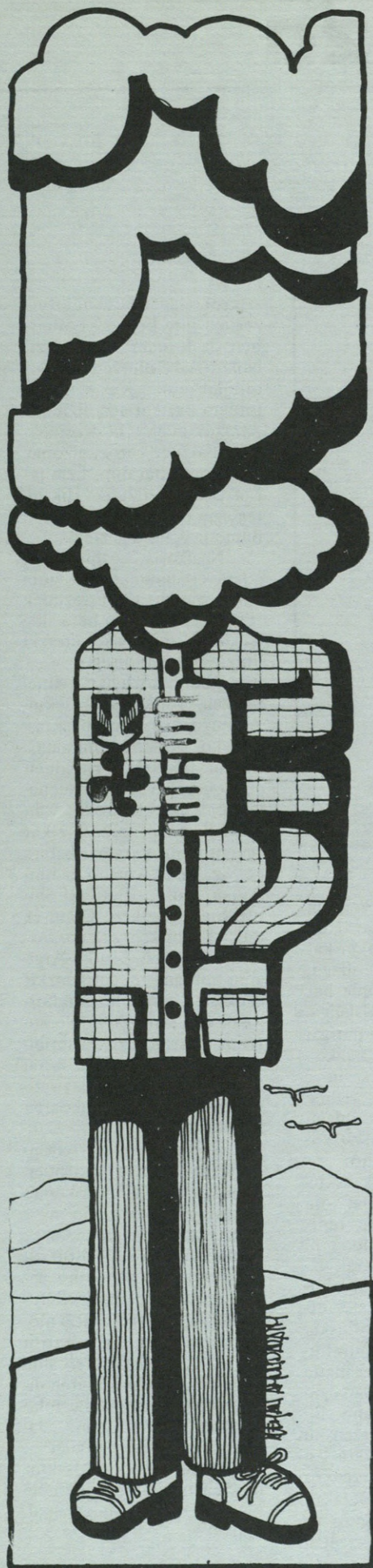
Errazera zein aguro ja-ri ohi den gizona. Urteetan

asteroko lantxoarekin lotuta zegoen nire bizitza. Lotuera beti da lotuera: Zer idatzi? Nola? Aske nintzen hemen-dik aurrera... Kaxo motel, lotuera bat gutiago bizitzan. Arrazoi zuen On Kosmek: Urte batzuez geroz, gizonak erretiroa behar du... Ezin jar-rai gazteen atzetik. Hik hi-rea egin duk. Datozela beren mundua egitera gazteek.

Nagikeria, alperkeria, guztiok daramatzagu gure barne baitan. Gezurrezkoak izanik, ere, jokoan bere alde datozen arrazoiak, errazki ontzat hartzen ditugu.

Abuztuko lehen egune-tan zen. Adiskide batzuekin, Ataungo Aian dagoen "Fras-kuneko" baserrira ninoala, Euskal Herriak sortu duen gizon ospetsu eta jaintsuene-takoen batekin topo egin nuen. Pozaren pozez, elkar agurtu genuen eta bat batera esan zidan: "Aspaldi ez hin-dudan ikusi... Beti eskribi-tzekotan negoken. Orain ez duk eskribitzen Zeruko Ar-gian"—Gaurko Zeruko Argi-aren giroan ez deritzaizkit egokiak direnik nire irakur-gaiak eta, izan zen nire eran-tzuna. Jarrai ezak eskribi-tzen Zeruko Argian. Jarrai ba, Zeruko Argian, izan zi-ren nire Maixu izandakoaren azken hitzak.

Automobilak aurrera jo zuen. Zer pentsa izan nuen ondoren. Nire zozokeriak irakurtzeko noiz edo noiz beta hartzen zuen gizon haundi horrek . Konturatu ere, konturatu zen, nire na-gikeriari leku emanik, Zeru-ko Argian idazteari utzi nio-la. Lotsa apur bat sentitu nuen. Euskal Herriaren alde eten gabeko lanak egiten di-tuen larogei eta zazpi urteko gizonak esaten zidan: "Jar-rai zak Zeruko Argian". Eta horra ni berriro, irakur-le, lehenengo zozokeriare-kin. Eskerrak, Maixu mai-tea.

TARRAGOITIA

OPERAZIOA

Bai, bai, beharrezkoa da. Tarragoitia aurkitu behar dugu. Nor den? Eta nik... nik zer dakit? Gizona ala emakumea... Zer inporta du galtzen pean zer duen? Edozer gauza izanik horrek behintzat ez du politikaz u-lertzen. Beste gauzatzaz, beno; baina politikaz, tutik ere ez. Beno, politikaz edo dena delakoaz. Zeren gu-re Euskadi maiteari zerbait eman behar konkretuak dituzten izaki maltzurrek partitutako zientzi konbentzional horietakorik. Auskalo!. Zergatik ez da zientzi berri bat izango, izenez...? Baina zer inporta du izenak? Nik uste dut baietz. Nik uzte dut aurki dezakegula guk eta guretzat egindako zientzia bat.

Tarragoitiak, ingenio haundiko gizona behar du izan. Hori bai. Ingenio askorekin. Guztiak egingo dio falta, eta gehiago...

Halaber, hiru esku izango ditu. Bai, bai, hiru esku. Eta hirurak ezkerrean. Lehenengoa herria konbentzitzeko erabiliko du; gehien-goak nahi duenaz konbentzitzeko. Bigarrena, Gorteak edo behar den guztia kobentzitzeko erabiliko du, herriak nahi duenaz.

Hirugarrena? Horixe. Horixe da ona. Hirugarrena poltsikuan gordeko du. Sorpresez betetako poltsiku-

an. Ingenioz betetakoa. Emozioz betetakoa. Monotoniatik irten egin behar dugu. Emozioak behar ditugu. Baina emozio positiboak, noski. Besteek aspertu egiten dute, iad-nok.

Problema ordea, Tarragoitiaren aurpegia ikustea eta jakitea da.

Uda oso txarra izan dugu. Ekainaren 15a geroztik, eguzkiaren dir-dira itxaroten aritu gara guztiok. Baina alferrik. Hodeiak, hodeiak eta hodei gehiago. Eta hodei itsusi-ak gainera.

Horietariko hodei batek Tarragoitiaren aurpegia tapatu, estali di-gu. Hau faena! Eta ez du alde egin nahi. Alajainala!

Eta hortxe jokua. "Tarragoitia operazioa" deritza. Guztiok haizea bota behar dugu. Barru barruko in-dar ezkutuak pilatu eta fuuuu... hai-zea fuerte bota hodeiari. Tarragoitiaren aurpegia estaltzen duen hodeiari fuuu... Eta guziok egin behar dugu. Baina guzti guztiok, eh? Par-lamentarioek eta guzti eh? Hodeia zakurraren ttottora bidaliko dugu. Bale...? Hurrengo astean ikusiko du-gu zerbait aurreratu dugun ala ez.

ikasturte berria

JON URRUJULEGI

Bihar edo etzi, hurrengo gure gerran beharbada, gudari izango diren haurrek, ikasturte berriari ekin diote. Lau, bost, sei urterekin goizean goiz jeiki eta ikastolara. Disziplinaz latz eta zehatz baten azpian jarriak dauzkagu ume-umetatik. Pentsatzen jarrita, hamaika gogoeta jaulkitzen zaio buruari, euskal irakaskuntzari buruz. Goizean goiz jai-ki erazi eta, gainera, auskalo noraino joan beharko duen haurrak, euskal heziera emango bazaio. Eta ez baditugu haurrak horrela erabiltzen, gureak egin duela aitortu behar. Okerra ez dago euskal gurasook haurrak horrela erabiltzean, herri bat izan nahi dugula eta gu horrela ibiltzera behartzean baizik. Injustizia nabarmena eta nabarmena bezain grabea!

Herri bezala burua jasotze nahi honetan, ikastola mugimendua dugu, dudarik gabe, euskal gogoaren fruiturik helduena. Erakunde politiken mailan, bata bestea ikusi ezin ondo nabarmena da. Herri bezala hiltzearen egon garela edota gaudela, edonork onartuko dizu. Baina etsaia nor dugun erabakitzeak ordutan, geu zatituko gara, geure artean etsai amorratuen gisara jotkatuz. Autonomi estatuto ximple bat "eman diezagula" etsaiari erregutzeak ere, ez gatzat bat. Askatasuna, independentzia... Baina politika mailan hain espektakulo tristeak ematen ari garen bitartean, kulturaren arloan, herri sena ba dugula demonstratu dugu. Ikastolen bidez herriak tinko dirauela demostratzen du. Hosto iharra ekaitzak bezala hartu gintuen azken gerra ondoak. Eta ez dugu poesiarik egin nahi. Errealitate garratza bere gordinean agertu baizik.

Azken gerra ondoan, gurekiko

genozidioa amaitua uste zen. Europaren baimenarekin eta Elizaren bendizioarekin amaitua. Hala ere, horra bi mugimendu gure herri gogoaren exponenterik argien: ikastol mugimendua, batetik eta sortzez garaikide zaion ETA mugimendua, bestetik. Herri gorputzaren bi beso sendo, bizi nahiaren borrokari lotuak. Kultura eta metrailea. Herri gizonen frutu izan dira sortzez eta horregatik iraun dute. Biek izan dituzte barnean etsai gogorrak. Bigarrenak, hala ere, politikaren alde-rik eraso mortalak sufritu behar izan ditu. Ez dakigu ETA zertan bukatuko den. Baina gauza bat, bai ba dakigu ondo segur: ez bada gerra batek, ikastolen mugimendua ez duela inork hilko. "Ez bada gerra batek"... Eta hurrengo ere galdu egingo dugu ba?

Militar estrategia beste batzuentzat utzirik, kulturaren arlo-andihardugunok ba dugu oraindik zer egin. Ikastol mugimendua indartzen ari garen honetan, ba dugu lehenbailehen eman beharreko beste puaso zehatzik: telebista. Telebista egiten ari zaigun kaltea kontutan harturik, gure reazioa ez da neurrikoa. Erdaldunentzat anti-kultura besterik ez badu ematen, euskaldunontzat pozoin hilgarria besterik ez darian tresna da. Eta harriturik gaudela, arazo honen inguruan oraindik mugimendu reibindikariorik serio-rik sortu ez delako. Alderdi politikoe-rik ere, ez dirudi duen garrantzirik ematen diotenik. Unibertsitatea go-rra eta Unibertsitatea behe-rra. Gure ustez, telebistaren arazo honek be-rrak eskatzen du planteamendu serio bat. Zergatik ez hasi oraintxetik Batzorde bat sortzeko posibilitateak aztertzen?

Irakaskuntza
GAUZA ZAHARRAK

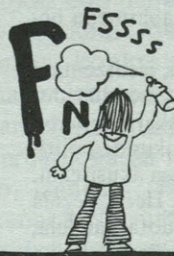
hormazprayko

PSOE
NV

השני

PSOETONOMI
NVTUTUA

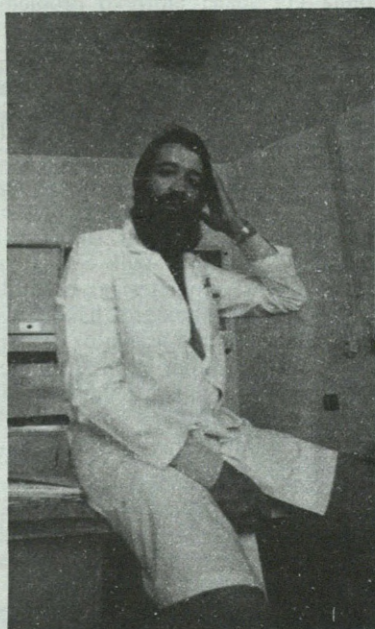
PSOEKO
DORREAA...

QZPAGAY

blankoa erdian egoten da

Europar sistima demokratiko-liberalak omen daude. Horrela deitzen dira. Hemen ere teatrotxo bat muntatu digute. Europar bezalako teatrotxo bat. Hauzia Santanderreko kale batetan sortu omen zen. Poliziak diputatu bat jo zuen. Blanco du izena. Gorteetan izugarria hartu da horregatik. Inoiz ez dugu ikusi horrelakoa. Aspertuak ginen beti gauza berdinak ikusten, USA-ko filmeetan. Eta begira, Gorteetan espektakulu bikaina. Filmetan edo footballeko partidu batetan bezala.

Borroka kalean egiten da. Hau askotan entzun dugu. Eta Parlamentuko borroka, kaleko borrokaren errefleju dela. Kasu honetan ez da errefleju izan. Orain transiziozko egoera batetan gaude. Lehengo batean bipartidismoa salatzen genuen. Bi alderdi politikok bipartidismoa ezarri nahi dutela. Eta horrela sasi-demokrazia batetan sartu. Blanco-ren kasuarekin argi eta garbi geratu da hau. Ingalaterran fenomeno asko ikusten ditugu, bipartidismoarekin. Baina hemen ezingo ditugu ikusi. Hau da, ezingo dugu ikusi gobernuan, gaur UCD, bihar PSOE etab.

Blanco kasuan beste gauza batzu ere ikusi dira. Indar errepresiboen funtzioa dudan jarri da. Baina indar errepresiboen esistentzia ez da dudan jarri. Galdera, hau izan da: poliziak diputatu bat jo ahal du? Baina ez da galdetu, adibidez: poliziak jo ahal du gazte bat, edonork? poliziak torturatu, hil ahal du: poli-

ziak jokatu ahal du "inkontrolatu" taldeetan? Ez da galdetu guzti hau. Baina hau ez da sorpresa izan. Martin Villak hau esan zuen: poliziak ez zekien diputatu zela. Eta ez zen inor harritu. Orduan beste pertsona bat jotzea ongi dago: baina diputatu bat jotzea ez. Burges demokrazia urruti dugu. Eta populuak ulertu du. Burges demokrazia izateko, indar errepresiboak duseztatu behar dira. Eta populuak ulertu du. Parlamentuan debate bat egon da. Baina debate hori ez du Parlamentuak hasi. Ezta bukatu ere. Debate horren konklusioak hau dira: poliziak Parlamentuaren apoioa du eta poliziak ezin du diputatu bat jo.

Teatrotxo honetan ez diote parte hartzen utzi beste inori. Baina udazken honetan kontuan hartzen hasi beharko dira. Teatroaren protagonistak; eta apuntadorea (PNV) ere bai. Euskadin "expediente de crisis" ugaritzen hasi dira. Pakto soziala pikutara joango da. Lanik gabeko langileak gehitu egingo dira.

Oligarkiak kanpora eramango du kapitala. Hori da bere bide bakarra. Eta hau konpontzeko ez dute balio teatroek. Neurri ekonomikoak hutsean geratzen dira.

Eta bukatzeko gauza bat. Hurrengo hiletan erreketak ("quemada") izugarria dator. Oligarkiaren tzat eta langileentzat. Eta blankoa erdian egoten da, ez Santanderren...

A.K.

subdesarrolloa eta nazionalismoa

**Gotea la pura sangre
del trabajo y el sudor,
gotea la pura sangre.
Con las manos del verdugo
se despedaza la carne...
la carne que lleva el yugo.**

Bada oraindik lurralde bat, herri bat, Espainiako estatuan, mendebaldean eta demokrazia bide omenean, goseak duena: Andaluzia. Miseria ekonomiko kroniko batek ari dira Andaluzian barrena. Iadanik, jornalariak ez dute heuren haginik herriko enparantzan patroiarri erakutsi beharrik. Antequera, Lebrija, Bujalance, Jaen, Villamanrique, Pruna, Sanlúcar...espektakulu bera: subdesarrolloaren agerpena dramatikoagatik ez une batekoa, egiturale, etengabe eta erabatekoa baizik. Eta jornalariak goardia zibilekin enfrontatzen direnean, detenituak eta zaurituak ugari. Badirudi, jornalarien errebolten birbiztearen hastapanetan gaudela. Manuel Gerena kantore eta herri poetak dioenez:

**La bota que pisaba a tu padre
te sigue pisando.
Si no te mueves, compañero mío
te acaba enterrando.**

Andaluziaren historia jornalari masen lan eta bizimodu kondizio urriei eta kazi-kismoari loturik bilakatu da. Latifundismoa eta analfabetismoa, miseria eta patrono agrarioen intransigentzia eta goardia zibilaren errepresioarekin batera gertatu da, esplotazio gogor bati eusteko. Aurrerapena oztopoz beterik, XIX. mendetik orain arte gutxi hazi da ekonomia, ez egokitu gizarte erlazioak. "Somos —y eso lo sabe ya casi todo el mundo a excepción de la mayoría de los andaluces— uno de los pueblos más oprimidos de la tierra" idatzi du Luis Melero-k Trinfo aldizkarian. Gerena herri abeslariak askatasuna aldarrikatzen du:
**Pero mi pueblo que es carne
nacida de nobles vientres
enterrará a los perros
que muerden con malos dientes.**

Casas Viejas-tik hona, Andaluziako egoera asko aldatua da baina ez hainbeste... Oraingo egoeraz, lau gairi lotuko gaitaizkio, hateskundeen ondorioak, langabezia, Andaluziaren irudi faltsoa eta nazionalismo berria.

Hauteskundeek konzientzia mailaren anatomia agertzen dute, erlatibizaturik eta asko sentiturik ere hala da. Andaluzian PSOEek irabazi ditu, UCDezikiko balantzan. Eurokomunistak ere ongi samar irten dira. Ez, ordea, nazionalistak (PSA) ez bait dute inor Madril aigorri ahal izan. Ondorioak beraz, nahiko eskasak. Frankismo berriztuak ez du arrakastarik izan, baina herriak ezker demagogo eziraultzaileari eman dio botoa, alde batetik. Bestetik, "Andaluzia" konsigna guztiok erabili duten arren kanpaina zehar, herriak ez dio ezkerreko alderdi autoktono bakararri (PSAri) konfiantzarik eskeini. Andaluziak "herri memoria" ere galdu omen du. Baina, edozelan ere, herriak nabaritu izan duen beharizan urgenteena, hain zuzen, ekonomia eta sozial alorreko problema hurbilak erabakitzea izan da eta arrisku gabe. Hori argi samar dago.

Langabeziaren aurkako agiria. Jornalarien artean, batez ere, hiru erakundek lan egiten dute: UGT (Federación de la Tierra), CCOO (del Campo) eta CSUT (Sindicato de Obreros del Campo). Azken honek "Manifiesto Contra el Paro" deritzan agiri bat atera du, gobernuari proposamen konkretu batzuk eginez: laburturik, 1) Finka propietarioak behar ditza lurgintza osora, hektarea bakoitzeko hainbat langile minimo asignatuz. 2) Andaluziako lurrek duten produktibitatea probetxa dadin, lurgintza hedatu. 3) Jubilazio adina 60 urtetara aurreratu. 4) Urezketa eta infraegitura hidraulikoa muntatzeko inbentario planak...e.a.

Egun, Andaluziako jornalarien ehuneko 80 langabezian daude: 600.000. Eta

goberuaren iniziatibak partxe eskas batzuk dira problema soluzionatzeko, arazoaren funtsa propietate egitura latifundista eta gizarte egitura kazikalak bait dira. Gerenak badu honetaz erregu piska bat, ingenuo bat:

**Vergüenza debe darte
si eres patrón de estas tierras.
vergüenza debe darte.
Que esté tan alta la yerba
y el pueblo muerto de hambre:
o las labras o las dejas.**

Baditu gizarteak maila batzuk lotsa ezagutu ere egiten ez dutenak. Edozelan ere arrazoirik komunak ere badio, lurrak lantzen duenarentzat eta behar duenarentzat izan behar duela.

Kazike eta turistak: esplotazio eta folklorea. Herrien ideologia eta irudi ofiziala klase dominantearen ideologia eta irudia da.

**Por eso tiene mi pueblo
la fama que se le dió;
de blanco y verde aceituna
caballitos y su dios. (Gerena).**

Gu ere, irudi zapaltzaile horren menpeko gara. Topikoaren indarra.

Baina kontraesanak ere badaude. Klase gizarteak kontraste gizarteak ohi dira, eta klaseen arteko diferentzia hala areagotzen da kontrastea ere. Aberatsek zenbat eta gehiago behar izan, aberatsago. pobreak probreago. Andaluzian, kazike-jornalarien arteko kontrasteak aparte, bada beste bat, desitxurosoago ere baden. Andaluziar jornalarien eta kostaldeko udatziar aberats eta beren konplejo urbanistiko eta ohitura abantailen arteko kontraste izugarria. Kontrastea, hipokrita eta fariseoena, hamalauplantako edifizio berriaren eta txabolaren kontaktoarena, folklorea eta miseriaren konfusioarena, non bat atsegintzen duen eguzkiak bestea erretzen bait du. Almeria, Malaga, Torremolinos...

Eta hemen ezin Andaluzia eta Euskal Herriaren Iparraldearen parekotasuna isildu. Herri subdesarrolatu turistikoaren ezaugarriak: lan gabe, gosea arintzeko, larri jo, seme-alabak emigrazioa bidaltzeko eta bitartean dantzatu eta abestu, miseriak ematen die astia. Herririk subdesarrolatuena dituzte dantza eta abestirik xarmantenak. Eta herri konzientziarik urriena.

Andaluziar nazionalismoaren hastapenak, 1883ez geroztik bilakatu dira. 1918an Ronda-ko "Congreso Andaluz" delakoan bandera (berde eta zuria) eta himnoa onartzen dira, eskabide autonomistekin batera. Errepublikara garaietan, 36.eko gerlak hondatzen du autonomi aurre-proiektua. 1936ko abuztuaren Blas Infante fusilatzen dute, bera zen nazionalismo errejonalista burgesetxiki guzti honen aitzindaria eta berarekin bukatzen da lehen epe hau, andaluziar burgesia baten inesistentziak eta proletarioarekiko ezloturak markatzen duena.

Urte gutxi direla Alianza Socialista de Andalucía (ASA) eta igaz Partido Socialista de Andalucía (PSA) eratu da: "primera organización política que reconoce la identidad y, por tanto exige la soberanía del pueblo andaluz; que afirma que no es posible en Andalucía el "regionalismo" interclasista; que la defensa de Andalucía pasa por la opción política de la clase trabajadora" (A. Rojas-Marcos). Hauteskundeetan aukera errejonalista honek frakaso nabari bat jasan du. Edozelan ere, autonomiaren aldeko burrukan toki garrantzitsu bat izango du zihur aski PSAk, eta horregatik itzultzen ditugu "Manifiesto Andaluz" agiriaren zenbait zati. Abuztuak 12, Blas Infanteren heriotzaren 41 urte betetzen zirelarik, Carmena ondoan PSAk antolatutik egin zen bilkura zabaldu, zen manifestu hori.

Euskaldunok sarri eztabaidatu dugu Andaluzia herri bat ote den. Nazio proiektua herriak berak erabakitzen eta bilakaerazten du. Andaluzak berek bakarrik dira gai arazo honetan eta, oraingoan, badi-

rudi ez dutela herri proiektu konzienteki asumitutakorik. Esplotatu konzientzia helduago bat, bai, agian (Gerena).

**De hierro y madera
sale la viruta.
De mi carne flaca:
el sudor y la sangre,
el pan y hasta su jaca.**

Herri bakoitzak bere burua eraikitzen du eta herriak elkar errespetatu eta lagun du egiten du. Andaluziako langileak izango du bere egoera larritik irtezeko aina kemen, jasatzen duen miseria gorriak suntsitzen ez badu. Guk, andaluziar inmi-granteak ezagutzen ditugu, eta ezagutuko ditugu, luzaroan, oraindik: hauk dira andaluziar herriaren esiliatu sozialak. Herri langilearen destino triste.

**Vengo de abajo, cansado de tanta cuesta
vengo, no se donde voy, huyendo de ella
La miseria, la miseria. (C. Cano).**

JOSEBA SARRIONANDIA

ANDALUZIAR MANIFESTUAREN ZATI BATZU

"Andaluziarrok ikasi dugu historia zehar, konzientzia eta botere gabeko herri batek ezin duela inoiz askatasun eta ongitasun bidea lortu.

Andaluziar sudarroiaren inkulturaren laguna da; atzerapena kolonializazioaren fruitu; dependentzia marginazioaren ondorio. Andaluziar historian zehar konstante izan diren gosea eta pobretasuna hiru puntutan gauzatzen dira gaur egun:

paroa, emigrazioa eta analfabetismoa.

Manifestu honen helburua, gure nortasun eta soberaniaren berreskuratzea da. Kultural, politik eta ekonomik arloetan, Andalusia askatu batetara eramango gaituen andaluziar botere bat beharrezkoa dugu".

Autonomi estatutu batek izan behar lituzkeen puntuen artean, hauk aipatzen ditu: "II-Andalusiako egiturak aldatzea posible egingo duen estatutu bat egun jasaten ditugun hiru lakrak, hots, paroa, emigrazioa eta analfabetismoa, buka daitezkeen behin betirako.

IV- Andalusiako aberastasun nagusienak (nekazaritza, mineria, arrantza eta turismoa) andaluziar herriaren esku egon daitezkeen, andaluziar gobernu organon kontrola erraztuko duen autonomi estatutu bat.

VI- Emigranteen etorrera posible egingo duen autonomi estatutu bat, egun andaluziar herriaren funtsezko nahia bezala.

VII- Bere interesekin zer-ikusirik duen gauzetan, nazioarteko politikan Andalusiako boza zuzenean entzun ahal izan dadin, sistema bat bideratuko duen autonomi estatutu bat".

Ez da pentsatu behar Jimmy Carter bakarrik joan zenik Etchezurira, Washington-era. Bakarrik edo bere ekipoaren laguntzaz. Ez zen hola izan. Gauzak beste era batera gertatu ziren.

Ikusrik, azken hogeitamar urte hauetan Ipar Ameriketarren prestijiointernazionala erori zela, batipat Vietnamen, Erdi Ekialdean, Txilen eta beste leku askotan erabilitako politika agresibista erabili zuelako; berdin multinazional askoren politikagaitik. Orduan, kapitalismoari eta demokrazi burgesari aurpegia hobetu beharreab aurkitzen zen oligarkia internazionala eta itxura hori emateko, gizon garbi, zintzo eta elizkoi bat erabiltzea erabaki zuten. Nor Carter jauna baino hobea?

Aldaketa horiek egitea nahi zela eta David Rockefeller-ek Chasa Manhattan-eko lehendakariak, komisiio trilateral bat sortu zuen. Komisiio hau, EE. BB. etako mendebaleko Europako eta Japoniako gizon boteretsuenek osatzen zuten. Mendebaleko empresa handienetako lehendakariak: Rockefeller berak, Bank of Amerikakoak, Coca-Colakoak, Caterpillarekoak, Exonekoak, e.a. Gizon hauetatik aparte, zenbait sindikalistek (CFDT-ko R. Bonetyk adibidez). Hiru bloke ekonomiko hauetako gizonak osatzen zuten "komisiio trilateral" deitzen zitzaion hau.

Komisiio honen helburua, Carter-ik laguntzea zen, ekonomi laguntza emanez hauteskudetako kanpaina egiteko, kapitalist estatuen artean loturak sendotzeko eta fronte batu bat egiteko Hirugarren Munduko estatuekin negoziatzeko, batipat petrolioaren eta lehen materien negoziaketak zirenean. Beste aldetik, Europa-ko mogimendu komunistari eusteko.

Beraz, Carter ez da lehendakaria bere kualitate pertsonalgaitik, oligarkia internazionalak hala nahi izan zuelako baizik, hortarako diru laguntza emanez. Oligarkia honek, kapitalismoa "humanizatzea" nahi zuen, forma batzuk aldatuaz eta zenbait promesa eginez.

Nekazaritzaren arazoa

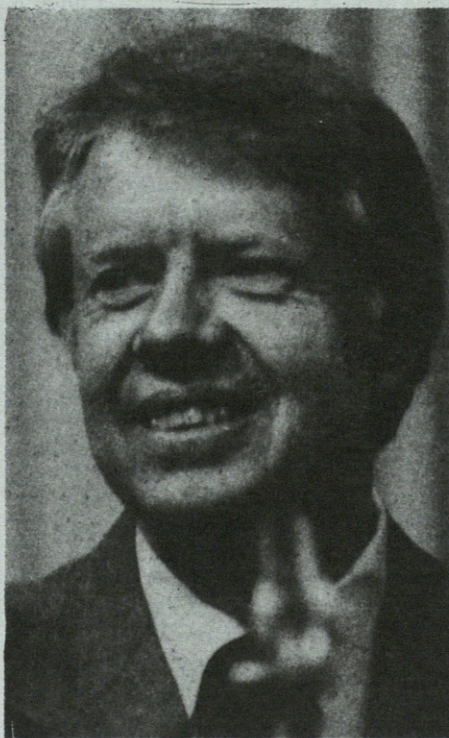
Behin Carter jauna Etchezurira eramana izan zenean, egin zituen promesak betetzen hasi zen, baina, arazoak uste baino zailagoak ziren konpontzeko.

EE. BB.ek posibilitatea bazeukan estatu behartsuei laguntza ekonomikoa, espezietan emateko, baina ez du holakorik egin. Adibidez, 1974 eta 1975eko uztaren penuriaren ondoren, ihazkoa eta aurtengoa oso onak izan dira. Produktzio handi hori dela eta, gariaren prezioa hiru bider erori da, zelemine batek 650 zentimo (Dolarrenak noski) balio zituelarik 1974ean, eta egun, 220 bakarrik, nahiz eta ogiaren prezioak ez holakorik nabari izan.

Prezio hauen erorketa dela eta EE. BB. etako nekazariak Carter presionatzen ari dira produktzioa jaisteko neurriak har ditzan, era hortan prezioak altxatuko direlarik. Eta Carter-ek datorren urtean garia egiteko erabiliko diren lurrak ehuneko 20 guttiatzea onhartua du— beste produktuentzako ehuneko 10— lur hauek ez

carter - en

kontraesanak

erabiltzeagatik gobernuak subentzioak emango dizkietelarik nekazari hauei.

Neurri honekin mundu guztia gose arriskuan jartzen du, zeren eta datorren urtean uztatxarra izaten bada— orain dela hiru urte bezala—, Mendebala ere kontsumoa jaitxi egin beharrean aurkituko baita. Zer esanik ez Kamerun, Ethiopia, Ginea, Bangladesh edo Pakistan bezalako estatu behartsuetan.

Beraz, Hirugarren Munduko estatuen artean oso gaizki harturik izan da neurri antidemokratiko hau. Prezioak subentzionatzea hobe izango zen EE. BB. etako kutxaren aldetik, mundu gehienaren popularizazioa hiltzeko arriskuan jartzea baino.

Panama

Panamako kanala da beste arazo bat Carter-entzat eta Ipar Ameriketar guztien-

tzat, Hego Ameriketarentzat den bezala. Aspaldiko ametsa izan da, EE. BB. etako indar zapaltzaileak eskualde hortatik biddaltzea, baina oraindik ez da posible izan eta yankeen kontrolpean jarraitzen du kanaleko trafikoak eta puntu hortatik Hego Ameriketa osoa. Dakigunez, Hego Ameriketako militar faszista guztiak kanalararen inguruan entrenatuak eta ideologikoki preparamatuak izaten dira.

Orain, hainbeste eskaera egin ondoren eta Carter-en aldetik promesa asko egin ondoren, 2000. urte arte jarraituko dute eta eskualde hura "neutrala" izendatua geratuko da. Beraz, kontratoaren aspektu formalak besterik ez dira aldatu.

Hori dela eta, Panama aldean manifestapenak eta zenbaitek bere burua suzreak egon dira. Badirudi, Hego Ameriketarrak ez direla oso gustora geratu, lehen Carter-ek esan zuenarekin eta orain egiten ari direnarekin. Beste aldetik, Carter-ek bere etsaiak ere izan ditu EE. BB. eta, ahots asko altxa direlarik egin diren "konzesioegaitik".

ISRAEL

Israelek hartu zituen lurraldeak antzinako jabeen eskuetara itzuliko zituela zioen Carter Jaunak. Baina, egun, Begin-en zuzendaritzapean—Israelgo lehen ministro berria— West Bank-eko lurretan finkatzen ari dira Israeldarrak.

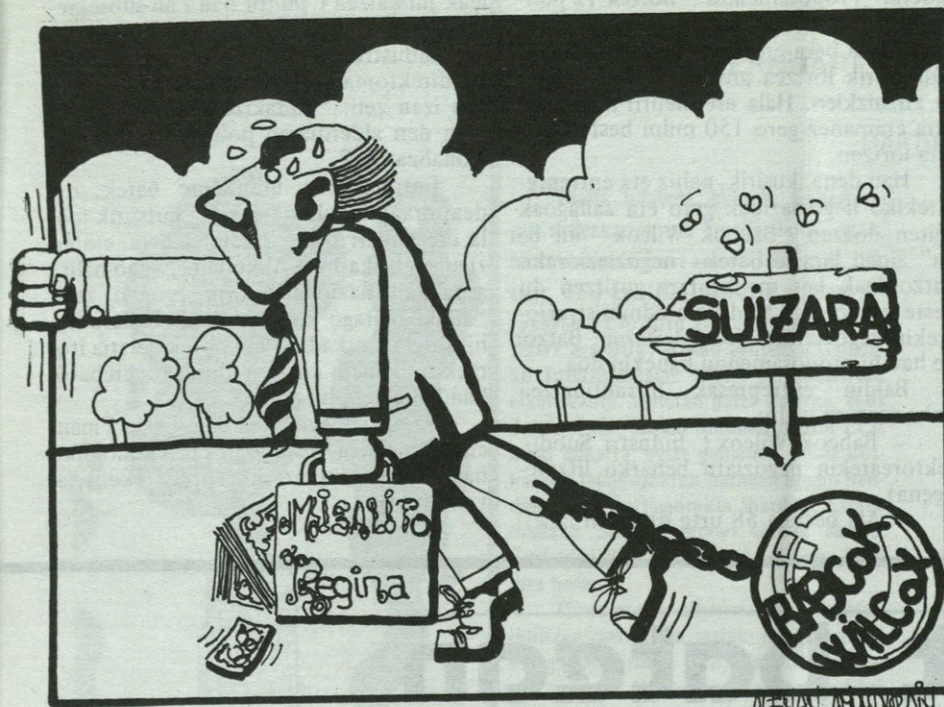
Begin jauna EE. BB. etan egin aurretik Israelek Palestinoen alde zenbait konzesio egingo zituela zioen Carter Jaunak, baina egun gizon hau inpotente ikusten da Zisjordaniako lurretatik biddaltzeko.

Beste aldetik, Carter-entzat ez da problema handia esandakoa ez bada betetzen ere, zeren Palestinarren indarra galtzen ari baita eta, bestetik Arabeei ere ez zaie gehiegi interesatzen haiei laguntza ematea, bestela, Arabia Sauditarren laguntza arriskuan geratuko bait litzateke eta Arabe estatu gehienek hauen diruaren beharra daukate: Arabia Saudita, berriz, EE. BB. ekin oso ondo konpontzen da eta ez gaizki Israeldarrekin.

Korruptzioa

Carter Jaunak, Ipar Ameriketako ustelkeriarekin bukatuko zuela zioen, bai administrazioarekin, bai sozietatekoarekin. Baina, azkar agertu zaizkio arazoak arlo honetan ere, bere etxean gainera.

Estatuetako presupuestoen zuzendaria, negozio garbiezetan aurkitu da. Carteren konfiantzako gizon honek. Lance jaunak, banku bateko zuzendaria zenean, eskupeko asko hartzen omen zituen faboreak egiteagatik. Hortik aparte, bankuetako dirua, ilegalki, Carter-en kanpaina finantzatzeko erabili omen zuen eta Ameriketarrak bildur dira gizon honek estatu osoko dirua kontrolatuz, bere probetxurako erabiliko ote duen eta hori dela eta dimisioa eskatzen dute.

BABCOX WILCOX

KAPITALISTEN EREDU BAT KINKALDITIK IRTETEKO

Bizkaian milaka langile daude lana galtzeko zorian, berek kreatu ez duten kinka baten kausaz.

Azken urteotan Euskadin eta bereziki Bizkaian egon diren langileen burruka gogor luzeak ez diete uzten jadanik kapitalistei aintzinako metodoak erabiltzen langileak egozteko, eta hamaika tranpa asmatu dute langileria dibiditu eta grebak ebitatzeko. Metodoak sofistikatuagoak, zorrotza-
goak eta finagoak izan behar dute, berek probokatu duten eta atarian du-
gun kinkaldi ekonomiko digante honek sor erazten ari den ondorioetatik
ihes egiteko.

Hautatu den frogategia Babcox Wilcox izan da, hots Espainiar Estatuko altzairu-fabriketatik handienetako bat.

Galindo udalean kausitzen den en-
trepresa honek 999 miloiko kapital so-
ziala du, eta administral kontseiluko bu-
ruzagia R. Sendagorta jauna da, pertsona
ezaguna Bizkaiko langilerian artean, beste
anitz gauzaren artean, "SENDER" entre-
presatik 40 langile egozteagatik amnistia
laborala eskatu zutela eta.

Entrepresak bi pabeloi handi ditu.
Batak ekipoko ondasunak produzitzen di-
tu: lokomotorak, eurentzako gurdiak,
kalderak, balbulak (bai kobentzionalak
bai nuklear produktoentzat), etab.

Bigarren pabeloia, ordea, tubogintza-
ra dedikatzen da: tubo-laminazioak, altza-
iru trenak, azetilenontzako ontziak etab.
Duen makinariarik gehiena berria da, ho-

rrela tubogintza sekzioari eskaera asko
ematen diolarik. Izan ere, teknika aldetik
perfektasun handia daduka, konpetibitate
izugarria duenari.

Ekiporako ondasunen kasua, haatik,
gutziz desberdina da. Dadukan makina-
ria guztia oso zaharkitua baita, eta instalazio-
ak ere inolako egokitasunik gabeak. "Ma-
kina hauekin morteroak fabrikatu ziren
1936.ean", esan zigun pabeloi honetan
lanegiten duen erretiroa hartu hurren da-
goen zahar batek. "Hemen egiazko solu-
zioa inbentario on bat egitea litzateke, eta
epe luzean errentagarria izanen zen, duda
gabe", beharbada berak uste zuen baino
arrazoi gehiago moztatuz.

Babcox Wilcoxeko zuzendaritzari,
berriz, askoz ere gehiago interesatzen zaio
momento hauetan epe laburrerako inber-
sioak egitea, tubogintza jarritz bere kapi-

tala fabrikaren parte hau saltzeko asmoa
baitu, Babcox Wilcoxen egungo jabeak
ehuneko 25.aren akzioekin bakarrik gel-
dituz. Administral Kontseiluaren politi-
ka horrekin, Ekipo ondasunen fabrika hil-
tzera kondenatzen da, langile guztiak lan-
gabe utziz.

"Entrepresaren kinka hau aintzina-
tik datorkigu. Baina ez da soluziorik
eman nahi izan" esaten zigun beste lan-
gile afektatu batek. "Ibarra, Oriol eta
Administral Kontseiluko gainerakoek
dirurik ez badute Ekipo Ondasunak be-
rriztatzeke, neuri eskatzea dadukate".

Izan ere, zuzendaritzakoek epe luze
onuragarri eta errentagarri den en-
trepresa honetan inbertitu beharrean, en-
trepresa-
ko bertako ondasunak beste en-
trepresei saltzen hasi ziren, defizita komeni zaien
erarik hoberenean gaintzeko, bazekite-
lako kinka datorrenean eskaerak asko gu-
tutuko zirela. Horrela Bilboko Gran Vian
zedukaten edifizioa eta lurra bera ere Or-
ganizazio Sindikalari saldu zioten, Galin-
do lurra Arbururi, S.S. del Valleko Ugar-
te automobil en-
trepresa bati, Galdamese-
ko lurra, azkenik Bizkaiko Labe Garaiei.
Hori egiten ari ziren bitartean, ordea,
ENSA (Maliño, Santandereko en-
trepresa bat), Fundiciones de Amurrio, Monta-
jes, Bilbaina, etabarretan inbertitzen zu-
ten.

Inbentario-politika horrek zentzu bat
zedukan eta ez dago batere kontraesanik.
Epe luzean errentagarri den en-
trepresa bat
(—Ekipo Ondasunak— ito erazi, epe labu-
rrera —errentagarri eta onuragarri den en-
trepresa bat indarsu eta sendotzeko. Zu-
zendaritzaren asmoa faktoria hori beste
en-
trepresei saltzea da, hots, Arbulu. Eche-
barria, Tubos Reunidos eta Navalari, Eu-
ropako mailako egiazko trust bat krea-
tuz;

Duela hiruren bat hilabete, Ekipo
Ondasunen langileak harritzen eta alarma-
tzen hasi ziren, en-
trepresak bere probedo-
reei itzultzen zizkien letra mordoak ikusi-
ta. Fabrika nola zihoan jakiteko asmoz,
langileek Lantegi Asanbladetan ordezkar-
i batzuk hautatu zituzten, zuzendaritzare-
kin negoziatu behar duen batzorde bat
izendatuz. Batzorde honek 16 lagun di-
tu, gehienak CCOO eta LABekoak.

Zuzendaritzarekin izan zituzten ne-
goziazioen emaitza bakarra, epe laburreko
zenbait irtenbide eskaintzen zuen direk-
zioaren eskribu bat izan zen. "Soluzioak"
onoko hauk ziren: 400 langilek beren la-
na utzi beharko zuten Santanderreko
ENSARA edo Amurrioko —Fundiciones de
Amurriora joateko. Baina bi lantegi horik
ez dira gauza en-
trepresak proposatzen di-
tuen langileen erdiari lana emateko ere.
Gainera, antiguetatea galduko zuketean.
Bestalde, ikusi zen —zenbait langile begi-
ratzera joan baitzen— etxe-problema ze-
goela eta en-
presak agindu zuen babesa eta
laguntza ez zela bankuen bidez zenbait
mailegu ematea baizik, aldezturik des-
signaturik zeduzkaten pisu batzuk eroste-
ko. Eta pisu bakoitzak bi miloi balio ditu!

Langileak emigratzera behartuz, gai-
nera, en-
trepresak eskaintzen zuen beste

irtenbidea kontua eska eraztea besterik ez zen.

Fabrikako 176 langilek onhartu behar ukan dute bi soluzio horik. Horregatik 16 kidetako batzordeak zuzendaritzari zenbait neurri har dezan proposatzen dio, zeren neurri horiek bakarrik, besterik gabe, 400 bat miloi irabaztea errepresentatzen baitute. Hauen artean kausitzen dira, adibidez, urte osoan jornada iraunkorra jartzea, demostraturik baitago horrela handitu egiten dela produktibitatea; beste bat pertsonal erdiko eta garaikoen jangelak kentzea eta gainerako langile guztiekin batean ja dezatela, horrela hauen jangelak bulegoetako lekutzat utziz.

Kapitalisten asmoak, ordea, ezin argiagoak, daude. Ikusten da nahi duten gauza bakarra epe laburrera onuragarri ez zaien enpresa bat itotzea dela, bost axola zaielarik langileen familiak gelditu diren

egoera. "Proposamendu" horrek 12 puntu ditu, hala nola bokadilloa jateko duten ordu erdia bera ere kentzea (nahiz esku-bide horik lortzea greba gogorrek kostatu zitzaizkien. Hala ere, neurri horik burura eramanez gero 150 miloi besterik ez dira lortzen.

Hau dena ikusirik, nahiz eta enpresarekiko negoziazioak gero eta zailagoak egiten doazen "Babcok Wilcox hil bat da" zioen langile batek—negoziaziorako batzordeak lau menbrotara gutitzen du beste batzordea, Madrilerako administrazioarekin negoziatzera joan daitezten. Batzorde hau bi proposamendu hauekin doa.

Baldin enpresak birraktibatzea onhartzen ez badu:

— Babcok Wilcox (Industri Subdirektorearekin negoziatu beharko litzatekeena).

— Ala bestela 58 urte dituzten langi-

leak jubilatzea (puntu hau Lan-subsekretariarekin negoziatu zuten).

Industria siderometalurgikoetako subdirektorearen ihardespina ezin argiagoa izan zen: "Badakizue boterea kausitzen den alderdiaren politika ez dela nazionalizatzea".

Entrepresako injinadore batek, ordea, orainarte abertzalekeria kutsurik inola ere nabari izan ez zaiona bera, esaten zigun fabrika hori Almerian egongo balitz aspaldian nazionalizaturik egonen zela, "argiki baitago kinka honetaz baliatu nahi dutela Euskadiko ekonomia guztia itotzeko, hemen ematen direlako grebarik handienak eta luzeenak".

Ez dakigu egia oten den, baina Financial Times eta beste aldizkari ekonomiko batek Euskadin ez inbertitzea akonsejatzuten dute.

bat batean

SESTAO: 35.000 LANGILE BERE LANA DEFENDITZEN. Langileak hasi dira erreakzionatzen despidoaren arriskuaren kontra. Ez da harritzekoa, milaka pertsona kausitzen baita egoera larri horretan Euskal Herrian.

Hor dugu esenplu jarraigarritzat, Sestaon elkartu diren 35.000 langile, gehienak Aurrera, Babcok Wilcox, Inducron, Cromoplast, Altos Hornos, Astilleros, Zamacona, Mavaliner, Trebol eta Fipsakoak, sindikatu guztien deiarri erantzunez, hots, CCOO, UGT, LAB, USO, CSUT, SJ eta CNT.

Irailaren 14.ko arratsaldeko zazpitan hasi zen Sestaoko plazan manifestapena egin zuten asanblada berriemaile batekin, enpresa afektatuetako zenbait langilek hitz hartzen zuelarik, gehienak beren fabrikako egoeraz eta egozte arbitrarioen arriskuaz mintzatzeko. Sindikalista batek esan zuenez, egoera hau enpresa kapitalista jasaten ari den kinka ekonomikoaren ondorio bat da, baina langileok ez gara kinka honen erantzuleak. Gobernuak ez ditu lanpostuak garantizatzen; horretarako, denok elkarturik egon behar dugu gaurko egintza hau bezalakoak ugaria- go egiteko.

Babcok Wilcoxeko langile batek esan zuen— "Entrepresak zor dizkigu 300en bat miloi abuztuko nominak eta bizimoduaren igotea gatik. Entrepresariak ez dagoela kobratzeko batere garantiarik diote eta gobernuak eta Industri Ministerioak bizimoduaren igotearekiko ehuneko 50 alokairu kongelatzea behar dela. Baina egiazko kaltetunak geu, langileak, gara eta ez digu inork soluziorik eskaitzen" Aurrerako langileek enpresa hertsiko ote den beldurra eman zuten ezagutzera, gertatu den bezala. Zentral Sindikalen ordezkari batek hitzegin zuen azkenean, denon batasuna eta solidaritatea eskatzeko.

Gero Sestaoko kaleetan zehar — Via Gabilondo, Peseta, Plaza S. Pedro, G. Via eta Plaza de España— ibilaldi bat egin zuten. Gehien entzuten ziren oihuak honoko auk ziren: "La clase obrera unida jamás será vencida", "No al despido libre", "Despedidos, readmisión", "Amnistia laboral". Manifestapenaren buruan Aurrerako langileen pankarta handi bat. "Aurrerarekiko solidartatea. 460 langile egotziak". Enpresa bakoitzak eta zentral sindikal guztiek zeramatzuten pankartak. Bukatzean, berriz ere manifestapena hasi zen lekura joan ziren, eta Eusko Guda-riak eta Internazionala abestu.

Manifestapen honen garrantzia, agian, berriz ere asanblea-prozesuoa birpizteko aurreneko pauso bat izatea da, langile askok Bizkaiko fabrikako ordainatzaile baten iragan-mina baitute, zentral sindikalen gainetik probentziako fabrika eta lantegi guztietako koordinatzaile bat egon da- din.

ELECNOREKO LANGILEAK GELDIK. ELECNO S.A. montaje elektronikoen enpresa bat da. Laneko baldintzak oso gogorrek dira; kanpoan lan egin behar dute edozein eguraldi jasanez, etaberen bizitzak arriskuan jarriaz, lan berezia bait da.

Ordu extra asko sartu behar izaten dituzte eta gainera igandean ere lan egin behar; honela altxatu dute enpresa hau. Egoera honetan, peoi batek 18.600 pezeta bakarrik irabazten ditu. 10.000 pezetaren igotzea eskatu dugu, denentzat berdin, baina enpresa ukatu denez, paroan deklaratu ziren Irailaren 8an.

Bizitzeko produkturik beharrezkoenak altxatzen dituzten bitartean, langileen soldatak berdin jarraitzen dute, hau da, beharrik xinpleenen azpitik.

KRISIA' LANGILEEK ORDAINDU BEHAR' Bidaniko Hijos de Tomé S.A. lantokiko langileak larritasun handian aurkitzen dira: hiru hilabete daramatzite txakurtzikirik jaso gabe.

Entrepresak uztailako estraordinarioa, oporretako soldata eta bi hilabetekoa zor die. Gaur biharko uzten, beti itxaropen hitz politak, bainan nondik janik ez.

Beti kate berdina, estatu mailan bolsa behehera, krisi ekonomikoa, nagusiek diurik ez langileei ordaintzeko, beraz langileek izorratu behar. Betikoa, bainan noiz arte? Krisia ez dute langileek eragin, Gobruak baizik; beraz berak ordaindu ditzala krisi honen ondorioak.

MARTIN AUZMENDI

Duela hilabete batzuk, Gobernuaren ordezkariak eta langile Sindikatuek, harremanetan jarri ziren. Hasieratik, CC. OO., USO eta UGT bakarrik zeuden, geroxeago ELA sartu zen eta ondoren SU, CSUT eta SOC. Azken egunetan Galizia-ko Intersindikalak (ING) ere eskatu du elkarrizketa horietan parte hartzea. Ikus daitekeenez, euskal Sindikatuetatik ELA dugu bakarra, beste gehienak, nahiz Euskadiko langilegoaren barnean eragin handiago edo guttiagorekin ihardun, Estatu mailako Sindikalgintzari lotuak daude. Euskadiri dagokionez, LAB etabar falta dira beraz.

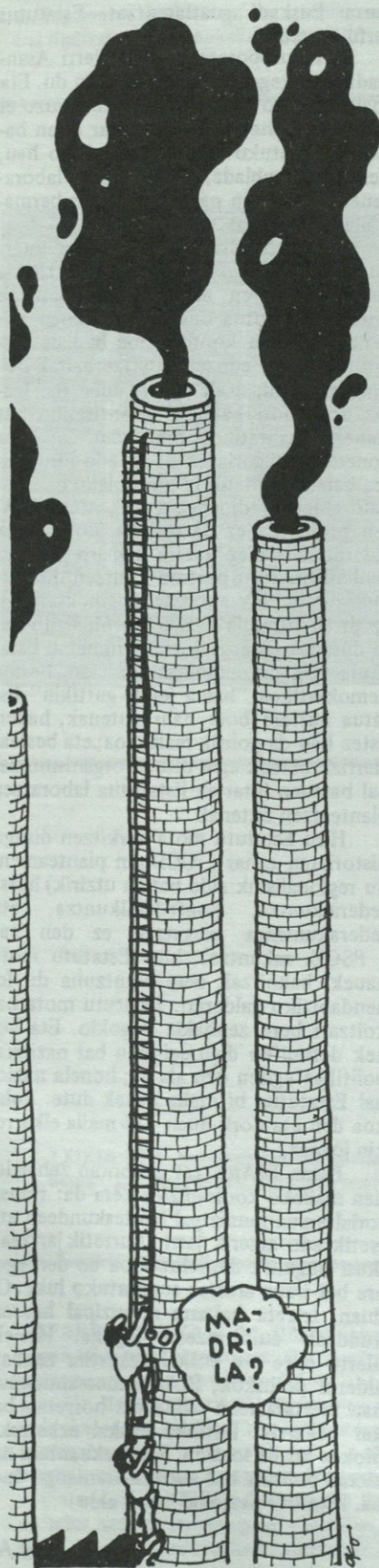
Dirudienez, elkarrizketa hauetan ikuitzen ari diren gaiak nahiko zabal eta garrantzitsuak dira; Sindikal Askatasun eta Hauteskundeak, Sindikal Ondasunak, Amnistia Laborala, Martxo-ko legearen kentzea, krisi ekonomikoa etabar. Azken aldiari adierazi dutenez, Sindikatu batzuk behintzat ez daude prest, ekonomi arazoaz mintzatzeko. Nonbait beldur dira, egunen batetan, behar bada laister, heuren bizkarren gain eroriko ote zaien paktu sozialaren erresponsabilitatea. Argi dago Gobernuaren horren bila dabilela eta elkarrizketa hauetan helburu nagusia hori duela. Sindikatu batzuk ere berriz, nahiz paktu sozialarekin ados ez daudela behin eta berriro aldarrikatu, ekintzan horretara heldzeko hain urrun ez dabiltzala dirudi. Izan ere paktua mahai inguruko negoziaketaren ondoren bakarrik ez bait daitezke eman, ekintzan langile mugimenduen eskaizunak jexxi, burrukak kontrolatu eta deseginaz ere bai. Horrela Gobernuaren eta kapitalari jokoa eginaz.

Beste gaiei dagokionez, batez ere sindikal askatasun eta ondasunei helduko diogu. Sindikal askatasunaz ez dago zer hitzegun handirik; inongo muga eta oztoporik gabe langileen eskubide guztiak onartuak izan daitezela eta kitto. Hemen ez dago zer negoziaturik, askatasun osoa eraikitzen dituzte edo ta ez dago askatasunik. Baina gai honek ere ba du bere bigarren zati bat; askatasunak lege baten bidez dauzkate erregulatu beharra. Lege honek, une honetan ezarri nahi, dute gobernuak eta politik sistemari egokitua eta lotua egon behar du. Lantokiko komiteak osatzeko, sindikal hauteskundeak nola ospatu, lantoki mailako ekintzarako askatasunak nola eman, langile nagusigoarekiko negoziaketak, hauek dira paktuak aterako diren gaiak.

Gobernuak, beharrezko ditu lehenbaitlehen oraingo sindikal hutsune hau betetzea zuzenduak dauden bitartekoak. jartzea. Beharrezko ditu, laneko harre-

manak maila guztietan estabilizatzea posible gingo duten bitartekoak. Hontarako konziente da erreformist bidea onartzen duten sindikatu indartsuak behar dituela. Honetan berriz, nahiz interes desberdinak eraginik, ados datoz sindikatu "handiak". Hauek ere beharrezko bait dute langile sektore gehiengoen kontrola segurtatzea, honela heuren erreformist estrategia halakoxe une batetan arriskuan jarria izan ez dadin. Beraz, lantokiko sindikal ekintzarako askatasuna eta hauteskundeak berak, bereziki sindikatu "handien" behar eta interesen arauera egin emango zaigu. Hauen protagonismoa bultzatzera zuzendua egongo da. Langile mugimenduen burrukari esker askatasunak lortuko dira, baina erakunde molde berezi batzuk bilakatzeraz zuzendua egongo da lege sindikala. Honetan Gobernuaren eta sindikatu erreformistak nahiko bat datoz, hulegia oraingo molde politikoei egokituko zaion erakuntzei erraztasun guztiak eman, oraindano hain indartsuki bilakatzen etorri den oinarriko, asanbladakoi mugimenduari ahal den oztopoak ezarriaz.

Sindikal ondasunei buruz gauzak ez daude hain garbi. Zenbait informazioak diotenez, Gobernuak arazo honi eman nahi dion irteera honako hau litzateke: egungo ondasunen balorazio bat egin ondoren, sindikal hauteskundeetan sindikatuak ateratzen dituzten botuen arabera ondasunen zabalkuntza egitea. Langileen sindikatuak aldetik, eta honetan denok ados gaude, gauza bat dago argi; ondasunak langileenak dira, azken berrogei urteetan ordianduriko kuota bidez jasoa izan bait da. Gerla ondorenean egin dena beraz langileei itzuli behar zaie. Baina, langileei itzuli diogunean, ez dugu denok gauza berdina adierazi nahi. Batzuek sindikatuak itzultzea dioten artean beste batzuek langile guztiak hautaturiko ordezkarien kontrol-pean egon behar dutela diote. Egun oraindik afiliaketa hain eskasa den unean sindikatuak ez dituzte langile guztiak errepresentatzen. Argudio honetan oinarriturik, zuzenago litzateke, datorren sindikal hauteskundetan hautatuak diren lantokiko komiteetako ordezkarien batzorde batzuek ondasunen gestio eta kontrolaz arduratzea. Honela, langile guztiak ukango luteke, afiliatuak edo ez, ondasun horik gozatzeko aukera. Honekin ez da esan nahi inolaz ere, sindikatuak erabiltzeko eskubiderik ukan behar ez dutenik, bestalde sindikal erakunde guztiei eduki behar dute gozatzeko eskubidea ere. Zihurrenik ere orde, Madrilgo elkarhizketetan dauden sindikatuaren jarrera ez doa hemen aipatzen den bidetik.

NAZIONAL

POLITIKA

ESTATUTUAREN

POLITIKA

Orain dela aste batzu, PSOE. ek eta PNVen beren transitorial arauarekiko alternatiba laboratu eta aurkeztu zuten. Autonomi Estatutuaren laborapenerako euskal organismo baterakoi baten aldeko aurkezpena, hain zuzen. Eginkizun latza eta garrantzi haundikoa. Autonomi Estatutua Euskadin jarriko den burjes demokraziaren neurria izango da; faszismoaren azken kondarren amaiera. Estatutuak ere, sozialismoarunzko estrategia berplantea eraziko digu. Estatutua nolakoa den, nolako Estatutua lortzen dugun, halakoa izango da gure abiada, burjes demokraziatik zehar.

Orain dela bi aste, EIAk bere transitorial arauarekiko alternatiba aurkeztu zigun. EIAren proiektu hau da alde batekin PSOE eta PNVen alternatibari erantzun kritiko bat, eta bestetik iraultzaren bideko herrikoi proiektu bat, herrikoi boterearen sustraletan oinarritua sustrai horiek sendotzeko. EIAren ustez, PSOE eta PNVen proiektuak praktikan Nafarroa Euskaditik at uzten dute. Munizipal hauteskundearen aurretik transitorial araua jarri nahiak organismo hori osatzerakoan hiru bideren aurrean aurkitzea suposatzen du: bata, frankismoaren aurreko (instituzio demokratiko bat ezartzea, hots Euskal Gobernu); bestea, parlamentarioen artean osaturiko organismo bat eratzea; eta hirugarrena, gobernu espainolak onartzen dituen edo berak sortutako probintzi bakoitzeko konfederakuntza, hots "Consejo Foral Navarro" eta "Juntas Generales" direlako konfederakuntza.

Argi zaigu hiru bide hau ez direla demokratikoak, eta honela ikusten ditu EIAk. Ez du merezi, orduan, hotaz gehiago sakontzea. Gainera bi alderdi horien proiektuak Estatutuaren alboratzea esku gutti batzuetan uzten du, eskubide guztiak kendurik herriari berea izan behar den Estatutua berak egin eta bultzatzeko. Ekainaren 15eko hauteskundeak eta ordundik honerako egoera demokratikotzat harturik, munizipal hauteskundearen atzeratzea baizik ez dute nahi demokratikoa ez den egoera bat irauneraziz.

Hau izan da gutti gora behera EIAk PSOE eta PNVi eskeini dien analisi kritiko

Baina ez da horretan gelditzen. EIAren proposamena bi ardatz hauen ingu-

ruan mugitzen da: Munizipal Asanblada eta Herriko Asanblada. Munizipal Asanblada Probintzi eta Nazio mailan eratuko litzateke eta bere funtzioak hauk izango lirateke:

- Beren barneko reglamentu bat laboratu, organo eragileak izendatu eta bete behar dituen funtzioak betetzeko neurriak hartu.

- Autonomi Estatutua laboratu eta Estatutua onartzeko plebizitoa eratu.

- Estatutua lortu ondoren, eta indar errepresiboak desegin arte, herri eta hiri bakoitzeko kontrola Munizipal Asanbla-

dak edukiko luke eskuko.

- Komunikabideak bultzatu eta bereziki euskal irrati eta telebista bat sortu.

- Administrazio guztia Euskadiko markuari moldatzea esijitu gobernuari, bereziki Euskal Unibertsitatel Barruti bat eta "Audencia Territorial" delako bat bakararra Euskadi guztiarentzat, Estatutua lortu aurretik.

EIAk proposatzen duen Herri Asanblada extraterritorial bezala definitzen du. Eta udaletxeetako ordezkariak nahiz hain elkarrekin beste zenbait herritar diren batzordek osatuko lukete. Organismo hau, Herriko Asanblada, Estatutuaren laborapenera Herriaren parte hartzearen berrantzailea izango da.

Nork egin eta bultzatu behar du Estatutua? Prest egongo ote da gure Herria bere bizkarraren atzean gizon batzuek eginiko Estatutua onartzeko? Lehen galdera eta lehen kontradizioa hau da. Estatutua (edo edozein gauza) zerbaitek definitzen badu, nork egin duen da. Izatez nork hori kategori kuantitatibo bat izanez, kualitatiboa bihurtzen da; kasu honetan kategorioa ez da bi edo hiru esatea baizik zeintzuk bi eta nolako bi. Zenbait alderdik dienez (PC, MC, EIA) EIAren proiektua ez da realista; dorudienez alderdi hauek ez dakite hamarretik gora zenbatzen. Hiru postura azaltzen dira orduan: bata PNV eta PSOE, demokratikoak ez diren formula batzuekin oinarritu nahi dutenak Estatutua; kasu honetan Estatutua ezin da demokratikoa izan. Bestea demokratikoa "baina jende guttiaren" Estatua aurrera bota nahi dutenak, hauen ustez hau da politik realismoa; eta bestea, Herriak bereak egin dituen organismo zabal batzuen bitartez Estatutua laboratzea planteatzen dutenak.

Hiru Estatutu mota aurkitzen ditugu historiaren zehar (UCDren planteamendua regionalistak alde batera utzirik) hots: federalkuntza, konfederalkuntza, eta federakuntzara ailegatzen ez den bat (PSOE. rakuntza); hiru Estatutu mota hauek, bakoitzak bere erantzuna du lehendabiziko galderari. Estatutu mota bakoitzari bere zenbakia dagokio. Eta honek definitiko digu egitarau bat nazional politikaz egiten den ala ez; honela nazional Estatutua bi maila hauek dute: nolakoa den eta nork duen, bi-maila elkarrekin joanez.

Baina EIArentzat denboran zehar lehen mailako kontradizioa zera da: transitorial araua munizipal hauteskundearen aurretik edo atzerik jarri. Aurretik jartzeak, ikusi dugunez demokratikoa ez den egoera bat iraun araztea suposatuko luke. Orduan, irteeta bakararra munizipal hauteskundeak aurreratzean legoke. Honela ulertu dute ere euskal ezkerriar zenbait alderdi politikok; EIAren merezimendua hau ulertaraztean datza eta horretan bakar bakarrik. Pittinka euskal ezkerreko blokea ari da sortzen. Kontsekuente ki nazional politika bat aurrera eramango duena. Estatutu nazional baten alde

P.A.

BELLOCH ONDO HASI DA. Gipuzkoarrok oso ondo ezagutu genuen Belloch. Egitan, gure artean egin zituen "ekintzak" sonatuak izan ziren. Barcelona-ra igo zen. Eta hasiera egoki bat izan du: "Diada" egunean, hildako bat eta zenbait zauritu. Carlos Gustavo Frecher, 28 urtekoa, Galician jaioa eta CSUTeko militantea. Inungo manifestapenetan parte hartu ez zuena. Bere etxera abiatu zenean "Belloch-en gizonekin" topo egin zuen. Ondorioa: Buruko muinak hatsita gomazko bala baten indarrez. "Residencia Francisco Franco"n igaro du — hil ala bizi— ostiral arte. Esperantza gutti zituen, eta azkenik heriotzak jabetu du. Ezkondua, haur ttiki batekin. Asteartean izango da bere hileta. Catalunya-ko zentral sindikal guztiak konbokatu dute — CCOOek ez beste—. Zorionak, Belloch !

NORTZUK ETA ZERGATIK? Ez digute denbora askorik uzten, bat irakurri eta beste bat jaso. Hainbat dira Euskadin tankera honetako mehatxuak jaso dituztenak, gaurko honetan Montxo-
ren amari tokatu zaio. Bere zemearen erahilketaren hirugarren urtebetzea zela eta hauk ere be-
ren agurra eman nahi izan diote, ez laguntzailea noski; Carmenek esaten zigunez, ondorengo hi-
tzak Comisarian poliziak esaten zizkionaren berdina dira: "Sra. Carmen antia vemos que todo
el barrio de Eguia y Atocha, lo ha inundado Ud., de carteles con foto de su hijo Q.E.P.D. invi-
tando a su correligionarios a unos funerales por el mismo en esa iglesia de Atha regida por frai-
les la mayoría de la ETA.

Sra. Antia, eso es una provocación intolerable, y se be el veneno que Ud. lleva metido en su cuerpo.

Ud. Sra. debiera de ocuparse de rezár por su hijo al que Ud. misma llevo p a la muerte por inculcarle sus asquerosas ideas, y Ud. debiera estar agradecida a que la sotaron de carcel (De don-
de no debiera haber salido) cuando el asunto de los presos de Segovia ya que Ud. dada la maldad
que lleva Ud. dentro fue la que coopero para que dichos presos se escaparan de la carcel y en pago
que el gobierno ha sido venevol con Ud. aún no para de dar guerra y trata de que con los funerales
de su hijo se armen lios de nuevo.

Sra. Antia, no olvide que la tenemos fichada como muy mala y peligrosa, y que tarde o temprano Ud. ha llebár su merecido.

Unos contrarios a su Querida ETA"

Irakurri ondoren, ez dago zalantzarik, nortzuk eta zergatik eginduten jakiteko, beti betiko-
ak, era guztietako errepresioa ezartzen digutenak.

TXIKIA ETA borrokan hildako guztien alde, meza bat izango da urriaren 2an, eguerdiko ordu-
batean, Larraizgo elizan, Txikiaren sendikoek antolatua.

NAFARROA EUSKADI DA. Oihuari jarraiki, larunbatean herrialde horri tokatu zitzaion txanda. 30.000 inguru lagun Iruñean eta 3.000 Li-
zarran bildu ziren amnistia-
ren, alderdi guztien legeztapenaren eta autonomi estatutuaren aldeko manifestazioetan. Lehenean pankarta eta bande-
ra ikaragarri era guztietakoak. Oihua ere oso desberdinak, adibidez, Diputazioaren asuntoari buruz hiru konsigna mota entzun zitezkean; "Di-
putación, democratización", "Diputación dimisión" eta "Diputación disolución". Autonomi estatutuarena ere ez zen oihu bakarra izan: Auto-
todertimanación eta batez ere, Independentzia entzun ziren. Positiboa, dudarik gabe, bakoitzak bere kosignak esan ahal izatea, inolako ozto-
porik gabe. Baina, guzti honen erdian, pankarta eta oihuen artean, jendea erabat taldezkatua ikusten zen. Horregatik agian, ez zen berotasun
handirik nabari. Bestalde, ikusle gehiegi zegoen, manieestazioan sartu gabe.

Dena dela, PSOEko diputadu den Urralburuk ez zuen batere arrazoirik zera esan zuenean: "Los sectores minoritarios que no han queri-
do saber nada de las consignas unitarias, se han automarginado y constituyen tan sólo una anécdota con respecto al grueso de la manifesta-
ción". Zeintzu ziren konsigna untitarioak? Noizbaitean onartu beharko dugu ba "zenbat buru, hainbat aburu" izaten direa, ez ?

BERRIRO ERE "INKONTROLATUAK"!! Irailaren 8an erahila izan zen Jesus M. Zabala eta beste erahildako guztien omenez, Hondarrabiko herriak mural bat jarri zuen Jesus M. erori zen lekuan. Mural hau Oteizaren "La Piedad" eta Leteren olerki batekin osaturik zegoen.

Irailaren 15ean, goizeko hirurak aldean, "inkontrolatuak" su eman zioten herriaren eskaintza honi. Ez dute lehen aldia horrelako lanak egiten dituztena; Iruinean Jose Luis Canoren oroimenez jarri zen plaka bi aldiz desagertu zen, etab.

Bizirik gaudenok buruhauste ugari eman ohi izan diegu erakutsi digutenez, baina hildakoek!! Noski ez doaz hauen aurka, hauek gogoratzten dituztenen aurka baizik. Denbora luzez jasan beharko dituzte horrelako ekintzak, herriak ez baititu ahaztuko Euskadiren eta beste askubideen alde bizia eman dutenak. Guk ere noski, sobran izango ditugu herri-etsai hauen terrorist ekintzak, anak moztu arte. Hau nork egin behar du?

KONTZIENTZI ERAGOZPENTZAILEAK BURRUKAN. Donostian, Bilbon, Valencian, etabarren hainbat ekintza daramatzite aurrera kontzientzi eragozpentzaileek: katez lotzeak, eserialdiak, denuntziak aurkeztea etab. Eskakizunik garrantzitsuenetakoa, soldaduskari dagokio, hau egi-tera ukatzen bait dira. Ukatze honen ondorio bezala, Estatu Espainol guztian 18ren bat aurkitzen dira preso. Egoera honen aurrean, kanpaina bat antolatu dute, eta honela Valencian berrehun bat lagunek gose greba bat egin dute, gizartearen eskubideei errespetoa, kontzientzia objezioaren ezagutza, Valencian herriarentzat autonomia, etab, eskatuaz.

Hauekin batera, "no violentos" deitzen direnek, parte hartu dute hauetako zenbait ekintzetan, beraiekin solidarizatuz. Denbora asko da arazo hau kaleratu zela, eta ekintzak egiten hasi zirela. Noski, eskakizunak bidezkoak dira, baina soilik ezin dira lortu, beste lokarri batzuk bait dituzte: Amnistia Orokorra, askatasun demokratikoak, askatasun nazional eta sozialak, etab...

LUZURIAGAN GAUZAK OKERTZEN. Lasartzeko Luzruriaga lantokian, 56 langile egoera hestuan daude. Badirudi, nagusiaren proposamendu txar baten aurrean daudela: kanpora joan edo eta lantokian gelditzen ezkeror beren lanpostuetako kategoriei uko egin eta beheragoko bat onartu.

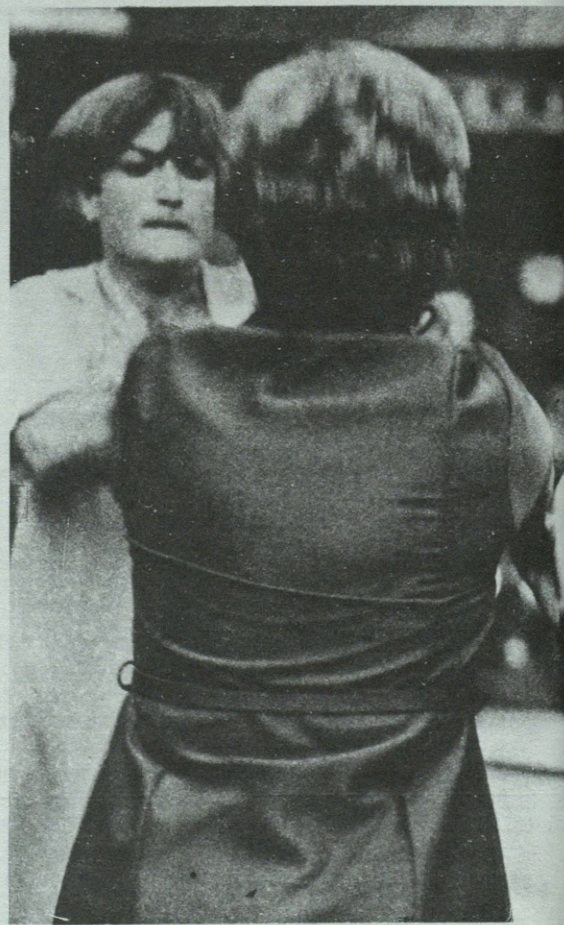
Langileen gogozko ez diren neurri hauek enpresak diruz erosi nahi ditu. Zertan geldituko den ez dakite, negoziaketaren bidez erabakiko den edo eta Delegazio eta Magistraturen esku utzi beharrean gertatuko diren.

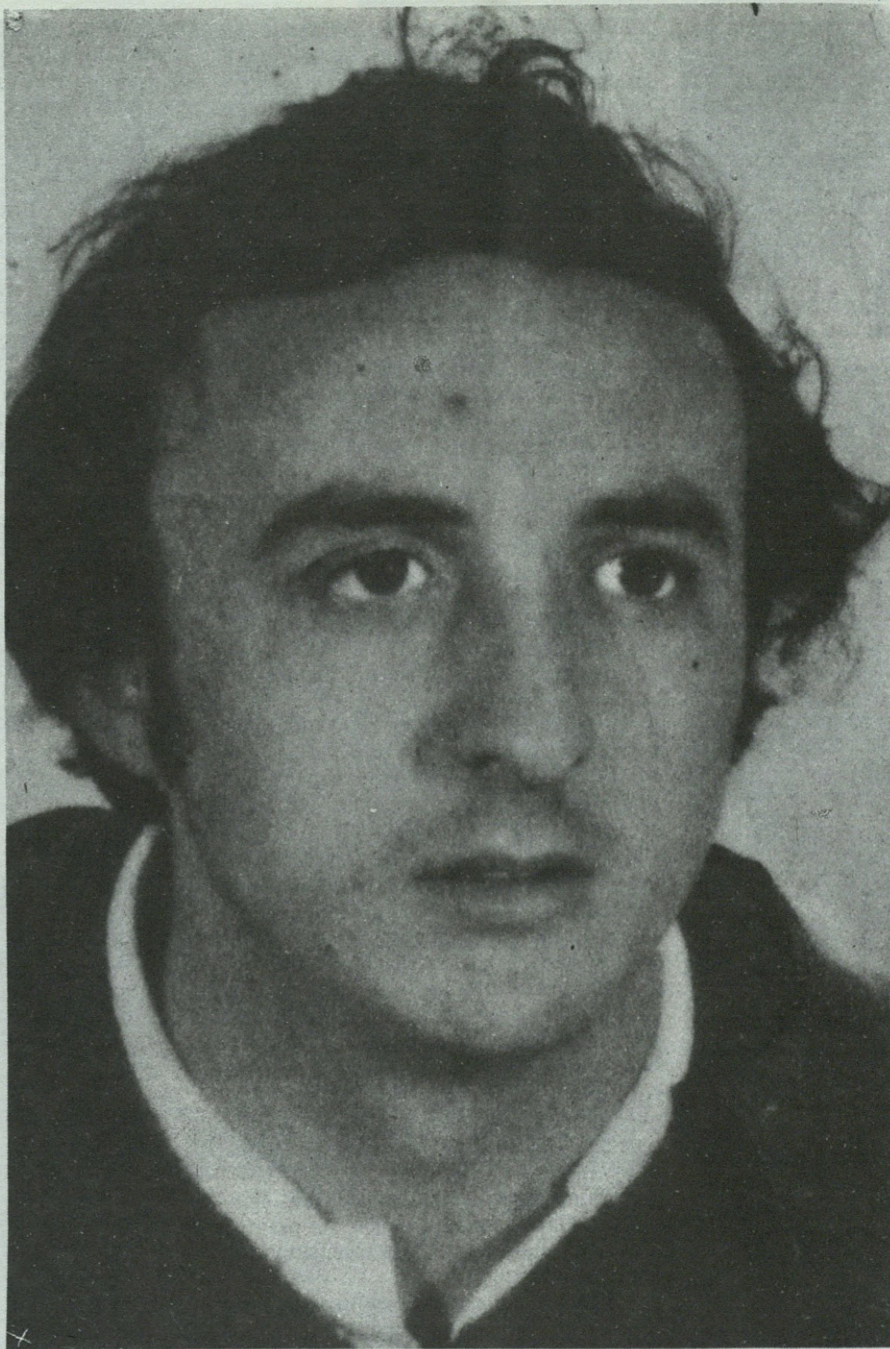
Udazken beroa datorkigula esan dezakegu. Zergatik garbi dago, ez hainbeste zer gertatuko den.

GOGOAN HARTU. Irailaren 5ean, Apalaren aldeko manifestapen bat egin zen Hendaian. Bertan "puño americano" batekin harmaturik agertu zen IRAOLA PUCHULU emakumea. Denda bat dauka herri honetan "IRAOLA SPORTS" izenekoak, Rue de Commercen, estazioaren parean. Argazkietan ikusten den bezala, harma honekin zenbait pertsona eraso zuen.

Bidali diguten notan, denda honi boikota egitea eskatzen zaio Euskal Herri osoari.

ANDONI CAMPILLO ALKORTA

**BARCELONA, 1975eko
IRAILAK 19**

Goizeko seirak ziren lehen disparoak entzun zirenean.

— ETako bataloi oso bat zegoela uste izan genuen, inguruan zegoen polizi pila-gatik— esplikatzan digute bertakoek.

— Beti bezala bostetan irten nintzen

lanera, eta ez nuen ezer arrarorik ikusi; eguna argitzen hasten zen. Hala ere, eta dirudienez, poliziak posizioak hartuak zitu-
tuen gauz— esaten digu andre batek—. Lanera iristean guztia esplikatu zidaten dio, ahots triste batez.

—Ikaragarria egin zitzaigun, guztia han pasa zela jakitea. ETako gazte horik hain gertu zeudela pentsatzea. Eta guk

jakin gabe, eta guk lagundu ezinik. Orain superatu dugu, baina hasieran ez genuen beste ezertan pentsatzen.

Barcelona goiko hauzo bat da; etxeak txikiak dira, jardín bat dutelarik.

Andoni eta bere lagunek zeuden etxetik aldameneko txalet batetara egin zuten saltu aurkitu zituztenean.

Ez zuten irtenbiderik. Hauzoa ingura-

Etxe honen patioan erori zen hil zorian Andoni.

turik zegoen. Poliziak guztia hartu zuen gauez.

Andoni gorputz erori zen jardinean. Bere laguna izarrean zauritu zuten grabe eta detenitua izan zen.

Andoni ETako militantea zen. Hil bat geiago Euskal Herriak independentziarantz daraman bidean.

Andoniren izena, aldiz, ez da mitifikatu. Horregatik, bi urte luze ondoren gogora dezakegu, zen bezala, izan zen bezala. "Diskurso haundirik" gabe, "idatzi luze-rik" gabe. Bere oroitzapenak bizirik dirau.

Andoni borrokalari bat zen. Andoni nola ez, hezur eta haregizko pertsona zen; pertsona izateak dakartzan kontradikzio guztiak batera. Baina berak onartzen zituen kontradikzioak. Andonik inor ez bezala. Telebistak Josu Artetxeren erahilketaren berri eman zuenean, nigar egin zuen. Nigar egin...

Sentimental bat zen. Eta ez zen lotsatzen. Guztiokin oso maitagarri zen, baina ez zuen honegatik gutxiago zenaren konplejua. Oso umila, apala zen. Kantatzea oso gustoko zuen eta askotan kantatzen zigan ahal zuenean.

"Rolloak" ez zituen asko maite. Gauza praktikoak nahiago zituen. "Borroka

iraultzailerako" manualak adibidez.

Asko maite zuen bere ama, eta ez zuen ezkututzen sentimendu hau. Ispilu bat bezala zen; horregatik maite zuten hainbeste bere lagunak; horregatik zioten hainbeste konfiantza bere lagunak.

Solas "politikera" ez zitzaion gogoko. Humanoegia eta zintzoegia zen horretarako.

Baina gauza denen gainetik, ba zen Andoni ikaratzen zuenzerbait. Iraila zen. Iraila hilabetea bai. Irailen Iharra hil zuten. Irailen Urzelai hil zuten. Irailari panikoa zion Andonik benetan.

Halere, eta gauza denen gainetik. Andonik lagunak lagun zitzakeela uste zuen. Eta Barcelonara joan zen. Irailen. Iraila hilabetean...

Bere emakumezko lagun bati, Andonitaz hitz egin diezagula eskatu diogu. Gertutik ezagutu zuen emakumezko honek, esilio garaian. Bera bezalako borrokalari bat. Gaur eta demokrazia guztiak merio direla, borrokan jarraitzen den borrokalari bat.

Paper txiki batzuetan idatzi zigan Andonitaz oraindik oroitzen zena.

"Egunor, gutxiarik, erori den pertsona bat gogora araziko digun paper bat; oraindik usaitu ere ez dugun askatasun bat maitatzen eroritako borrokalari bat gogora araziko diguna. Oroitzapen guzti hauekin, bizitza bera esku artetik itzultzen zaigu, joan egiten zaigu; ahaztu egiten dugu bizitza bera. Beraietaz hoberena ahazten dugu. Hoberena. Beraien maitatzea berain izatea. Maitatzeko, izateko modua.

Ba dira bi urte lagun bat galdu nuela. Zaila. Zaila egiten zaigu. Zaila egiten zait bere bizitza moldatzeko modua oroitzea, bere izatea oroitzea. Zaila egiten zait berotasun, xamurtasun piska bat aurkitzea guzti hori kontatzeko; hemen, orain, propaganda irakurtzeko ohitura mekaniko honekin.

Baina ahalegin bat, esforzu bat egingo dut. Garai hauetan, hemen eta orain ez bait dago indiferentzia eta insensibilitatearentzat leku.

Ezagutu nuenean, zaputxu samarra nintzen ni. Etetik apenas irteten nintzen. Eta berak jakin zuen, jakin, bere erdi irrifarrak, ESTROPEATU GABEKO IRRIFARRA, herriko kale txikiak erakusten, ezagutarazten.

Baina irrifar horrek bere samina gordetzen zuen. Triste egoten zen sarri... eta nire ama? Baina ez zuen inoiz esaten. Ala agian bai. Ezin bait zituen bere begiak dominatu; begiek traizionatu egiten zuten. Bere begiak. Berarekin batera diratzen ziren. Berarekin batera bizi ziren. Bere begiak.

Asko lamentatzen zen. Hainbestetan deitoratzen zen! Pentsatu nuen. Azkenik pentsatu nuene, baldin eta bere samintasunarekin bat ez banu egiten, baldin eta bere minean ez banintz murgiltzen Andonik ez lukeela nigan konfiatuko. Eta agian hala zen. Berak bizian konfiatzen bait zuen. Berak bizia maite zuen. Berak bizia bizi zuen.

Goizoro ohetik saltatzen zuen. Bere

pauso motzez etxetik irteten zen aurkitzen zuen hoberena gauetan, ekartzeko. Bere ibiltzea txistu hots etengabea. Ziklope kastratuak ez zuela inoiz harrapatuko esan nion behin; ez ziola inoiz behatzaz seinatuko. Ba, seinaltu zuen; baina ez zuen bere bizia borratu.

Bere apaltasuna gurekin geratu zen, gure artean. Inoiz ez zegoen bizitzaren ertzean, bizitzaren itsas-ertzean. Eta horregatik bere korrentean murgiltzen gintuen. Bere korrenteak birrintzen gintuen.

Ez dut esango ezerri edo inori entregatzen zenik. Entregatzea siuzidatzea bait da, hein batetan. Eta bera bihurria zen; ipurdi geldiezina.

Ez zuen boterearen goserik. Sensiblea zen, txikitxoa. Maitasun joera zuen, eta ondoko guztiak joera horrekin bustitzen zituen. Egia esan, ez dakit zergatik".

Hau omenaldi gisako zerbait izan da. Omenaldi bat egiteko nahia. PERTSONA bati (honela, adjetiborik gabe Aski bait da). Borroka luze honetan eroritako bati. ANDONIRI.

JORJA CIRERA

JON URZELAY IMAZ

Joan den larunbatean izan zen Beasainen Jon Urzelay Imaz-en oroimenean herrikoi meza bat. Jon 25 urtekin hil zen, Astilleros kalean (Zorroza), 1974ko Irailaren 2an. Jaiotzaz Beasaingoa, ETako Militar Fronteko militantea zen. Espetxean zegoelarik gaixo jarri zen eta Donostiako "Hospital Provincial"era eraman zuten. Handik, bere militante-kideak liberatu zuten. 1974ko Uztailaren 6a zen.

Bi hilabete geroago, guardiazibil batzuekin izan zuen enfrontamenduan erori zen. Baita beste guardiazibil bat ere.

"Zazpigarren Batzarrean hartu genituen erabakiak defentsa mailakoak dira".

EZ GARA "BEREZIAK"

ETA(PM) siglak erreibindikatzen dituzte. "Bereziak" deitzea ez dute onartzen. Hala eta guztiz, behartuak ikusten gara izengoiti hori erabiltzea, irakurlegoari konpreni arazteko nor-zein diren gure mintzaideak.

— Talderik eztabaidatuena, azken denbora honetan, zuena da. Mota eta kolore guztietako pertsonak eman dute beren iritzia zuei buruz. Zer esan nahi duzue iritziz hauen aurrean?

— Bai, egia da. Asko hitzegin da gure erakundeari buruz. Baina, benetan min eman diguna Franzisko Letamendiak "Ortzi" k —Irailaren 9an, Madrilgo "Diario 16" egunkarian— "grupúsculo en descomposición" kalifikatzea izan da. Honen aurrean zera esan nahi genduke: ETA (PM) k a asko sentitzen du deklarapen hoiek abertzale den batek egitea. Gainera, bere politik nortasuna lotuta du, ez bakarrik EIA alderdiarekin. Alderdi honetan erresponsabilitate karguak ditu. Gure erakundea

osoki identifikaturik dago alderdi honen helburu ideogojiko eta estrategikoekin —ezker abertzale osoarekin, eta ezker abertzale hortan denok gaude— EIA, —eta denok batasunez aurrera eraman nahi dugu.

Iritziz noiek, esan diren bezala, errealtate eta contenido falta nabaria dute. Honek esan nahi du iraultzaile etikaz erru grabe bat dela, batez ere berak duen pertsonalitatearengatik, eta teoriz iraultzaile den alderdi baten buruzagi izateagatik.

"Ortzi" k adierazi nahi badu bere iritzia, edo EIArena, ETA(M) k, eta guk argitaratu berria dugun agiriari buruz —agiri honetan EIAk KASekiko izan duen kon-

portaera salatzen dugu— kritika konstruktibo iraultzailea erabiltzea esijitzen diogu, abertzale iraultzaile denez, eta ez fundamentu gabeko hitz jario, merkea, publiko eta pribilegiatu den diputatu kargutik sozialista iraultzaile erakundeei eraso gabe.

Bere deklarapenetan atzera egiten ez duen bitartean, Franzisko Letamendiaren jarrera kondenatzen dugu, ezker abertzaleko alderdi eta militar erakundeen batasunaren aurka jokatzeko baita ETA(M) k eta guk agertu dugun batasunaren aldeko agiriaren aurka.

Deklarapen iraingarri eta alderdikor hoien aurrean adierazi beharrean gaude: Praktika erreformista eta likidazionista zeramalak gure direkziozko zati bat Apirilean bota ondoren, Euskal Herriaren aurrean ETA(PM) siglak erreibindikatzen jarraitzeko erresponsabilitatea hartu genuen. Kategorikoki errefusatzeko ditugu "koletila" moduko deiturak, erabiltzen dituztenen helburua laguntzen diguten herri sektoreetan konfusioa sortzea besterik ez bait da, etsai-indarren agente kontrairaultzailetar bezala serbituaz.

— Egia esan, gaur egun mundu guztiak ezagutzen ziatuzte izen horrekin. Nondik sortu da "Bereziak" dietura?

— Gu ETA Politiko Militarrek gara. "Bereziak" adjetibo bat besterik ez da, gure erakundearen errealtateri erantzuten ez diona, gure militar estrukturaaren barnean dagoen aparato bati dagokion izena besterik ez baita.

— Zein-nolakoak dira, epe motzera, zuen helburuak?

— Zazpigarren Batzarrean hartu genituen erabakiak defentsa mailakoak dira. Era-hauekin herriak lortu dituen garai-pen batzu bermatzea nahi genuen. Baina egungo egoera politikoa ikusirik zentzugabekoa iruditzen zaigu garaipenetaz hitzegitea. Egun estatu espainolean dagoen errejimena neo-fasista da, alegia herrikoi

"Borroka harmatua aurrera eramateko, egun, modu bakarra ikusten dugu: ...OFENSIBO taktika, halebria".

errepresio berdina, militar diktadura batek erabilia, internazional mailan, subjektiboki estatu espainolean "askatasun demokratikoak" lortuta direla azaldu nahiendabilena.

Euskal Herriak garbi ikusten du inolako askatasun demokratikorik ez duela lortu; amnistia eta nazional subiranotasuna urrun dira oraindik, indar errepresiboen eta "bandas incontroladas"en deuseztapena bezala. Horregatik, borroka harmatua aurrera eramateko, egun, modu bakarra ikusten dugu: lorpen bat bezala, herriak duena eskuratzearren. OFENSIBO mailan, alegia.

Masa borrokaren osagarri eta laguntza izatearen alde gaude, KASen alternatiba proposatzen duen helburua lortzeko —puntu hauek Euskadin oinarritzko demokrazia jartzeko minimoak bait dira—. Hau lortuz gero, berplanteamendu bat egingo genuke borroka harmatuaren helburua, demokraziaren barnean, herriaren garai-pena izango bait litzateke. Orduan, gure burruka DEFENSIBO mailakoa izanen da.

burrukarekin lotuta dagoena. Herrikoi burruka hau, egun, ezker abertzaleak dararama. Horregatik, indar abertzaleen koor-diradora —KASen finkatua— potentzia-tzearen alde gaude langile eta herrikoi mugimendu asanblearioa bezalaxe.

— Zuek esaten duzue ezker abertzaleen alde zaudetela. Baina, lehen aipatutako komuni-kadoan —zuek eta "militarra"k egindakoa, alegia— EIA alderdia kritikatzin duzue...

—Esan beharrean gaude gure kritika alderdi horren direkzioari egin dela, KAS-en barruko beste indarrekiko konporta- era ikusirik, eta, konkretuki koordinadora honen oinarritzko puntu bati buruz —elekzio mugimenduen aurrean KAS barruko indarrek aliantzak egitea— bere defini- zio falta ikusiz. Definizio falta horrek EIA at uzten du erakunde honetatik.

Bestalde alderdi honen teorik prin- tzipioekin, —bai ideologiko, bai estrateji- koekin— dugun erabateko identifikazioa berriro azaldu nahi dugu; dituen base ira- ultzailearekin printzipio bezala.

EIAren militantzia osoaren eginkizu-

EUSKAL HERRI GUZTIARI

E.T.A.REN

VII.GARREN BILTZAR NAGUSIAREN AGIRIA

A todo
el Pueblo Vasco
Manifiesto del
VII.

Biltzar Nagusia
de E.T.A.

A tout
le Peuple Basque
Manifeste du
VII.

Biltzar Nagusia
de E.T.A.

"Bide guztiak erabiltzearen aldeko garq errebindikatibotik hasi eta borroka harmaturaino".

— ETA (M)tarra eta zuen arteko batasunari buruz zertxobait entzun ahal izan dugu azken aldi honetan...

— Borroka harmatua aurrera eramateko medio oso boteretsuak behar dira, estruk- turazio formula egoki batzuekin, bere eguneroko borrokan herriari sortzen zaiz- kion beharrei erantzun ahal izateko.

Horregatik, ahalegintzen ari gara era- kunde harmatu bakarra lortzearren, eus- kal herrikoi armada baten embrioia izan dadin.

— Masa erakunde eta borroka harmatuaren arte- ko harremanak zein motatakoak izan daitezke?

— Erakunde harmatuak, politika autono- moa izan behar du, inongo alderdi politiko- ren indar harmatua izan gebe, herrikoi

na dela pentsatzen dugu planteamolde ho- ien aurrean kritika eta autokritika bat egi- tea ez bait dute inolaz ere laguntzen ezker abertzalearen batasuna lortzeko. Horregatik KASEko indar guzietei dei egiten diegu— EIAko baseari ere— denbora gutti barru, posizio batzu garbitzeko, sozialista aber- tzale batasun taktiko eta estratejikoa in- dartzeko. Era Euskadi independente, so- zialista, berbatu eta euskalduna den hel- buru nagusira eramango gaituen borroka- rako alternatiba iraultzailea eraikitzeko.

— Zuek lejislatibo hauteskundearen aurka iren zi- neten. Zer diozue bide parlamentarioen aurre- an?

— Parlamentario bidea, egun deritzagunez, borroka bidea. Herrikoi interesen defor-

mazio nabari bat izan daiteke, erreformist eta likidazionista bideetara. Eta, noski, bi- de hauek iraultzaile burrukaren aurka da- ude.

Gu, bide guztiak erabiltzearen alde gaude, errebindikatibotatik hasi eta bo- rroka harmaturaino.

— Zer diozue ba hauteskunde mugimenduen aurrean?

— Egun udalak ez ditugu kontsideratzen herriaren nahia azaltzen duten erakunde- ak bezala. Betiko erakunde errepresibo- ak dira —frankismotik heredatu dituzten formula guztiez baliatuz—.

Lehen bait lehen egingo diren hautes- kunde mugimenduen alde gaude. Hautes- kunde lejislatiboetan ateratako botoez baliatuz egin nahi dituzten Batzorde pro- bisional hoiaren aurka gaude eta salatzen ditugu. Elekzio hoiek izan zuten subjeti- botasuna kontuan hartuz, boikotaren al- de atera zirenen errepresentazio eza iku- siz. Batzorde hoiek ez dirateke demokra- tikoak.

Hauteskunde mugimenduen aurrean ezker abertzalearen batasuna nahitaezkoa ikusten dugu, indar hoiaren politik aliantza- ri garrantzi gehiena emanaz, gero, Euska- din lan egiten duten beste erakundeei ali- antza horiek zabaltzeko.

— "Apala" zuen erakundeko militante bat da. Nola aztertzen duzue bere detentzioa?

— Poliziak beti jokaera berdina eraman du. Ez da oraingoa. Urrutira joan gabe, 75ean, izan zen erorketa gogora dezake- gu. Lehendik "Wilson", "Ezkerra" e.a. en izenak komunikabideetan ikusi genituen, behin baino gehiagotan: "fama" eman be- har zitzaizkien.

Erakundearen buru bezala agerttuz, gainera. Honela, erorketa probokatu zute- nean, ETARI ezin bizirikoa kolpea eman ziotela adierazi nahi zioten herriari:

Javier Ibarra eta Francisco Franco. Apala "rehe" bezala erabilia izan zen, frantses eta espainol gobernuaren aldetik, Ibarraren kasoa zoluzionatzearren.

"Apala"ren kasoa berdintsu jokatu dute, Komunikabidetan bere izena azaldu zuten. Gero erorketa...

– Zein nolako funtsa ikusten diozue erorketa honi?

– Espainol gobernuak agindutako detentzioa zela nabaria da— frantses poliziak espainol artxiboetako argazki bat erabili bait zuen. Medio guztiak jarri zituzten ondo irteteko. Bere etxetik ateratzen ari zen kotxea blokeatu zuten beste bi automobilek. Polizi distintiborik ez zuten kotxe hauek, eta barrutik irten ziren polizi espazialak paisanoz jantzita zeuden. Momentuan esposatu eta komisariara eramana zuten. Han 48 orduz, —frantses legeak ematen duen denbora maximoa— interogatu zuten. Denbora guztian arraren guztian Ibarraren kasoa soluzioantu zezakeen rehe bezala' tratu zuten.

Espainol gobernuarentzat, orduan gure erakundeak desarrolatzen ari zen ekintza militarrek geldiarazteko modu bat zen. Beraiek buruzagi suposatzen zuten baten erorketa, ekintza hoiaren freno eta limitea izan zedin. Baita frantses gobernuarekin erlazioak zabaltzea, "terrorismo internacional" deritzen diotenaren aurka eskuz esku joateko.

Frantses gobernuaren aldetik nabaria da bere oligarkiko eta inperialista interesak gordetzeagatik, Hainbeste zabaldu duen aurpegi demokratiko hori puskatzea ez zaiola axola. Apalategik, euskal hiritar bezala zituen eskubide guztien gainetik irten da. Azkeneko momenturaino, bere herriaren alde borrokalari ezaguna den honi, ukatu egin dio politik babesa.

– Baina, benetan zer suposatu du zuen erakundearentzat?

– Militante bat gehiago erori da. Esan beharrean gaude Ibarraren kasoa antolatzea hartu dituen erabakietan ez duela inolako parte hartzerik izan. Honez gain bere detentzioa, eta bere estradikzio eskaera ez dugu uste bere gainera bakarrik doanik, egun dagoen banguardia iraultzailetarren aurka baizik. Hemendik aurrera izango duen errepresibo mailan bat besterik ez da izan. Bi gobernuak abertzale iraultzaile mugimenduaren gain elkartuta ezarriko dituzten neurri errepresibo bat.

– Askatasun probisional lortu du. Dirudienez frantses eta espainol gobernuari ez zaie joko atera...

– Asakatasun probisional hori herri borrokaren garaian parzial bat besterik ez da. Pauso bat, Apalategiren askatasunaren aldeko borrokan, frantses eta espainol gartzelatan dauden askatasunaren aldeko borrokan, amnistiaren aldeko borrokan. Gobernu espainolak estradikzio eskaera kendu arte, frantses gobernuak Migel Anjel Apalategiri Euskadira itzultzen utzi arte—bere hiritar eta errefujiatu eskubide osoekin— lotuta duten faszista eskuetatik ez dugu askatuko. Euskal Heriari dei egiten diogu borrokan ekiteko estradikzioa bai ala ez erabakiko duen zkoa bai ala ez erabakiko duen juiziaren inguruan. Borroka bait da, askatasuna osoa eman lezaiokeen modu bakarra.

– Benetan, herriko mugimendua izan da "Apala"ren askatasuna probisional lortu duena. Zergatik, zuen iritziz, eman du herriak horrelako erantzuna?

Erantzun hau ez da batere harrizkoa. Askotan egin da. Azken denbora honetan Apala, Larena Chivite, Aldanondo etab. abarren askatasuna izanik bere helburua. Herria konsziente da borrokalari hauek

Euskal Herriaren askatasunarekiko duten esanahiaz. Eta, garbi azaldu du, Euskadiren independentzia eta sozialismoaren alde euskaldun estatu sozialista baten alde borrokan jarraitzeko prest dagoela.

ETA, bere posibilitateen neurrian, momenturo saiatuko da herriaren dei eta beharrei erantzuten. Herriaren zerbitzu-an egon nahi bait du.

PILAR IPARRAGIRRE

AZKEN ORDUA. "EL PAPUS" LEHERGAILU BATEZ APURTUTA. "El Paps" Barcelona-ko humorezko aldizkaria asteartean, 12,20etan lehergailu batez apurtuta gelditu da. Minutu batzu lehenago "norbaitek" eman dio porteroari pakete bat. Porteroa, zuzkan gutunak eta paketeak hartuz, lehenengo pisora abiatu da. Piso honetan zeuden "El Paps" eta beste bi aldizkariaren bulegoak. Hara iritsi denean paketea lehertu da. Porteroa, Juan Peñalbert Sandoval, 60 urte, bertan hila gelditu da— imajinatu dezakegu nola— eta telefonista Rosa Loren Menéndez, aulki eta guzti leihō batetik irtetea bultzatu du lehergailuaren indarrak. Beste hamabost lagun, berriz zaurituak geratu dira.

Dirudienez, ekibokazio batengatik, "El Paps"era eraman beharrean "Tele Expres" egunkarira eraman dute. Hango porteroak bere errua erakutsi die eta "behar zen" zuten bidea eman. Arratsaldeko 5etan oraindik poliziak ez du portero hau interogatu.

"El Paps" ek mehatxu asko hartuak ditu. Eskubitarrenak hain zuzen. Pertsona hauei ez zaie humorea gustatzen!

Barcelona-ko zentral sindikalak dei bat egin dute ostegunean prentsa greba bat aurrera eramateko, eta zenbaki hau isten dugun momentuan gobernadorearekin hitzegiten ari dira.

Gure solidaritatea "El Paps" eko langile guztiei.

KUTXILOPEAN DUGU ARIMA

Hala zioen Gandiagak poema batetan eta hala oroit erazi dit preso batek gaur goizean, irailaren 16ean, bere zainak moztean. Diotenez, terrore estatalak, soilik dira bidezkoak. Diotenez —parlamentari eta sozialdemokrata alderdiek diote behinpein— ez da komeni harmarik erabiltzea, ontzat ematen baitute oraingo bake ttipia politika egiteko dagoen aukera eta geuk ontzat eman beharreko berengeroko asmoa. Ontzat eman beharko, hain zuzen, prest direlako “beren erreinuan”, biolentzia instituzionalizatua mantentzeko: hauen projektuan, gartzelak, harmadak, zoroetxeak... zutik baitiraute.

Zenbait, ordea, gizarte-zapalgailutik kanpo geldituz doa, Hamazazpi urterekin Reformatorioa, handik kalera, gartzelara, soldaduskara, lanik eskuratzeko gaitza, lapurketa bat eta berriro gartzelara, “kristalezko etxera”. Hango bizimodu gogorra, protestak, zigorgelak eta azkenik judizioa: hamabi urteko eskaera. Tribunaleko Presidente, kasu honetan. Pedro Maria Vitriain Eparza, arront ezaguna eskuindar girotan; honen anaia apaiza “Montejurra”—ko gertakarien muntatzailetarikoa izan zen. Baina jueza nor den ere ez zaigu ardura.

Judizioan, betiko galdeperantzunak (juezak, bitartean, ikuste bat kanporatu egin du, jersei gabe zetorrelako). Defentsaren galderak amaitu. Fiskalaenak ere bai. Akusatuak lau “polizi harmatu” artean dagoela, zutik dirau apur bat: supitoki kutxila bat du eskuan eta bi bider, hiru bider mozketak egiten ditu bere eskubuturrean. Ezker besoan moztu da eskuinean ez. Lau “griesek” eta Salako atezain batek gazteak eutsi eta lotzen dute. Ahalaginetan direlaeta mahaiaren kontra Ahaleginetan direla “COPEL, solidaridad” oihukatu du gazteak eta mahaiaren kontra jo du bere burua. Geroxeago, poliziek eskuak bizkarrari lotzen dizkiote esposez. “Depejen la sala”. Ikusleen artean “amnistia” eta “asesinos” entzun da. “A ver quién ha dicho eso” eta gazte bati, dokumentazioa eskatzen dio polizi gazte eta urduri batek.

Hurrengo lerrotan doan erantzuna, Judizio hortako gazteak, Jose Antonio Asiain Lesakak, erantzun zuen Judizioa baino lehenago, gartzelatik.

— Nor zara? Nondik ibili zara?

— Jose Antonio Asiain Lesaka. Nondik? Irurinea, Zaragoza, Ocaña, Puerto de Santa María.

— Zer da gartzela zuretzat?

— Gartzelak desfasatzen, indibidualizatzen zakezkien gaitu, minberatasunik galtzen dugu.

Mesfidantza eta gorrotoa sortzen digu. Guzti hau bildurik bere helburu negusirako izaten da: sozial readaptapenerako ezereztu egiten gaitu.

— Nola bizi zarete? Bizimoldea funtzionarioak, “egurra”. Beren eskubideen alde burukatu direnek (Lanorduak; soldata) laguntzarik ematen al dizuete?

— Gizagabeki, ankerki. Janaria eskas eta txarra. Midikuntz laguntzarik ez dugu. Elkarbizitzeko behar diren higiezenko neurriak falta ditugu. Gure beharkizunetarako bitarte ekonomikorik ez dugu. Honela tratu fisikoari dagokiolarik; moralezkoari begira, berriz, geure dignitatea gal erazten digun araudia jasan behar dugu, zeharo ezigazkorra baita. Prentsa, liburu etabarreko guztiak Direkzioek zentsuratzen dituzte eta nahi dutena bakarrik utzi, zera da ezerrez. Familiarekiko harremank ahozko edo idatziaz, zentsuratu egiten dituzte barnekotasun giroa guztiz galduz.

— Komun /politikoak. Zein da alderdi politiko-en jarrera?

— Preso bezala ez dago diferentziarik. Presoekiko diferentziak funtzionariak sortzen dituzte, “común” deiturikoen kapazidaderik ezaz baliatzen direla mesfidatza jarrera sortzeko politiko-en baina “Común” en batasun eta aurrerapena ez zaie interesatzen. Pertonek bezala oin-harrizko diferentzia dago. Politikoek egoeraz konturatu dira eta herriaren onerako erakunde molde batez burukatzen dute. “Común”ek, os-tera, beren iraganaren kontrato indibidual eta eragabeki burukatzen dute. Alderdi politiko gehienak oportunistak dira eta jarrera geldo batetan egon dira geure burruka gaurkotua izan den arte Presoen estatutu bat? Ez dut halako estatuturik ezagutzen, baina preso politikoez bakarrik aritzen bada gaizki bada deritzait diskriminatu egiten bait gaitu.

— Copel zer deritzazu? Ezagutzen ba duzu zer da COPEL?

— Molde eratu batetan, presoak burruka dadin oso ondo deritzait; ezagutzen dudana laguntza ematen dut ehal dudan neurrian. Uste dut gartzelatik irtendako jendeak osatu zuela COPEL. Presoen metalizapen lan hortan izugarriko inportantzia du COPELek, hortaz landa presoari senti erazten diolako, kanpoan ere jendea badagoela. Burruka aurrera doa eta batasuna gero eta nabarmenago da. Ikusi dudanez ezkerreko alderdi radikalek, laguntza ematen dute eta COPELek ere bere neurrian laguntza ematen du,

Jarrera oso bidezkoa hain zuzen ere COPEL-en helburuak betetzeko sistema kapitalistaren urperatzea beharrezko baita.

— Prentsa kanpaina izan da COPEL-en kontra, talde harmatua zutela, gartzelak lehertu behar zutela e.a. Nola dakusazu guzti hau?

— Harmen kontra harmak erabili behar direla-koan harmez erantzun behar delakoan nago. Indar erakuspenak, gure burruka errespetatzen beharrezkoak dira. Gainerakoan, ez dut ezagutzen COPEL-en ekintzarik bide hontan.

— Funtzionarien salakuntzak sistemaren oin-harritzat. Preoaren degradatzea?

— Funtzionarien kasua zaila da. Jeneralena preso funtzionari harremanak guttiak izaten dira. Batzuk oso hazkarrak dira. Kontzesio zenbaiten bidez (beste baxoerdi bat edaten zutela e.a.) eta horri esker ataratzen dituzten berrien bidez mailaz igotzea lortzen baitute. Salariak elkarbizitze guztien izurriteak-direkteoreei interesatzen zaie bakarra, istilu publikorik ez eedukitzea da. honetarako bide guztiez baliatzen

dira eta funtzionalarien gehiegikeriak eta meto-
doak antolakunde ofizialen estalpena dadukate.

— Lana/presoaren esplotakuntza. Espainol esta-
tuak ez du dirurik xahutzen gartzeletan. Gaine-
ra presoak esplotatzen ditu: baloiak, untziak
eta loreak egiteko lantokiak... zenbat kobratzen
duzue? Eta zenbat sinatzen duzue kobratzen
duzuela?

— Estatuak, dirua galtzen du, noski, presupes-
tu estatal guztiak bezalaxe klase kapitalistaren
fagoretan eginak baitira. "Dirección General de
Prisiones"—delakoak, oster, dirua irabazten
du. Preso baten mantentzea janaria, sanitatea,
jantzia...berrehun pezeta besterik ez baita. Zor-
tzi ordur lan egiten eta hiru mila pezeta soldata-
tzat, gutti gora behera onura franko dago. Nora
doaz presupostuak?

— Gartzela-Arautegian separakuntza gradoen
arabera egiten da. Araua ez da kunplitzen. Bete
baledi ere, zer deritzazue?

— Qndi esaten denez, araua, ez da betetzen.
Neurria, neurri reprobatoen zerrenda luzean da-
go. Presoaren zigorra areagotzeko eginga dago.
Gainera gehiago indibidualizatzen du presoak
horrela komunitatetik isolatua bizi behar
baita. Reformatorioetan ez naiz izan oster. Di-
rudienez, reformatorioak delinkuentearen uni-
betsitateak badira, gartzela katedra genuke.

— Apaizak, monjak "laguntzaile" sozialak. Zer-
tan ari dira gartzelan? presoari laguntzarik ema-
ten al diote?

— Elizaren papera erakunde guztietan engaina-
garri eta falsua da. Gartzelako apaiza, deirekto-
rearekin akort jarri delarik, gartzela barneko
gobernamoldearen kontra agertzen da. Baina
benetan sistemari eusten dio. Direktoreak te-
rrore giro bat sortzen du eta apaizak altxamen-
turik ez gertatzeko tensio indibidualak baretzen
ditu. Eguneroko gauza da; lau arropen bidez
jendearen justizia egarria beste bide batetik bi-
deratzeko kontsejuak ematea etabar. "Lagun-
tzaile" Sozialek itxurazko laguntza bat besterik
ez dute ematen. Beren laguntza Gartzela Arau-
diak mugatzen du. Esistitzen ez den itxura hu-
mano bat ematean, sistemari eutsi egiten diote.
Aipagarria dekegu ere "Redención" aldizkaria-
ren kasua. Horren harpidetzearen bidez bixita
bat gehiago lortu daiteke; honela, rentabilitate
bikaina lortzetik aparte, zozokeriez beteriko
kontenitua sartzen da presoan baitan.

— Homosexualitatearen arazoak merezi al luke
zertxobait esatea?

— Ez du merezi. Derrigorrezko elkarbizitze uni-
sexual baten ondorioak berez erortzen baitaira.
Homosexual asko dago, bisexualak handanaka
egiten dira gartzeletan. Adin gabekoen esplota-
tzea, bestetik, bai funtzionalari aldetik, bai pre-
soen aldetik, gartzela sistemak dakarren erdie-
nari haundiena dugu.

PRESOAK GESTOREN ALDE

Martutenen dauden ondoko preso politikoei —Jose Antonio Galparsoro, Joseba
Esnaol, Juan Mari Wangeneberg, Franzisko Aldanondo, Jose Luis Artola, Juan Jose To-
rregarai, Maria Illarramendi, Jon Tubet, Luis Fernandez, Santi Urzelai, Koldo Ramos,
Jose Olivares, Kepa Undirraga eta Jesus M. Martinez Gorostizak— idatzi hau bidali di-
gute. Barruan dauden horiek beren iritzia azaltzeko posibilitate haundirik ez dutenez
gero horrialde hau eskeintzea erabaki dugu, baina salbuespen bezala, ez bait ditzakegu
normalean iristen zaizkigun agiri guztiak argitara eman.

Bestalde, esan behar dugu idatzi honen itzulpena geurea dela.

Gure herriak aurrera eraman dituen borro-
ka eta konzentrazioak ikusirik, bere eskubide
nazional eta sozialen alde, azken gertakariak di-
rela eta ondoko hau esatera (gure posibilitateen
barruan) behartutrik aurkitzen gara:

Gertakari horien iturburua zein den ezin
badezakagu jain ere, atzerritar alderdi baten
ordezkariarekin ez da gauza bera gertatzen. En-
rique Mujika eta PSOE-taz ari gara. Gizon honen
deklarapenak Herria bera afektatzen dute, eta
beronengandik eta beronentzat sortutako era-
kundeak: Amnistiaren aldeko gestorak, indar

harmatuak, eta atzerritar botereak azpiratu ez
dituen alderdiak, leku goren bat utziz Euskal
Herri Langileari bizitza nazionala.

Joan den 8ko gertakariarekin hasi nahi ge-
nuk. Parlamentariak eta alderdiek Amnistiaren
aldeko gestorak arbuia zizutuzten. Herriak baka-
rrik duen protagonismo bat bilatu nahiean.
Herriak du protagonismo bakarra, Gestorak zu-
zendutako borroka etengabea lortuta, hil eta
zaurituez.

Bereizketa bat egiten dugu, mobilizatu
diren (batzuen oposizioaz) eta beren bulegoe-

tan eseririk egon diren artean.

Horregatik. Amnistiaren aldeko gestorak, Euskal Herriko eskubideen aldeko Gestorak bezala konsideratzen ditugu. egungo Euskadiko errepresentantiboena eta herrikoiena delako. Zeharo identifikatzen gara, herrikoi boterea, independentzia, Euskal Herri Langilearen indar harmatuak kontsignekin. Baita ere "PSOE imperisla" eta "Euskadi Obrera jama's sera PC-ra" garraiesekin.

Ez ditugu nahita aipatzen, euskaldun direla esanez bere anaeikin baino okupazioko indarrekin identifikatuago sentitzen diren taldeei buruzkoak.

Ez dira hitzak jaun batzu "ofenditu" dituztenak, gure errebindikapenen mamiak baizik. Nazional askatasunari buruzko errebindikapenak, gu suntsitu nahi gaituztenen aurrean.

Eta zer esanik ez:

—Zaplasteko bategatik (Blancoren kasua) Kortesean Pleno bat eskatzen dutenengatik, gure Herriak aspaldidanik eta diskriminaziorik gabe jasaten dituen detentzio, tortura eta hilketen aurrean isilik geratzen direlarik. Marin Villaren dimisioa eskatzen dute, beraiek hainbeste gauza dituztenen Villarekin batera, baina modu "inteligentago" batez zapaltzen dute-larik.

— Amnistia, izpirituak baketzeko eskatzen dutenengatik, fetxak ipiniz. Gure ustez, honek ez bakarrik gure Herriaren konozimendua eza baita ere gure Herriarekiko insoluto bat suposatzen du.

— Gestorei, ekintza desestabilizadore bat ezartzen dietenengatik. Gestorek, aitzitik, herri batasuna estabilizatzen dute eta bere herriarekin batera egiten dute borroka desinteresadaki, bere eskubide historikoak konkistatuz.

Zuk, aldiz, interes personalengatik, figura-tu besterik ez duzu egiten, gure Herriari arrotz zaizkion interesak gainera. Hortaz, merzenario bat zara. Egia da 8an Donostiako kaleetatik oinez ibili zinela, nekatua egongo zara oso. Hurrengo Plenoan azalduko ote du?

— Bere herriaz ari direnean, argi ako azaltzen dute nazional soberania eta independentziarako herriek duten eskubidea. Baina gureari ez bakarrik eskubidea, baita ere ukatzen diote. Epiteto ugariak ezartzen dizkigute: fanatikoak, irresponsableak, razistak, etab. eta engainatu nahi gaituzte, espainiar gobernu "demokratikoren" "mana" delako batez, Ezkutatu nahi digute gobernu fazista bat ala gobernu demokratiko bat egon, inbasore gertuko direla beti.

— Ignora arazi nahi digute zerutik ez dela ezer erortzen, ura ez ezik eta euria egiten duenean. Madrildik zera eskuratuko dugu, halebria arlegiarrek Paristik lortu zutena eta irlandesak Lonfrestik lortzen ari direna egun. Posible al da beste herriak zapaltzaeagatik pozik sentitzen direnek ez jakitea "inperialista", "colonialista", "opresion" hitzen esanahia? Eta gaur egun, ebanjelioa aldarrikatzeko ahalegin desinteresatu batekin parekatzea? Eta hauek demokrazi kontzeptu desberdina izatea? Posible da?

— Ahazten al dute gerra garaian, gudari zahar kuttun horiek borrokatu ziren arrazoiak, urte luzeak gartzeleratuak izatearen arrazoiak gaur egun bere herriaren borrokaren arrazoi bera dela?

— Okupatzaileen tanke eta beste errekursoen aurrean, herri baten irabazteko gogoia eta

nahia kontrajarriko dugula ahazten dute.

— Euskal Iraultza finantzatzeko burgesiarri esijitzen zaion zerga iraultzailetaz ari da. Baina ez ditu aipatzen Madril etengabe doazen milaka milioiak, zerga gisa eta Euskal Langile Herriak jasan beharrekoa.

Indar errepresiboei modernizazioaren aitzakiz emandako 4 mila milioiko kreditu berezia, ahazten du ere. Euskal herri langilea defendatzeko izango al dira?

Ahazten dira baita burgesiaren zati haundi batek ez duela ez aberri ez banderarik esaten. Eta dirua eramaten badute (Herriarena noski), bere pribilegioak gehitzeko asmotan, giza esplotazioa erazagoa izango den Herri herriak bilakatzeko interesagatik dela soilik ahazten dute.

— Indar errepresibo berrietaz ari dira. Beren "servicio de orden" —az arituko dira, uste dugu; indar errepresiboetan erraz sar litezkeen "servicio de orden"—az. Horrela errealtate egingo lukete, "indar arrotzez osaturiko bertako indarrak" delakoa, Madrilke asignatu dien papera zintzoki betez.

— ETA herria zurekin ez, askatasunarekin bai" oihuaz zera esan nahi genuke. Halebria okupatzaileak indarrez ezarritako askatasunaz ari di- rela, legalitate arrotz batek ezarritakoa hain zuzen.

— Onar ez daitekeen modu batez emigranteak manipulatu nahi dituzte, zatiketa sortuz. Guztiek ametitzen dute euskadi herri langilea, Euskadin lan egiten guztiek osatzen dutela, beren jatorria kontutan hartu gabe. Horregatik etorriko zaio razista izatea. Ala ez al da razismoa herri baten zapalkuntza sistematikoa, arrotz zaigun guztia supra baloratuz gure baloreak arbuiauz? Nortzu dira razistak? Esan beharra al dago? Eta gainera, euskal langile klasearen bozemaile bezala agertzen zaigu. Ez al zara zu espainiar inperialismoaren ordezkari eta oligarkiaren zerbitzari bat, klase esplotazioa iraunarazteko modu berriak aurkitu nahiean? Ez dugu ulertzen nola dei diezaiokeen estúpido eta irresponsable bati, edo fanatiko eta razista besteari, hitz beratekin (sionista earn-tsiz) bere pertsona erreplejaturik geratzen de- nean.

Bere pertsonari buruzko iritzia birresaten ditugun. Baina biziki sentitzen dugu 8ko gertakari besterik ez esatea. Enrique Mugica Herzog bezalako kolaboratzaileekin ezin bait da Euskal Herriaren batasuna lortu; bera bezalako Eus-

kal Kausarekiko traidoreekin ezinezkoa da.

Parlamentariak Mugicak esandakoarekin bat egiten dutela, ikusiz, DEIA 10ean, eta espainiar gobernuak baino hitz gogorragoez gainera, hau esan nahi dugu:

— Ez gara errepresentaturik sentitzen parlamentariekin. Eta gainera ofendituak sentitzen gara. Horregatik alagatuak geratuko ginateke, PNV, DCV, PSOE, PC etabarrekin batera sinatzen dituzten konbokatorietan Amnistia Osoa baztertuko balute. Autonomia Estatutuaz hitzegin dezakete, baina ez dugu ogi ulertzen nola adieraziko duten herriaren nahia, honetaz erabakitzeak eskubidea ukatzen badiote Herriari eta zapalkuntza areagotzeko nahia inplikatzeko espainiar eta frantses estatuen aldetik.

— Erabat errepresentaturik sentitzen gara Amnistiaren aldeko Gestoretan, gure laguntza inkondizionala eskainiz eta Gestoren deie erantzunik, kalera irteten den pertsona orori:

— Euskal Herriaren eskubide justuegatik borrokatuz.

— Gure aberriko kaleetan beren osasuna eta bizia utziz.

— Herria dela bozemaile bakarria adieraziz.

— Presoen askatasuna posible eginaz (hemen eta estatu guztian) Apala barne. Eta gerora "Askatasunaren Ibilaldia" eratu ondore. Amnistia Osoa lortuko dute, "emana" zango dela jakinarazi nahi diguten arren.

Gure herria ezin dela promesa eta hitz politez bizi, errealtateez baizik denunziatuz.

— Gaur egungo errealtatearen aurrean urte askotako zapalkuntzaren ondorio bezala EGIA HISTORIKOA AZALDU ETA AURRE-JARRIZ.

— Gure nazioa militarki dagoela okupatua. mugatua kulturaliki eta esplotatua ekonomiko- ki azalduz.

— Gure gudari erahilak omenajeatuz. Eva Forestek esan zuen bezala Anoetan: hilei egin genezaiekeen omenaldi bikainena, harmak hartu eta borrokan jarraitzea da.

— Beren borroka Herri Boterearen bideak sortuz. Hitz batzu esateko: "Herri batua, herrikoi asanbladen inguruan, errealtate ingo du Euskadi independenteen eta sozialista bat".

Bukatzeko, eskerrak eman nahi dizkiogu Gure Herri Bikainari, Herri zapaldu bat inoiz ez dagoela bakarrik segurantzian.

Jatetxea

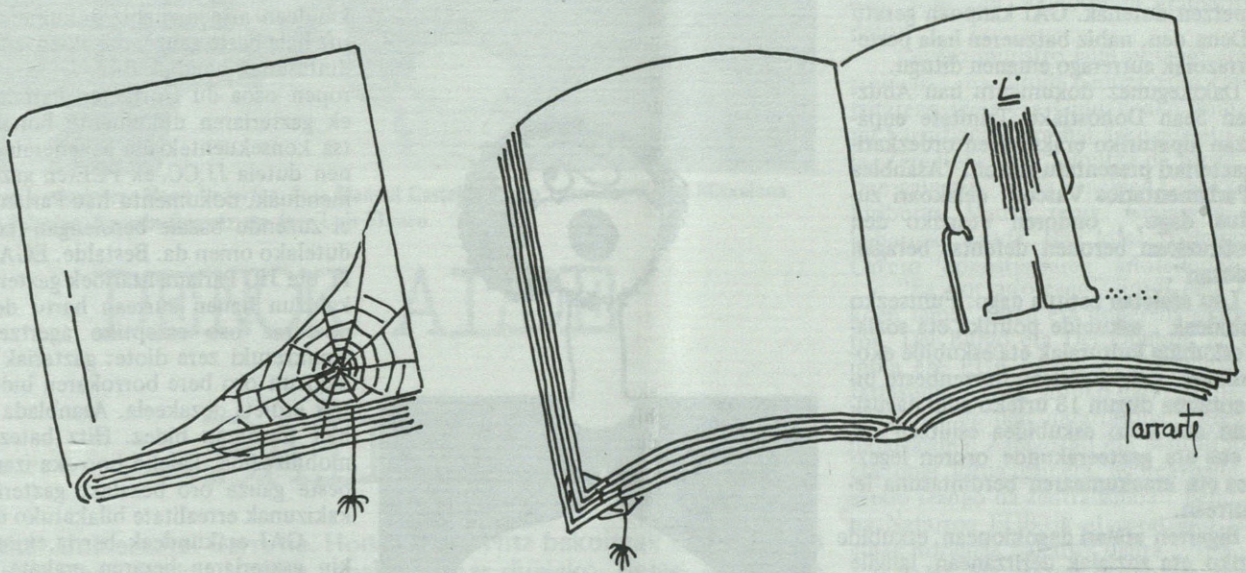
ALDANONDO

SAGARDOA — TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA- 6

larrarte

PARLAMENTARIOEI

Irailaren 12an "Euskadiko Gazterien Eskubideen Agiria" deituriko dokumentua argitara eman zen. EGAM, EGG, IT, JGRE, JJSS, JJCC, UJM eta JIC gazte erakundeak dira aipaturiko dokumentua izenpetzen dutenak. GAI kanpoan geratuda. Dena den, nahiz batzueren hala beste en arrazioak aurrerago emanen ditugu.

Dakikegunez dokumentu hau Abuztuaren 5ean Donostiako Trinitate enparantzan aipaturiko erakundeen ordezkariak gazteriari presentatu zioten. "Asamblea de Parlamentarios Vascos" delakoari zuzendua dago, ondoren etorriko den Konstituzioan beronen defentsa beragan har dezan".

Lau ataletan zatitua dago: Funtsezko eskubideak, eskubide politiko eta sozialak; eskubide kulturalak eta eskubide ekonomikoak. Lehen atalean horrenbeste bider entzuna dugun 18 urteko adin nagusitasuna eta boto eskubidea esijitzen da. Bai eta ere gazteerakunde ororen legeztatzea eta emakumearen berdintasuna lege aurrean.

Bigarren atalari dagokionean, eskubide politiko eta sozialak deritzanean, langile gazteen eskubide ekonomiko, sozial, kultural eta nazionalak garantizatzea eskatzen dute. Irakaskuntza eta sozial beharrak Estatuak apoia ditzala diote. "Subsecretaría de la Juventud", hots, lehengo "Delegación Nacional de la Juventud"-en Suarezen bertsio erreformista gazteriari itzultzea esijitzen dute, gazteen eskutan bere jestioa geratuz. Soldaduskari buruz kontzientzi objektiorako eskubidea eskatzen dute, bere orde zerbiztu soziala eginez. Bai ete ere soldaduska denboraren laburpen bat harmen erabilketa ikasi arteko neurrira. Eta beste zenbait eskakizunen artean soldaduska hori Euskadin egiteko eskubidea onartzea. Atal berean "Tribunal Tutelar de Menores" eta "Patrónato de Protección de la Mujer" direlakoan deuseztatzeaz mintzo dira.

Hirugarren atalean, eskubide kulturalak deritzanean, Estatuak 16 urte arteko irakaskuntza publikoa, dohakoa, nahi nahiezkoa eta laikoa garantizatu beharko duela diote. Sentidu horretan irakaskuntzaren jestio demokratikoaz zenbait puntu ezartzen dituzte. "Euskadiko ira-

kaskuntzak gure Herriaren nortasun berezia errespetatu beharko du, bertako berezitasun kultural, lingüistiko eta nazionalak kontutan hartuaz" diote. Geroxeago

eta irakaskuntza bilingüeak izan beharko dela esan ondoren, euskal unibertsitate herrikoi eta nazional bat esijitzen dute, demokratikoa eta zientifikoa.

Azken atalean, laugarrenean, gazteen lan-postu on eta segur baten eskubidea erreibindikatuaz "Ley de Relaciones Laborales" delakoaren deuseztatzea esijitzen dute. Bai eta ere "Ley de Aprendizaje" delakoarena.

Ikusten denez, eta kontutan izanik konstituziorako eginga dela, dokumentu aski konpletoa dugu. Bai eta ere, gazterien batasun bidean urrats bat dela ez da dudarik. Dena dela izenpetu duten erakundeen artean, nahiz dokumentuari buruz hala beste gauzei dagokienean, desberdintasunak handiak dira. JJ.SS.-ek itxaropen osoa du Gorteetan Parlamentarioek gazterien dokumentu honen defentsa konsekuentekei eta azkeneraino eramaten dutela JJ.CC.-ek PCEn gazte mugimenduak, dokumentu hau Parlamentarioei zuzendu bazaie beroiengan itxaropena dutelako omen da. Bestalde. EGAM, EGG IT eta JIC Parlamentarioek gazterien eskakizun hauen aurrean hartu dezaketen posturaz oso eszeptiko agertzen dira. Konkretuki zera diote: gazteriak bere eskakizun oro bere borrokaren bidez bakarrik erdiets dezakeela. Asanblada eta zenbait tresnaren bidez. Hitz batez esanik, mobilizazioa, kaleko borroka izan den dela beste gauza oro bezalaxe gazterien eskakizunak errealitate bilakatuko dituen.

GAI erakundeak berriz, ekintza hauekin gazterien beraren eraketa borroka parlamentarioaren funtzioan ezartzen dela zioen. Gauza hauek alde bat utzi eta gauza konkretoen inguruan gazteria behetik gora organizatzea zela mementoko lana esaten zuen.

EGAMek zioenez dokumentu hau izenpetu arren inoiz ez du lan hori alde bat utzi. Alderantziz, hori izan da eta izanen omen da bere lana. Baina kontraesanik ez omen da bi gauza horien artean. Kaleko borroka organizatua izan behar omen da gazte ekintza ororen abiada, puntua, baina horren inguruan eta tresna gisa erabili eta desaroilatu daitezkeen beste orokorki, dokumentu honen defentsa gazterien mobilizazioa aurrerantz eramaten bada bakarrik gertatuko da.

Dirudienaz, "Asamblea de Parlamentarios Vascos" delakoan, dokumentu hori agertzerakoan gazteriari dagozkion arazoak eztabaidatzeko gazte-erakundeen batzorde bat sortzea eta legitimatzea eskatu behar dute.

TRIKUHARRIETA

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

Ezkerretik eskuinera: Manu Lezertua, Jose Manuel Castells, Pedro Larunbe, Koldo Mitxelena, Xabier Palacios, Agustín Ozamiz eta Jose Luis Elkoro.

DENOK ALDE BAINA...

Euskal Unibertsital Barrutia. Hona gakoa. Hitz bakoitzak bere zentzua du. Euskal Hego Euskal Herrira zabaldu behar duelako. Beraz, Araba, Gipuzkoa, Nafarroa eta Bizkaia. Eta Nafarroa ere bai. Ez dugu Nafarroa kanpoan utziko duen barrutirik onartzen. Ezta probisionalki ere. Realismo eta posibilismoaren izenean, probisionalki, hiru probintzientzat bakarrik eskatzen dutenek barrutia, ez daukate euskal hitzaren esanahiaz ideiarik ere. Ez dakite tutik ere ez. Unibertsital eta Barruti diogu, unibertsital arloan euskal batasun bat nahi dugulako. Beraz, eta berriro esango dugu, Euskal Unibertsital Barrutia nahi dugu. Ez dago gehiago esan beharrik. Hiru hitz horiek, batera idatzirik, adierazten bait dute guk, guztiok Euskal Herriak nahi duguna. Euskal Unibertsital Barrutia...

Joan den asteko zenbakian adierazten genuenez, Euskal Unibertsital Barrutiaren (EUB) aldeko batzordea eratu zen. Esaten genuen baita ere manifestu bat egin zuela EUB eskatuz. Eta manifestua alderdi politiko, sindikatu, alkate, irakasle, parlamentari, elkarte, artista, idazle etabarri eman zitzaizela sinatzeko, eta horrela EUB-ren eskabidea politik, kultur eta akademik arloetako pertsonen eta erakundeek apoiatzea. Batzordeak, hau ere esaten genuen, berepresentapena egin zuen Bergaran, orain arteko lanaren berri emateko. Presentapenak, noski, komentariorik merezi du. Presentapenak baino, zenbait jauntxoaren jokabideak, esango nuke nik.

Bergarakoa zerta den

Mahaiburuan. Koldo Mitxelena, Jose Manuel Castells giputzak, Xabier Palacios arabarra, Pedro Larunbe nafarra, Agustín Ozamiz bizkaitarra, guztiak irakasleak, eta Deustuako EKM-ko Manu Lezertua zeuden. Bakoitzak atal bat ikutu zuen.

Pedro Larunbe EUB-ren barruan, Nafarroa duen polemikaz (nork sortu du polemika, ...? Guk ez behintzat) mintzo zitzaigun. Hitzak ez ziren goraiatzaleak izan. Halere (nik, egia esan, ez nekien akto hartan ala zirkobatetan nengoen) Gipuzkoako gobernadorea eta Diputazio-ko presidentea ikustekoak ziren amorru biziz txalotzen. Espektakulu bat. Filmatu izan bagenu eta Amadeo Marco eta Del Burgo supernafarrei bidali? Eh?. Fenomeno!. Baina ez genuen filmatzeko makinarik.

Bergarara joan zirenen artean, alderdi politikoak, senadore batzu (diputatuak Blanco kontsolatzera joan ziren Madrila), 35 alkate eta zenbait pertsonalitate (Jose Migel Barandiaran, Martin Mateo etab), aipa benitzake. Gipuzkoako gobernadorea eta Diputazio-ko presidentea han ziren ere. Azken hau bukatu baino lehenago irten zen, txinpartak zeriola. Gipuzkoako Unibertsitatea, bere jostailu preziatua, ukatu nahi omen dugu eta. Esan dezagun batera: no comment!

UCD eta PSOE: bai baina ez

Nola kalifika genezake UCD-ren jokabidea? Maltzurra? Gaiztoa? Jatorra? (hau txantxetan esan dut); Engainagarria? Etab. etab? Azken hau litzateke egokiena. Historia behintzat hau da: Bizkai- an sinatu du UCD-k Alderdiak eta bere parlamentariak ere bai. Honerarte oso garbi, oso txalogarria. Baina lau probintzi edo herrialdeentzat sinatu du. Eta ez bakarrik sinatu. Etxeberria jaunari entzun izan bazenite! Edonork esango luke "abertzalea" (sic) dela. Honerarte historia oso "rosa" da. Baina orain dramatismoa dator.

Cavero ministro jaun potzolo eta pottokoari. ba dirudi Gipuzkoako Unibertsitatean ideia eta Gipuzkoako unibertsital barrutiarena ere bai asko gustatu zaiola. Zeren eta bera "giputza da gauza guztien gainetik". (Ez genekien Gipuzkoako hiriburua Madril zenik. Geografia ikasi beharrean gaude. Hau lotsa!) Honerarte Cavero "donostiarraren" arlokeriak.

"Ea nor arlosteago" dirudi dela UCD-koen lema. Zeren eta hoberena orain dator, Del Burgo eta Del Opus-ek ez dute inola ere EUB onartzen. Zorioneko nafartasuna. Azken orduko nafartasuna. Nafartasuna ez den nafartasuna. Zeren eta nafartasuna, Zaragozari eta Madril lotua, eta ongi lotua gainera, egotea bada, zer arraio izango da zentralismoa? Beno, baina Nafarroa EUB-tik at geratzeko ahaleginak horienak bakarrik balira... tira.

Baina ez! Martin Mateo eta zenbait realista-posibilista (hori diote beraiek) Nafarroa gabeko barrutia erreibindikatzeko ari dira. Hobeki esan, erreibindikatu dute iadanik! Ministroari eskabidea egina diote; "Junta de rectores" delakoak onartu dute eta "Consejo de ministros"-en onepena itxoitten ari dira. Ostirale honetan ospatuko denarena hain zuzen ere! Eta ez dute beren jesteden berri eman. Baina Nafarroa gabeko barrutia ematen badute ere, borrokan jarraituko gara, noski, EUB lortu arte. Maximalistak omen gara. Maximun-a Euskal Herri osorako eskatzea litzateke. Horregatik, realismo-posibilismoaren izenean, maximalista deitzen digutenek ez dute euskal hitzaz deus ere, tutik ere ulertzen; eta "abertzaleak" direla esango dute gero. Cavero ere, hi!

Beno, UCD-ri eta realista-posibilistei...pssee.

Pse, ez. Psoe. Obreroa dela garbi gera bedi. PSOE-k zergatik ez duen sinatu? Parlamentariak bakarrik egin behar dituztelako jestedak. Baina zer lan egiteko go- goa sartu zaion! Begira, esango dizuet egia (baina ez inori kontatu gero, eh) PSOE-k protagonista izan nahi du guztian. Boto gosea; ba dakizu, munizipalak gertu dau- de eta... Hori da arrazoi bakarra. Eta bes- tela, ikus autonomi politikoarekin egin duena. Eta hor ez dago, erdaraz esaten den "vuelta de hoja"-rik.

Beste batean, gehiago kontatuko di- zuet. Gainera "nano infiltratu"en "hornada" berri bat sartuko dugu miaketan.

durangoko s. roke hauzoa

"Kontradizio sozial berriak daude. Hauek arazo berriak sortzen dituzte. Baita egunoroko bizitza batera sortu. Hirietako sozial mugimenduak, honen espresio dira. Borroka urbanoak desarroilatu egiten dira. Hauek influentzia dute peezesu politikoetan. Horregatik, behar beharrezkoa dafenomenu sozial zentzua ikustea". Hau esaten du Manuel Castellsek. "Movimientos sociales urbanos" liburuan. Soziologo gutik aipatu dute gai hau. Castells horietako bat da. Eta zabal eta sakon ikutu du gaia. Gaiak inportantzia haundia hartu du, gaurko gizartean. Batetik problema urbanistikoak daude. Problema objetiboak. Bestetik mugimendu sozialak daude, problema horik konpontzeko.

Horieta mugimendu bat HERRIA da., San Roque hauzokoa. Hiru etxe blokez osatuta dago: San Jose Obrero, Simon eta Matadero, Durangoko periferian. Guztira 400 bizitza. Jendea langile kondiziotakoa da. Durangon ez dago hauzo elkarterik; funtzionamendu oneko eta herriko hauzo elkarterik. HERRIAK ongi funtzionatzen du eta herrikoia da. Elkarteko ordezkari batzuekin egon gara.

HERRIAren sorreraz galdetzen diegu.

"Hiltegi edo mataderoaren problema rekin sortzen da. Jendeak asumitu zuen. Lehenago izan ziren beste problema batzu: lantegietako hotsak, asfaltada, etab... Hiltegiaren arazoan problema bat zegoen. Etxeak "Obra Sindical del Hogar"-enak ziren. Honek atzeratu egiten zituen zo-

luzioak. Horregatik organizatu egin ginen". Zergatik sortu zen ere galdetzen diegu.

"Bertederoaren problemak batu zituen hiru hauzoak. Hauzo elkartea aurtengo udaberrian muntatu da. Bertederoak problema asko erakartzen zituen: poluzioa eta infekzio arriskua. Jendea bildu egin zen eta asanbladak eratu ziren. Pikete bat egin zen eta zakarreko kamioa geratu zuen. Gero manifestapen bat egin zen. Jende asko joan zen".

Organizazioa. Talde eraginkor bat dago: talde dinamizadore bat. Baina nola antolatu duzue hauzo elkartea?

Organizazioa ordezkarien bidez egiten da. Ordezkariek txandaka aukeratzen dira jendearen artean. Elkartek funtzionatzen du benetan. Eta asanblearioa da. Baina lokalik ez dugu. Horregatik bilerak tabernetan egiten ditugu. Edo kalean".

Zer erreibindikaten du elkartek?

"Aiuntamentoak nahi izan duena egin du. Kontratistek ere bai. Kondizio urbanoak oso txarrak dira: lantegietako hotsak, esploiak, kañeriak, ur gutxi, bertederoa (oraindik), eskola (gertuena kilometro batetara), farmazia, telefonoak, kultur tokiak, kirol eta jolaserako tokiak (umeei karretaran egiten dute lan) etab. etab."

Zein praktika izan duzue?. Eta proiektuak?

"Denetatik egin da. Diskoak eta liburuak saldu, zozketak, jaialdiak etab. Lokalk bat erosi nahi dugu. Eta dirua behar dugu. Hauzo mugimendurako klaseak emateko (euskara etab), asanbladak egiteko. Guzti honetarako lokal bat behar dugu".

Hauzo mugimenduak sistima bati erantzunak dira. Normalki. Gizarte industrialak kontsumo kolektiboa erakartzen du. Kontsumo kolektibo hau estatu burjesak ezartzen du. Bere bitartekoen bidez. Zerbitzuak txarrak dira langileentzat. Diskriminazio bat dago, beraz. Klase arteko borroka bat dago. Eta hau sozial estrukturan. Honen kausa horixe da, ba. Beste, diskriminazio batzu ere badaude. Egunoroko bizitzan eta sozial eta material mailan. Hauzo mugimenduak kontexto horretan daude, ba. Hauzo elkartek egunoroko bizitza hobeagotzen saiatzen dira. Baina hau, sozial esturturen ondorio dira. Hortaz, sistimarekin enfrentatzen dira elkartek. Ezarritako botere eta esploatazioarekin.

Baina lehengo hariarekin jarraituko gara. Laster hauteskunde municipalak datoz. Munizipioa bitarteko boterea da. Pertsona eta estatuaren artean dago. Jestioa herriak egiten ahal du. Orduan, munizipioa kontrabotere herrikoia izaten ahal da. Durangon eztabaida bat sortu dute. HERRIAren iritzia jakin nahi dugu.

"HERRIA mugimenduak minizipal boterean parte hartu nahi du. Baina alderdi politiko batzuei trabak edo oztopoak jartzen dituzte. Berek egin nahi dute jestioa bakarrik. Alderdi hauek ez diete uzten mugimendu herrikoiei parte hartzen".

S.S.

nafar kronika

Utopistak utikan jar genezakeen ere artikuluxka honen izenburuz. Eta utopiat hain zuzen-edo POSIBILISTAK nahi den kasurako berdin beti-zenbait jende prest dagoelako Nafarroa halako euskal autogobernu batetik kanpo uzteko. Eta horren "navarristak" diren "La Vasconia" eta "Credito Navarro"-delakoaren saltzaileen eskuetan uzteko prest direlako ere. "Kasu horretan"—ziostan lagun batek — bi salbide genituzke. Katmandura joatea edo kuraia dutenontzat, "goma 2" delako bide famatuaren bidea".

Bainan "Herriko Plaza" eta halako haria artikuluxka serioetan agertzen denez, "Lot gakizkion harira" eta roilo honen haria, Euskal Unibertsitate Barruti Bakarraren aldeko arazoa genuke, batetik eta Erriberatik Nafarroa hausteko entseguia bestetik zenbait jende hiru probintzietako distrito baten ahalbidea planteatu du, posibilitate horren kontra barrutiaren aldeko batzordea azaldu delarik. Alde batetik, UCDeK —parlamentari alde—tik maioritariao Nafarroan-Cavero ministroari egindako eskabidea dugu, Caparrosen izan zenean. Eskabide hartan, Nafarroarako irakaskuntz autonomia. eska-

tzen zuten. Eta OPUS deserrotu gabe, erauzi gabe Iruineatik, ez dateke posible inolako estatal unibertsitarik jartzea. Bestetik, eta hauxe makurrena, zenbait jendek azaldutako baiezipena.

Bigarren arazoari lotuz, izugarritzko kanpaina antinafar eta antieuskalduna pairatzen ari dela, esan beharko genuke "Los Abetos" delako ostatuan aski ezagunak dira Erriberako eskuindar alkateen biltzarrek, Udal Hauteskundeak prestatzeko, mihi gaiztoek diotenez. Azagran, Artaxoan, eta jaietan izan diren herrietan, kasik guztietan, Nafarroako harmarri hostoduna (zera da, "laureada"-rekin dagoena) banatua izan da dohainik, laureadarik gabeko nafar ezkutuari kontrajarriz Beste herri euskal banderaren alorrean egin da borroka: Kasedan, non hogeiz gazte prozesatuak izan bait dira. Karkar-en Zankotzan, Otsagin, Bianan, Herri Berrin, Artaxoan ("cabrones" entzun behar izan zuten ikurrindunek. Goardia Zibilen koartelek iraganean). Azagran etabar luzeska batetan. Bainan, aipagarriren bat emateko aste bateko epean euskal etaespainol bandera, berritan, erreza izana da.

Zankotzan, eta herriko hamairu koadrilen eskabidearen kontra Udalak espainol bandera soilik, jartzea erabaki du. Aurten ere askotan lehenbizikoz nafar bandera jarri dute eta aski ez balitz ere, herri bakoitzeko bandera ere, Azagran, denon harriuraz gertatu denez. Harriuraz diot nok ez bait zekien bandera hura zutenik. Herri Berrin seirehun sinadura bildu zen inkesta baten bidez nafar banderaren alde, eta "Diario de Navarra" delakoa azaldu zenez ikurrinaren kontra. Iduriz ikurrinaren kontra textua erantsia izan zen sinatzaileek ezer jakin gabe.

Ba dago ere, Herri Iniziatibak protagonista dagoena (Aizpun, Astrain, Pegenaite Del Ubargo, Sarasa, Monge irakur bedi), Irunberriko pantano ttipiaren kasuan gertatu denez. Uztailan Nafarroako alderdi politiko guztiek —UCD salbu— agiri bat egin zuten aitzinprojetuaren aurka. Gaur egun, inizatiba osoa Urraul Behera eta Longidako Hauzakide Batzordeen eskuetan dagoelarik, harremanetan jarri dira Garriguesekin, oraingoz, salbataztaileen gisara agertzeko. Eta guzti hau botugintzan kontatuko da Udal Hauteskundeetan.

Egoera honen aurrean, autogobernua, halako autogobernu baten beharra, gero eta beharrezkoago zaigu. Eta honek euskal politika nazional bat suposatzen du. Zera da. Errenteriak eta Amarak kasu batez bere zilborrari begiratzean ez funtsatzea Euskal herri osorako izango den politika bat.

ura multinazionalentzat

Ebro hibaialdean bederatzik nuklear zentral nahi dituzte eraiki, Tuterakoa tartean. Guzti horiek ez da posible urez hornitzea: Catalunyan urik ez daukate, Aragoi-n jazarkunde haundi eta mobilizapen franko egin da aragoidarren ura horretan ez erabiltzeko. Katearen puntu ahulena Nafarroa da ur aski bait du eta ez gogorki protestatzeko adina minbertasunik. Protestatzeko ere ezinduago gertatzen da jauntxo Diputazio Foralaren gatik. Nafarroak bere uraren kontrola galduko luke, ura konpainia pribatuaren eskuetan geldituz. Horretarako, Pirinioetatik datozen urak nuklear zentaletara igortzeko, hogeita hiru pantano nahi dituzte egin Nafarroan. Irunberriko uhartetikia da programaturik dagoen lehendabizikoa. Guzti honetaz, zazpigarrenean, Seminarioko areto batetan aritu ziren. Agiri bat aurkeztu zuten: "En defensa del agua navarra. No al pantano de Lumbier", Urraul Behera eta Longidako haranetako hauto-batzordeek presentatua. Garcia Tabuenca, Pedro Larumbe, Mario Gaviria eta gehien aritu dena, Madoz agustinoa, izan zen presentatzaile. Aurkezpena baino gehiago asanblada izan zen, talde politiko guztietako jendea ze-

goelarik eta UCDeko zenbait parlamentari ere: Aizpun, Peganaute... Liburuaz Madozek egin zigan solasa. P. Larunbek, Primo de Riverako diktadura alditik oraino diputazioaren kopetentzia galtzeaz urarekiko. Eta Mario Gaviriak, ohi denez, denetaz, moderatzaile ezin egokiago izatea suertatu zitzaigularik. Mariok esan zuen, eskolan-agian- munduko hibai guztiak irakatsi egin zizkigutela, bainan ez Nafarroako sistema hidrografikoa.

Nolabait liburuaz ez zen solasgai nagusia. Solasgaia eztabaidatze politikoa zen. UCDeko nafar parlamentariak egin dako promesak, Madrileko bidaia Garriguesekin egoteko... eta ondorioz arazoa lehen bezala utzita, Irunberriko pantanoaz baliatu zirela prestijio irabazteko, salatu zien Madozek. Hartan denok mintzo izan zuten: Jesus Bueno eta Joseba Labiano, "Belagua" ekolojista elkartekoek, espontaneoiek, San Martin UAGN-ekoek. Muez UNAikoak Companis, Arraiak eta besteek: SUN eta ORTEko jendeak, EIAkoek ... Aizpunek, Peganaute "Parlamentari jaunak".

Jende oro akort zetorren puntu batetan: publikoki argitara atera den aurre projektua kentzeko beharra eta horretara-

rako berrogei egun dago soilik. Horrelakorik ez bada lortzen, geroxeago ezin daiteke rekursoak egin. Ordezko alternatiba bezala, larogei egun eskatzeaz mintzatu zen, Nafarroa osoan ezagutarazteko egun horitan. Hurrengo pausotzaz larogei mila inguru sinadurak bildu eta Irunberriko lbalaldi baten muntatzeaz hitz egin zen.

Honetaz kanpo, zein komunikatu berateratzeko eztabaidaz luzatu zen. Bata UCDeko parlamentariak UAGN (Union de Agricultores y Ganaderos de Navarra) —delkoarekin sinatua zen. Beste Nafarroako alderdi politiko guztiek, UCD salbu, sinatua. Bigarren honetan Nafarroa Euskal Herriaren barne kokatzen zuten. Parlamentariak komunikatu an, ez, noski! Horregatik diskusioak, batasunaren izenean PTEk ea bestek Parlamentariak komunikatu sinatzeko prest zeudelarik eta besteek ezetz, ez bait zuten parlamentariaren protagonismoa indartu nahi. Azkenik batera zeukaten lehen aipaturiko puntua argitara ematea erabaki zen.

zinema politikoa eta erotismo berria

Asko kostaturik ere, badirudi euskal zinema hasi dela isiltzen. Euskal zinegileen elkarte bat eratu da, eta Bilboko korto zertamenerako martxan ihardungo du.

Hegoaldeko herrialde bakoitzeko bi eta Iparraldeko bi ordezkari osatzen dute batzorde probisionalak. la egoeraren alturara noiz iristen garen...

Festibal irekia

Donostiako XXV. nazioarteko zinema festibalaren bukaerara hurbiltzen ari gara. Aurtengo festibalaren inguruko albisteak bere desaristokratizapena izan da. Hobeto esanik, bere popularizazioa. Aldaketa nabarmen batzuk gertatu dira, hala nola pelikula batzuk Gipuzkoan barrena herrixka eta hauzoetara eramatea. Baina funtsean zinema egiturak gaur egun, infraegitura industrial erraldoi bat direlarik, burgesak dira, eta ezin bestean izan ere. Hain zuzen, Donostiako festibalak erdixkak bide bat suposatzen du: hirugarren aukera edo ibibidea, izakera ezin alternatiboa elitismo joerak okerragotua.

Egungo zinemaren kontextoa irekitasunerotiko eta politikozkoa da. Inoiz ikusteko aukera izan ez duguna dukegu. Frankismo garaian zensuraren almagazetan pilatu ziren pelikulak eta ikusleagoaren aukeraren okerra aprobetxatetik ogibide egiten dutenen pelikulak azaltzen zaizkigu ia tropelean. Hau pixka bat analisatzeko ohar batzuk egingo ditugu festibaleko pelikula aipagarrienetaz, sailka ipini gabe lehiaketa ardura ez zaigulako.

Zinema politikoa

Estreno egunean EL PERRO ikusteko aukera izan genuen. Vazquez de Figueiroa-ren "Como Un Perro Rabioso" nobelaren oinarritua. Hegoamerikako diktaduraren militar baten kontextoan preso politikoko batek gartzelatik ihes egiten du eta zakur-polizia batek darraio. Gauza elkarrezineko bi batu nahi ditu A. Isasiren pelikulak, estilo eta teknika amerikanoa eta mezu politikoa. Iman baten polo biak batu nahi izatea bezala: ezinezko gauza bat.

Antzerako problema bat planteatzen du A. Ezeiza euskaldunaren MINA, VIENTO DE LIBERTAD pelikulak. Gure

gaztaroan frekuentatzen genituen bezalako abentura pelikula bat mezu politikoko didaktikorekin. Horrelako zinema popularra edo izan daiteke, agian. Baina ez kalitatezkoa.

SE LLAMABA SN (L. Correa) filmak ezer gutxi aportatzen du Hegoamerikako erreprezio eta espetxe sistemaren salakuntzaz. LA QUESTION sakonagoa da antzerako gaiak.

DER MADCHENKRIEG (Att Brustellin eta Bernhard Sinkel) pelikulak nazismoaz dihardu eta tipikoki. Eta A UN DIOS DESCONOCIDO (J. Chavarri), LA GUERRA DE PAPA (A. Mercero), eta ikuspegi orijinal batez, MI HIJA ILDEGART (F. Fernán Gómez) espainiar pargerraren oroimenen ikuspegi errepikatua dira, hirurak onegiak ezik dextente xamarak.

MARCHA TRIUNFALE, Belochiorrena, soldaduskako erlazio fazistei eta botere honek beste giza erlazioetarantz duen hedadurari buruzko analisi sakon eta oso interesante bat da.

L'AFFICHE ROUGE, Cassentiren pelikula, frantziar erresistentzian atzerriar talde batek izan zuen garrantziari buruzkoa da. Txikiren aipamenak ere badi-tu. Oso interesantea eta ondo egin. Po-esia politikoa bat.

Kontraesan garrantzitsu bat arlo hontan ezkerreko zinema eta bere produzio kapitalistaren artekoa da. NOVECENTOK zera frogatzen du: burgesia kapitalista honek zinema politikoa inofensiboa kontsideratzen duela. Baina kontraesana nabarmena da: zinema ezkertiarra multinazionalen eskuetan dago.

Beste maila batetan dokumental testimoialak daude. A TERRA-TORRE BELA Portugaleko kooperatiba agrikolei buruz. COMO YOUKONG MOVIO LAS MONTAÑAS Maoren Txinari buruzko Joris Ivens eta Marceline Lorian-en erreportaje erraldoia. IN MCARTHUR PARK, USAko indioei buruzko pelikula argumentala HARLAN COUNTY, USA (Barbara Kopple). L'ASSASSINIO DI

GARCIA LORCA (A. Cane), RAZA EL ESPIRITU DE FRANCO (G. Herralde), ANTONIO GRAMSCI (L. del Frá). Bide testimoial hontatik bide zabal bat irekitzen zaio zinema soziopolitikoari. Baina errealtatearen argazkiak ateratzen dituelako, baizik eta errealtatearen interpretazio kreatibo bat egiten duelako.

Zinema erotikoa eta beste...

Erotismoa ez da pornografia. Zinean ere, ez zehitzki banaturik, baina zine erotiko naiz pronografikoa dago. Erotismoa seksoa estetika bihurtzen duen hura da. Pelikula erotiko on bi ikusi ditugu: CON-TES INMORAUX (W. Borwczyk) eta L'EMPIRE DES SENS (Oshima). Arte obra bi. Passoliniren IL DECAMERON, FIORE DELLA MILLE E UNA NOTTE eta I RACONTI DI CANTERBURY be-zala.

Beste zinema mota bat STAR WARS (G. Lucas) da. Zientzia fikziozko abentura, errekurso tekniko-ekonomikoak eskuarki eskeintzen dituen eta irabazpide ekonomiko paregabeak dituen filmea. Multinazionalak atsegin duten zinema. Flash Gordon bezain ikusgarri eta injenuoa.

Aipamen bat merezi du, LA MUERTE DE SEBASTIAN ARACHE Y SU POBRE ENTIERRO (N. Sarquis) filmeak. Hego-Amerikako literaturan inspiraturiko ritual sozial mitiko bat da.

CASANOVA eta PORCILE ulergaitzak suertatu ziren. Bestalde, love story eta triangulo tipikotopiko txarrak ere izan dira. Buñuel eta Passoliniren erlijioaren kritika erradikala hunkigarria da. TIGRES DE PAPEL (F. Colomo) pelikula oraingo gizartea burgesia programarekin konfunditzen du. Hutsunea, falta nabarmen bat, umorea da. JABBER-WOCKY (T. Gilliam) baino ez dugu kausitu. Besteak nahi baina ezin. Pelikula gehien ardatz komunena dramatismoa da. Agian, bizimodua hala delako. Hala egin egiten dugulako.

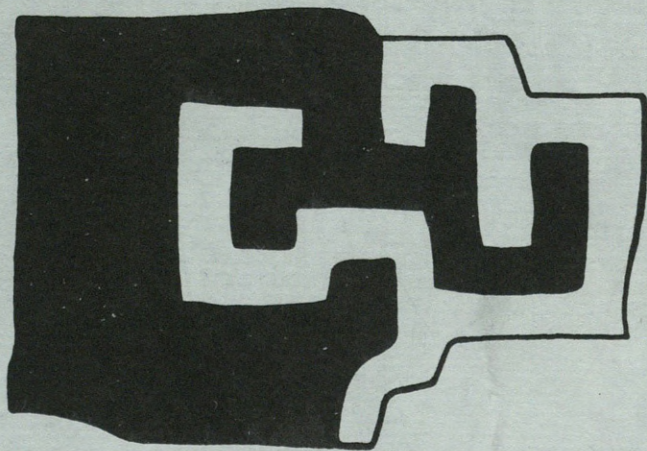

ESAN BEHARRIK EZ DAGO

Hik behintzat badakik Gudarí Zahararren egunean herorretaz pentsatu genuela, han, Debako elizaren atzealdeko iluntasunean, azken boladan heure ingurukoetakoan bajak gero eta sarriago eramaten bahaute ere elizkizunetara, lekuz kanpo

burges eskuak izatera itzuli direnak.

Adibinatzen diagu Mama Inesen lekua heure pentsakizun konplejoen artean. Mama Inesek Batallon Alpinoko euskaldunei Geronako frentean erregaloz bidalitako txanpaina kaja. Kliente onak zinete-

deseroso xamar imajinatu hindudala. Igan-deetako alkandora zurien lepoetatik agertzen ziren lepoak identifikatzera jolastuz, sorbalda atzeetan elkarri heltzeko erortzen ziren eskuak nekazari eskuak, izkribiente eskuak, klasifikatuz denbora pasa.

Brigadetarako suizar hartaz gogoratu ko hintzen "la guerra une y hermana". arrazoi ilunean batengatik gerra bukatzerik nahi ez zuen suizar italianoa. Eta arrazoi zian suizarrak, zenbat beldur, ogi gogor, gose eta tabako txar eta puta zahar, gerra-bizitzan berdintutako eskuetan konpartituak eta pake-desbizitzan berriro nekazari eskuak, izkribiente eskuak eta

lako iok heuk, edo lan gutxi ematen zenu-telako, auskalo. Gauza ez duk putetan zentratu behar, baina zer nahi duk, puten gorabeherak izan hituen pattar botila aurrean estoikoki egunaren abiadaren kontra borrokatzen genuen udazkeneko gau haietan, puta gorabeherak izan hituen heure jardunean gehien harritu gintuena. Izan ere, guk, geure kidekook, ez baikenuen uste zenituztenik. Pater absentis, lanean eta soziedadean izkutatu diguten aita ausentea. Eta Don Alberto de Onaindia, Canónigo magistral eta besteen relatoetan. Bonbardeo aurreko meza eta bonbardeo ondorengo jaunartzea... Hara-

gitu egin hatzaigu gerra mundialaren bezperetan Margot baten besoetara joateko praken joskurak zorritz garbitzeko eginahaletan.

Zenbait akordiotara iritsi gintuan patar botilaren hondarrari begira. Euzkadik ez duela esistitzen, proiektu bat dela, interesa dugunok, eta interesak ez ditugunok bakarrik aurrera eraman dezakegun proiektua. Hala ere, heure tesietan iraun beharra, "lehendabizi askatu eta gero geroakoak" tesiarekin, baina hori geroago izan huen. Lehenik mesfidantzaz mesfidantza hurbilduz, "viva rusia"ka zebiltzenekin zer ikusirik ez dugula konbenzitu behar izan hindugun. Orain behintzat baduk gure heureganako errespetoaren berri. Gure problema lehen zuena bezala, ohorez galtzea desohorez irabaztea baino nahi izatea dela badakik. Enkuadernaturik dugun liburu klandestino bakarra George L. Steer-en "El árbol de Gernika" izan dela. Nafarroaren hondorapenaren historia abots gorenaz eta emozionatuaz irakurri dugula lagun artean. Burgosko penalean heriotzera kondenaturiko jefe eta ofizialen argazkiak banan banan pasatu eta berpasatu izan ditugula aurpegi guztiak ez zekiagu zer incorgnita despejatu nahian.

Hik behintzat badakik guretzat kuestioa ez dagoela ukabila estuturik besoa jasotzean, edo bularrera iristen ez diren gurutzesantuen laburrak eginez heure egunari hasiera ematean. Badakik zuengandik sortuak garela, heure gerrakide sozialista eta komunistek ez zutela komunismo ez sozialismo abertzalerik sortu ahal izango — ez ditek sortu, baietz esaten badute ere — eta zuengandik sortu dela abertzaletasun ezkertiarra, zuen etxeetan seme problematikoak. Eta harro garela zue-taz.

BERRIZ ERE SUSPENSO

Ez zarete inoiz ezer izango... eta ez hitze-gin neri ahoa beterik duala, alproja horrek! Katalanek bai, lortuko dute hoiak autonomia eta direnak eta ez direnak. Zuek berriz, alproja hoiak, hitz asko eta zalaparta ugari, eta hutsa.

Horra hor Diada, miloi terdi pertsona eta denak batera armonia on askoan. A ver si aprendemos, esan zuen gure lrujok ere, tristeza baita gutarrak beti azkenak izan beharra, kondutan, urbanidadean, gramatikan, beti azkenak.

Ikasgai ederra Diadarena, ikasi nahi duenarentzat. Eta beste errespeto bat honorableari ere, eta hemen berriz, Leizaolari nork egiten dio kaso, ez baituzue ezer errespetatzen! Klasean gaiztoak, eta errekreoan hobeagoak balira...

Kantatzen ere konparatu egin behar! Gure kantariek beti iraultza hitzean eta hortzean dutela, Llach eta Serrat eta, katalanek bai dakitela kantarikantari esaten zuten Letek eta Valverdek ere.

Eta beste gauzetan, askoz arrunt baina inportanteagotetan ere haiek aurretik. Esate baterako, ba, hortan. Eta entenditzen gara, zeren dagoeneko mundu guztiak baitaki. Vox populi. Zuek jan eta edan bai, baina hortik aparte, apenas dakizuen zertarako daukazuen ere.

Nik behin ligatu nuen katalana batekin, kasualidadez ziur asko, leku txarrean gelditze-ko ez baitu kanpoan jarduteak pena merezi, eta Deiaren irakurleek kartetan esan ohi duten bezala, hobe baita gure lotsak etxekoan hartean gordetzea, eta hala gorde izan ohi ditugu, etxean, eta ez pertsona askoren artean gainera.

Gauza da, ohe azpiian betiko galtzerdi ex-trabiatuaren bila nenbilela, berak telefona hartu zuela.

—Mercè, soc la Nùria. Avies raó. El basc et lo pungs encima i el pobret es dorme come un

aurrean. Harek diona ze kulpa dugu guk, hala jaio baginen? Norbait izan behar azkena, eta ez baitugu kulparik azkenak izateko jaio baginen. Zer egingo diogu ba, hil artean bizi.

— Erridikuloa besterik ez baitugu egiten zuekin— dio On Hilariok— Madrilerak eta Barcelonara joan behar izaten dugunean.

Barka beza, baina gure suspensoak asumitzen ikasi beharko du, guk ez baitugu geure notak falsifikatzen hasteko asmorik. Eta Carlos Gustavo Frecher-en heriotza egunkarietan falsifikatzea ez baitzaigu noblea iruditzen. Falsifikazio innobera baita "Ha muerto Maria Callas". El apodo "La Tigresa" definia su temperamento" Deiaren 88.alean lehen planan argazkiz horniturik eta bi kolumnatan ateratzen den bitartean hamazazpigarren orrialdeko ezker goaildean "España" sailean kolumna bakarreko hamai-ka lerro exkaxetan "Muere el joven herido en la Diada" izkutatzea. Diadaren exenplua ikasgai bezala lehen planan eta egunero proposatu izan zaigunean, batez ere.

Bakoitzak ahal duen neurrian, eta jakin bi-

Ongi dago manifestapenetan slogan unitarioak edo bateratu xamarrek eskatzea. Zuen gustora. Ongi dago euskaldunen batasunerako deiak eta oihuak egitea. Ongi dago langilea eta nagusia, ardozalea eta elizkoia, jokalaria eta zuhurra, mutilzaharra eta alargun berrezkondua bateratuz, elkarbilduz, osaegokituz, enaituz ("lepoan hartu eta segi aurrera") alderdia, herria eta aberria egitea. Ongi dago eta ez gaude seguru.

Baina seguru gaude, Ajuriagerra jauna ("El Congelado"), ez dagoela batere ongi, ez duzuela eskubiderik, ezin onar daitekeela inolaz ere, salatu eta kondenatu egiten dugula Euskaltzaindiaren gomendazio baterakoia eta guztiz batasunzaleak — eta euskaldunari euskara bai ardura zaiola— pikutara bidaltzea, ez ikusiarena eginez bizkarrak harrotzea:

"La Real Academia Vasca en este punto concreto ha expuesto una opinión y nosotros tenemos la nuestra y con arreglo a ella actuamos. Nada más" (53.gn Punto y Hora, Ajuriagerra, el hombre de peso del PNV).

Eta Monzoni esan dizkiozuenak esateko ere ez duzue eskubiderik. Zurekin gaude Telesforo, ze kristo.

Ez zaigu munizipalarako inor etorri oraindik ezer proposatzera. Ez da sintoma ona gutaz ez akordatzea. Dena dela, zuek zentralismo demokratikoaz eta beste ari bitartean, baitetz kolatu partidu "maioritariokoek", kontratista jator herriko semea batetik edo pikapleitos sozialista autonomista bestetik gure kontzejuetan.

Ea ba lehen bait lehen proposamenak, gure herrietako bizitza eta ingurunea kualitatiboki aldatzeko indarra izan den imajinario hori, aursardiaeraginkor hori, boto "utila" eta karkruza inposibilitatuko duena.

Zuen kontu. Edo ikusten dugu ezker abertzale batu bat besteek ezin proposa ditzaketan proposamenez bete, edo politikan sartzen gara geu.

Eta orduan deskojonatuko ditugu deskojonatzekoak.

Zuen kontu, literatura politikan sartzen bada.

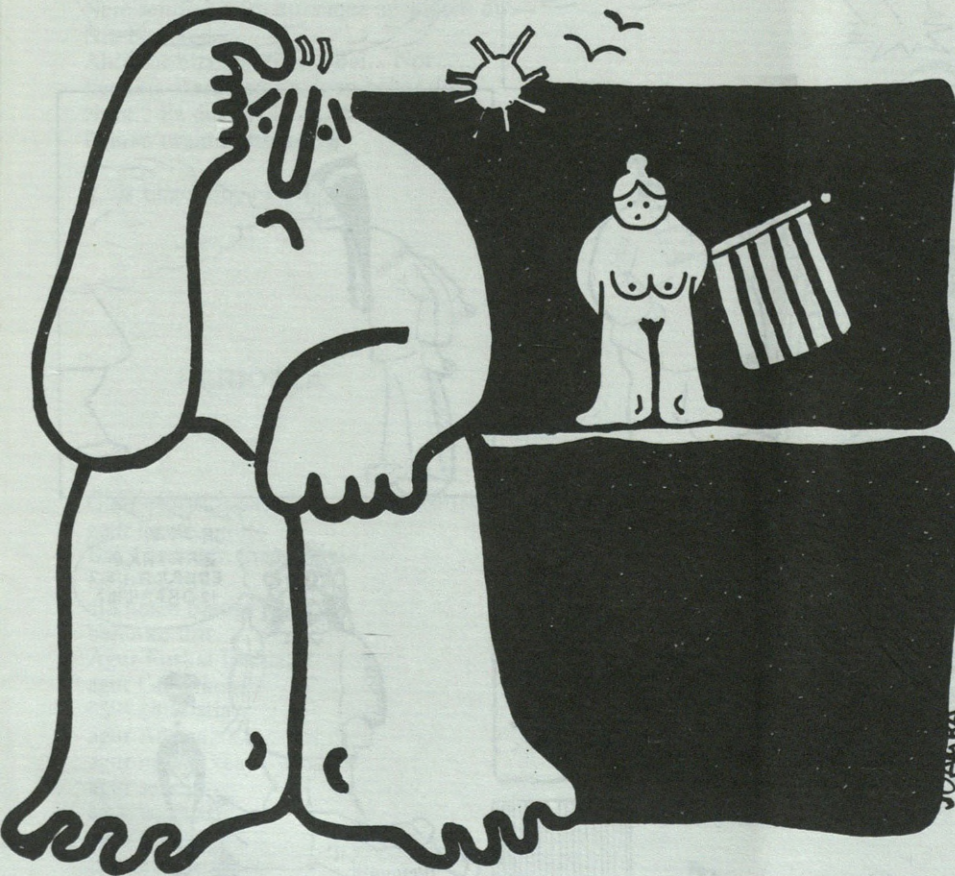

Benetako meritua dutenak liburudendariak dira. Hor egon behar izan dute goiz eta arratsalde Bulebarreko harri koxkorrek zapata berneetatik atereaz.

Baina begira, hola ikusiko zuten kanpoko udatiar guztiek Basque Country-n ere kultura bat badela, eta hiztegiren bat erosiko zuten, edo diska bat, zer edo zer bai.

Eta bertakoek jarrai dezatela Arantzazuko Ama Birjinaren Egutegiaren orriatzeak gauero irakurritz.

RAMON SAIZARBITORIA

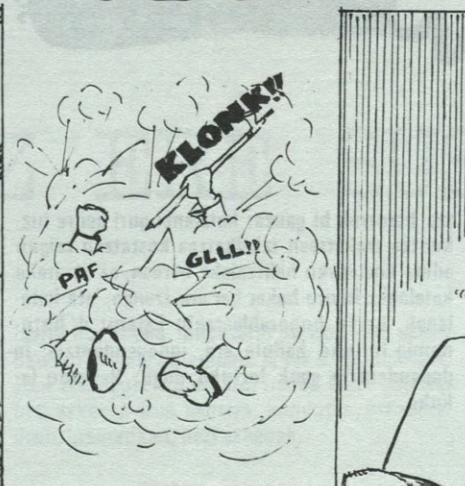
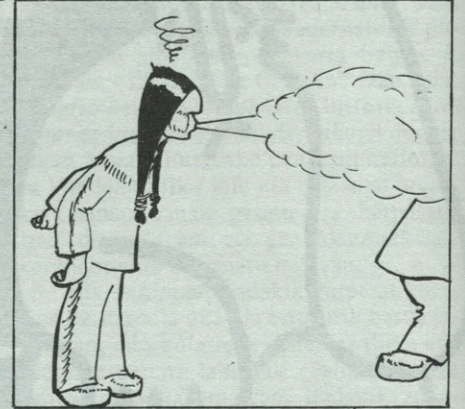
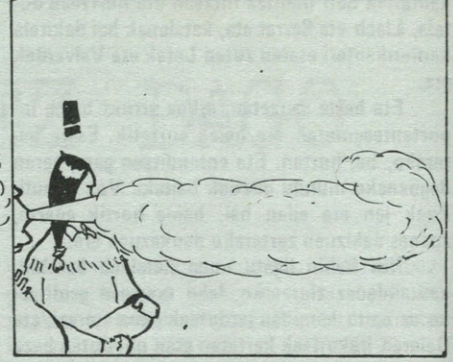
nenet. Conmovedor.

Baina ez da hori okerreana, agian, Katalui-
nan katalanez egiten dute, eta guk berriz erdara
hutsa. Eta ez du balio praileak errabia dizuela
esateak.

Baina gure Beñardok ere botatzen dituela
ederrak. Bertsotan ez duk izugarri ona izango,
baina bota, galantak botatzen ditu edonoren

tza berorrek bi gauza: katalanei guri geure hiz-
kuntza traketsean izkribatzea kostatzen zaigun
adina kostatuko balitzaike berean, ez litzateke
katalanez liburu bakar bat ere izango, eta kata-
lanek, beren honorablearekin Estatut d'Auto-
nomia lortuko badute ere, independentzia; in-
dependentzia geuk lortuko dugu. Beñardo le-
kuko.

erdi-putz

Sortzaileon horrialdea

GAUA

Gauero, nere etxean,
gauero, nere gelan,
ni esnatzen naiz.
Ohetik altxatzen naizenean,
nere hezurak konpontzen dira,
eta hezurretatik haragia sortzen zait.

Bizi ahal naiz?
hori ez dakit eta leihotik begiratuaz,
pentsatzen jartzen naiz.
"Norbaitek ikusten baldin banau —pentsatzen dut—
beldurrez hilko da".

Bai, gorputzez hilda nago —bihotzez ez—.
Nere sendiak nere hutsunea aurkitzen du.
Nik berriz, ez.
Ah! Nor bizi daiteke...! Bai... Nor...
Eguzkia ateratzen da, joan behar dut.
Nora? Ez dakit, ohera;
Bainan orain betirako da.

Luis Elizondo, 11 urte

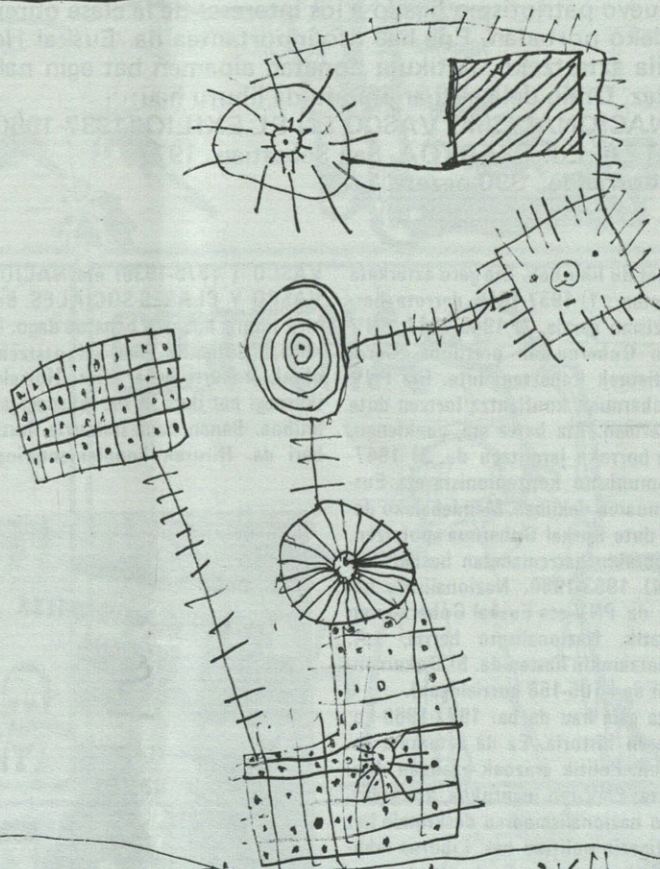
HERIOTZA

Gaur etorriko da; gaur sentituko du;
gaur ikusiko dut;
Bai, berarekin joango naiz.
Deituko dit
eta haien basora joan
beharko dut.
Agur Euskal Herria,
agur Gipuzkoa,
agur Donostia,
agur Amara,
agur nere etxea,
agur sendia,
agur lagunak
agur betirako.
Ikusiko zaituztet
zuei berdina pasatzen zaizuenean.

Ez negar egin,
alai jarri,
badakizue non nagoen,
badakizue zer egingo dudan.

Luiz Elizondo, 11 urte.

maki me bat

awda ma e 96 MIKLE 91 de MIKAL

HERBESTEKO EUSKAL NAZIONALISMOA

“El periodo 1937-1960 marca un giro decisivo en el contenido del nacionalismo vasco. En efecto, la burguesía nacional pierde su puesto dirigente al frente del conjunto de las clases populares, y se empieza a manifestar un nuevo patriotismo ligado a los intereses de la clase obrera” esaten du atze-aldeko portadan. Epe hau oso inportantea da. Euskal Herriko historia hurbila aztertzeke. Artikulu honetan aipamen bat egin nahi dugu liburu banetaz. Orain dela guti argitaratu da liburu hau:

- EL NACIONALISMO VASCO EN EL EXILIO (1937-1960)
- BELTZA. Ed. TXERTO. San Sebastian. 1977
- 158 horrialde . 390 pezeta.

Sarrera bat du liburuak. Eta gero azterketa bat, bost partetan : 1) 1937-1945, derrota, herbestea eta nazismo garaia. 2) 1945-1947; PNV eta Euskadiko Gobernuaren prestijioa. Gerra mundialean aliatuek irabazten dute. Eta PNV eta Euskal Gobernuak konfiantza lortzen dute demokrazien artean. Eta batez ere, yankiengn. Baina barruan borroka jarraitzen da. 3) 1947-1952. Antikomunismo konzenionista eta Euskadiko Gobernuaren deklabea. Mendebaleko demokraziek ez dute Euskal Gobernuari apoiatzen. Eta frankismoarekin harremanetan hasten dira demokraziak. 4) 1953-1960. Nazionalismo berria aztertzen da. PNV eta Euskal Gobernuaren inaktibitateagatik. Nazionalismo berria, J.A. Agirreren heriotzarekin hasten da. 5) Dokumentu bilduma bat da (105-158 horrialdeak).

Azterketa gaia hau da, ba. 1937-1960-ko nazionalismoaren historia. Ez da azterketa soziologikoa egiten. Politik arazoak azaltzen dira. Eta politika ere; PNV-ren ingurukoa, konkretuki. Herbesteko nazionalismoaren deskripzio bat da. Eta inbestigazio politiko bat. Liburuak laburra eta arina da irakurtzeko. Ez da azterketa sakona eta aspergarria. Ulertzeko errazada eta interesantea;

Bi ohar egin behar dira. Liburuak situatzeko eta bere aportazioa baloratzeke. Batape historiko honen azterketa hau suposatzen du: lan jeneralaren monografia ; monografia ugaria; Askotan, zailagoa da historia hurbila aztertzea antzinako historia baino. Historia hurbila gertu dagoelako. Inbestigazioei oztopo asko jartzen zaizkie. Gainera, historia progresista izaten ahal da, batzuetan. Eta orduan oztopo haundiak jartzen ditu klase dominanteak. Gai hau, epe hau (1937-1960). guti erabili da, Eta karga ideologiko burges batekin eman da. Tema hau ez da agertu sistemazio minimo batez. Ortziaren liburuetan zerbait bai. Beltzaren liburuak aportazio bikaina da, eta sintesi ona. Baina ez du bete monografiaren eskasia. Eta hau beharrezkoa da, estudio sakon bat egiteko.

Beste ohar bat dago. Autorearen beste obrak aipatu behar dira: EL NACIONALISMO

VASCO (1876-1936) eta NACIONALISMO VASCO Y CLASES SOCIALES. Beltzaren obra hiru liburu hauetan banatua dago. Hirurek lotura bat dute. Sistema bat osatzen dute. Hiru obrak irakurri behar dira. Horrela analisiaren ikuspegi bat ikusten da. Ikuspegi jeneral eta objektiboa. Bana bana irakurritz, hutsune bat nabari da. Hirurak konplementarioak dira. Eta

banaka, errenak. Baina sistema hori ez dago osatuta. ETA eta euskal langile mugimenduaren historia falta dira. Eta gauza gehiago. Hirugarren textoa besteen ondorioa da: klase sozialen azterketa (2) eta nazionalismoa(1). Bertan ez da horretaz sakontzen. Nahiko partziala da, haliegia.

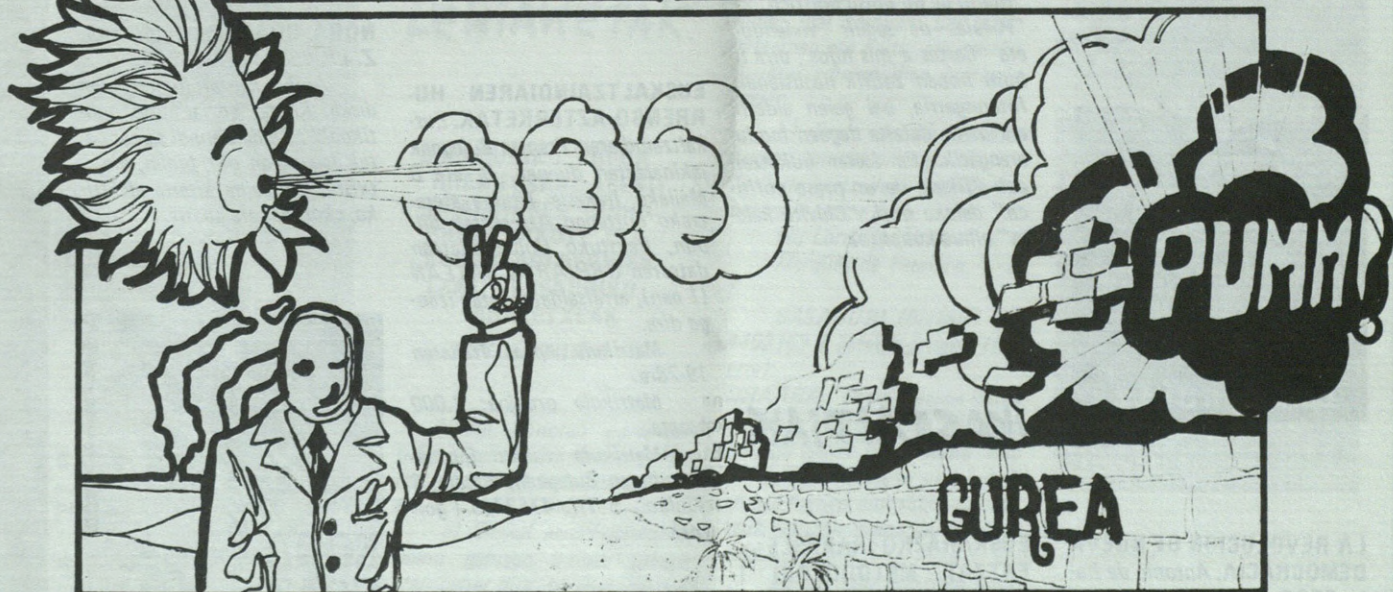
Partziala, tema aldetik esan nahi dut. Arriskutsua bait da “centro de la familia nacionalista” (9. horrialdean) idaztea. Temak konte-

nidoa mugatzen du. Orduan historia gutxitua eta erreduzitua geratzen ahal da. Eta partzialtasuna kontenidozkoa izaten ahal da. Eta ez dut esaten, hori kasu honetan gertatu dela.

Baina 1937-1960 aldi historikoa aztertu-ko dugu. Eta aldi honetako aldaketa politikoak aipatuko ditugu. Aldaketa fundamentalenak. Lehenengo aldia gerra zibila eta gerra mundiala artekoa da. Aldi honetan, nazionalismo burgesak, demokraziaetan konfiantza du. Mendebaleko demokrazietan. Euskal Gobernuaren protagonismoaren bidez. Eta optimismoz bultzatzen dotu barruko mobilizazioak eta erresistentziak (1941, 1947 eta 1951ko greba orokorrak adibidez). Nazionalismoak, Mendebaleko estatu kapitalistetan du esperantza. Baina honek ondorio txarrak ditu. Estatu hau kapitalistak dira. Eta klase logika konsekuente bat erabiltzen dute. Horregatik, frankismoa finantziazten dute. Nazionalismo burgesak ezin du erantzun bat eman. Ezkojuntura internazional politikoa aldatzeko. Ezta ere euskal klase burrukaren dialektika iraultzaileari. USA eta Mendebaleko demokrazia burgesek, beren klase interesak agertzen dituzte. Eta euskal nazionalismo burgesak liluratuta segitzen du; gero etsita. Hego Euskal Herrian esplotazio kapitalista gogorra izan da. Eta euskal masek, iraultza sozialistaren beharra agertzen da. Eta batzuetan esplotatzaile ere. Oztopoak jarriko dizkio nazionalismo berriari (EKIN 1953an eta ETARI 1958tik aurrera). Errresistentziaren protagonismoa aldatu egiten da. Nazionalismo burgesetik, nazionalismo burges-txiki iraultzaileagana pasatzen da. Base sozio-ekonomikoak aldatu egin dira: inmigrazioa, industriagintza eta baserritarren proletarizazioa.

Autorearen azterketa, pratika politikoari lotzen zaio. Klase burrukari hain zuzen. Aurreko obren tesiak hauk ziren, nire ustez: (1) Euskal gizarte kapitalistak eboluzio autonomo bat izan du. Eta euskal langileriaren esplotatzaileak, euskal burgesak izan dira. (2) Nazional arazoari buruzko jokabidea, klase egoerak determinatzen du. Euskal proletargo bat ba dago.. Eta proiektu nazionala beteko du: iraultza sozialaren bidez. Eta klase honek bakarrik beteko du proiektu nazionala. Horretarako kapaz da.

Bi liburuaren eskema honekin, arrisku bat ba dago. Autorearen lana desbirtuatzea edo sinplifikatzea. Baina, tira . Hirugarren liburu honetako tesi fundamentalak hauk dira. Arrisku berdina dago, baina beno 1) Kondizio sozialen aldaketak, nazionalismoaren base soziala aldatzen du. Eta nazionalismo barruko klase arteko ekilibrioak hausten da. Horrela langile masa progresista eta iraultzaileak sortzen ditu. 2) Burgesia nazionalistak interes bereziak ditu. Mendebaleko kapitalismoari lotzen zaio. Frankismoaren pean, eta frankismoari esker, euskal langikeriaren plusbaliak jabetu da. Eta ez du damurik izan. Klase interesak, nazioareganako sentimenduak baino fuertagoak dira. Herbesteko nazionalismoa ez da gogor burrukatu frankismoaren kontra. Estrategia kontenporantizante bat erabili du. 3) Burrukaren protagonismoa traasladatu egin da, nazionalismo burgesetik nazionalismo berrira, klase herrikoien nazionalismora. Hau euskal klase burrukak eragin du (eta nazionalismo burgesaren etsipen, lotsa eta klase interesak). Nazionalismo interklasistaren barneko burruka da. Eta burruka hau ez da honetan bukatzen, noski.

ALB-101 / AL-10000101

IRAILA · 25 URRIA · 2

LIBURUAK

CLASES SOCIALES EN EUSKADI, Luis C. Nuñez. TXERTO. 215 or., 350 pta.

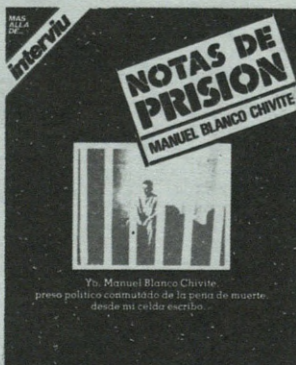
Euskal Herriko egoeraz egiten ari den estudioaren bigarren zatia ematen du Luis C. Nuñez liburu honetan. Lehenean — "Opresión y defensa del eusker" — euskararen egoera izan zen gaia. Bigarren honetan, Euskadiko klase sozialak gaitzat duen elarik industrializazioan zentratzen da batipat. Biztalegoa eta lurraldea, produkzio sektoreak, euskaldun boteredunak klase sozialak, Arrasateko kooperatibismoa, klase laborariak, inmigrazioa eta huelga dira kapituluak. Liburu honi hirugarren bat jarraituko zaio, egungo euskal gizartearen analisi soziologiko eta politikoa.

LA REVOLUCION DE NUEVA DEMOCRACIA. Antonio de Irala. ETO. 74 or., 95 pta.

"Bat bitan banatzen da" li-

buru mardularen egileak beste liburuxka hau eskaintzen digu raoin., Maoren "Sobre la nueva orain., Maoren "Sobre la nueva democracia" Jose Artolaren sarrrera.

NOTAS DE PRISION, Manuel Blanco Chivite. EDICIONES ACTUALES, S.A. 215 or., "Recuerdos de unos fusilamientos", "Diario de un preso político", "Poesías de seguir viviendo" eta "Cartas a mis hijos" dira liburu honen zatirik nagusienak. Interesgarria, bai gaien aldetik eta baita idatzita dagoen moduarengatik. Ea laster bukatzen den "Diario de un preso político" delako hori, "Chivite kale-
ra" oihua kunplutuz.

IKASTALDIK

EUSKARAZKO IRAKASLE-ENTZAT METODOLOGI I-KASTAROA BILBON. Euskalduntze-Alfabetatze Koordina-

kundek, kurtsoa hasi aurretik irakasleak prestatzeko ikastaro bat antolatu du Bilbon. Honelako ikastaroak Euskal Herria osoan antolatuko dira. Oraingoa, Bilboko eskualdeko berri ematen dugu.

Matrikulatzeko lekua: Euskaltzaindia (Ribera, 6) Orduak: Goizean, 10-14; Arratsaldean, 16-18, Egunak: Irailaren 19tik 23ra.

Beharrezko izango da ikastaro hau egitea, aurtun euskarazko klaseak eman nahi dituztenentzat. Ikastaro honen amaieran txartel bat emango da, eta txartel hau aurkeztu egin beharko da klaseak ematera joateko orduan. Ikastaro honen helburua, irakasleen kalitatea eta prestaketa hobegotzea da.

Beraz, bai ihaz hauzoetan klaseak ematen ibili ziren irakasleei, eta bai aurtun lehenengo aldiz ematen hasiko direnei, dei egiten diegu ikastaro honetara etor daitezen.

EUSKALTZAINDIAREN HURRENGO AZTERKETAK. Euskaltzaindiaren Prentsa Bulegoak jakinarazten duenez, D, eta B Mailako Irakasle Titulua ateratzeko hurrengo Azterketak Bilbon, Deustuko Unibertsitatean datorren URRIAREN BATEAN (1 ean), arratsaldeko 4etan izango dira.

Matrikula epea: Irailaren 19-28ra.

Matrikula ordaina: 1.000 pezeta.

Matrikula tokia: Euskaltzaindiaren Bulegoan; Ribera, 6 —Bilbo— 5 Tf: 4152745 (goizez).

IHARDUNAK

KILI-KILI EGUNA. Urriaren 9an ospatuko da Bilbon. Alfa-betatzen ari diren haurrentzako eta Euskal Herriko guztientzako antolatu da. Dantzak, abestiak, txapelketak, kirolak, e.a. izanen dira. Informazioa eta parte hartzeko izena eman nahi dutenek jo bezate helbide hauetakoren batera: Andoni Idoaga Ibarra, Plaza de los Mártires, 8-1 dcha; EIBAR edo eta EUSKERALAGUNAK, Apartado 321 EIBAR.

DISKOAK

NORA GOAZ, Patxi Villamor. Z. LP. 450 pta.

Arabar kantari honen lehen diska. Kanta "sozial" eta "politikoa". Talde haundi samar baten laguntzen dio, biolin, biola, txistu, dultzaina kitarra elektrika, akordeoi eta abarrez.

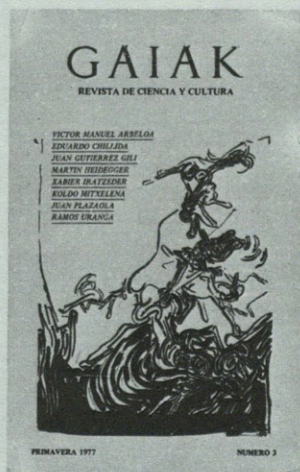

ALDIZKARIAK

ELA-STV 1977ko iraila.

Eraberriturik dator ELA-STVren aldizkaria. Alde batetik, izena aldatu behar izan du, ELA (A)k harrapatu bait du LAN DEYA. Bestetik, periodiko itxuran da eta hamabostero aterako da oraingoz; geroxeago astero. Arrantzaleez eta Gipuzkoako metaleko konbenioaz informazio zabal; hainbat nota sindikal-gintzari buruzko gaiez eta artikuluxka bat: "Viba las asambleas del pueblo", ELAK herri batzarreez zer pentsatzen duen jakiteko irakurri behar dena. Ia dena gaztelaniaz.

beste batzuen artean, zenbaki honetan. Iratzader-en "Fededunen arbasoa" operaren zati batzu. "Arrano Beltza"ren testoa eta musika, eta abarrek osatzen dute zenbakia.

2. Abesti hitzak euskaraz izango dira.

3. Jaialdia 1977-ko urriaren 12-an arratsaldeko 22 etan ospatuko da "Cinema Social de Basauri" delakoan.

4. Parte-hartzaileek datu pertsonalak bidali behar dituzte, izen-abizenak, helbidea, tokia, jaio-eguna, eta bakoitzaren D.N.I. eta hiru abesti hitz (ala gehiago nahi badituzte) bakoitzaren hiru kopiaz eta gaztelaniaz itzulita.

Guzti honek irailaren 28an. baino lehenago izan behar du, baita ere beharrezkoa da parte-hartzaileen izena.

5. Sariak hauk izango dira:

Diruz: 1.- 12.000 pta. eta trofeoa; 2.- 11.000 pta eta trofeoa; 3.- 10.000 pta. eta trofeoa. 4.- 9.000 pta eta trofeoa; 5.- 8.000 pta eta trofeoa; 6.- 7.000 pta eta trofeoa.

6. Jai-aldiaren irabazlea era honetan aukeratua izango da:

a) Boto guztietatik erdiak 5 pertsonaz osaturiko jurado batek edukiko ditu eta hauek parte-hartzaileen lan pertsonala kontuan edukiko dute, bai abestigintzan, bai hitzean bai esan nahian, bai soinuari, bai interpretazioan eta baita ere gaurko musikari ematen dien bultzada berrian.

b) Beste erdiak jai-aldian dagoen jendeak emango ditu.

7. Parte-hartzaileak helbide honetara jo behar dute:

Pili Larrinaga Urkiza
Marqués de Estella n. 1 - 8-C.

BASAHURI (Bizkaia) Tlf: 4492163 (7etatik gaueko 10ak arte).

OHARRA: Parte hartzen duten bikote eta bakarlariak sei baino gehiago balira lehen kanta saio bat egingo litzateke urriaren 2-an eta hemen erabakiko da nortzuk hartzen duten parte azken saioan.

Azken saio honetara pasatzen ez direnak gutxienez 500

pezetako saria izango dute; beharbada, joan-etorriak kontuan edukiko ditugu.

Parte-hartzaile guztiei eskatzen zaie telefono bat ematea.

ETA BESTE

CHIVITE ASKATU

LEHIAKETAK

BASAHURIKO VIII-GARRAREN EUSKAL ABESTI JAIALDIAREN OINHAURRIAK BIKOTE ETA BAKARLARI BERRIENTZAT, BASAURIKO UDALETXEAK ANTOLATURIK

1. Jaialdi honetan parte-hartuko dutenek, Bikote eta Bakarlari, ohar hauk bete behar dituzte.

a) Euskal abesti jaialdi bi baino gehiago irabazi gabeak izan behar dira. b) Diskarik grabatu gabekoak izan behar dira.

GAIK. Revista de ciencia y cultura. N. 3 Primavera de 1977 250 pta.

Koldo Mitxelena, Victor Manuel Arbeloa eta Eduardo Chillidak kolaboratzen dute,

NAFARROA

Nire bertsoa ez da jakintza
Osoan baizik bihotza
Bere zauria zabalik dago
Negar karraxi abotsa
Zazpi anaiok Euskadi baten
Bere taupadak diotza
Anai eskeintza maitasun sindoz
Nafarroari damotza

Asaba zarren azia zara
Herri aberastasuna
Batasuna ta aberri giltza
Borroka, azkatasuna,
Maitasunaren iturri bizi
Indarra, zuzentasuna
Eskuan duzu iraultza eta
Euskadin etorkizuna.

Herria zaintzen hainbat gudarik
Bizia emona dabe
Lur ta kultura alkarri munda
Aberri gosez goi ta be
Gizon jakintsu bertsolari jator
Etorkizunian trebe
Zure emaitzak izango dira
Bihar herriaren jabe.

Anai euskotar lagun kuttuna
Bat egin daigun burua
Odeiak garbi zerua urdin
Lurak ona du arua
Anaiok alkar, Euskadi bakar
Batasuna helburua
Ereingo dugun azia dugu
Euskal Herriko gerua.

Ez adi lotan, jaiki borrokan
Anai zarrena zaitugu
Euskadin artzain, buru nagusi
Zure artalde gara gu
Zuri didarka sei anai, ama
Zugan konfiantza dugu
Gure herriko eskubideak
Geuretu behar ditugu.

Zuretzat bedi gaur Nafarroa
Nire ezkeintza-berria
Batasunean jokatu daigun
Irabazteko gerria
Azkatasuna herriai bihur
Osotuz Aberria
Ondorengoak ez daien esan
Guk hil gendula herria.

LIBE

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

*Paregabekoak
Bikañenak*

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderla'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

Transportes ankar s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN
URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernanl, 4

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

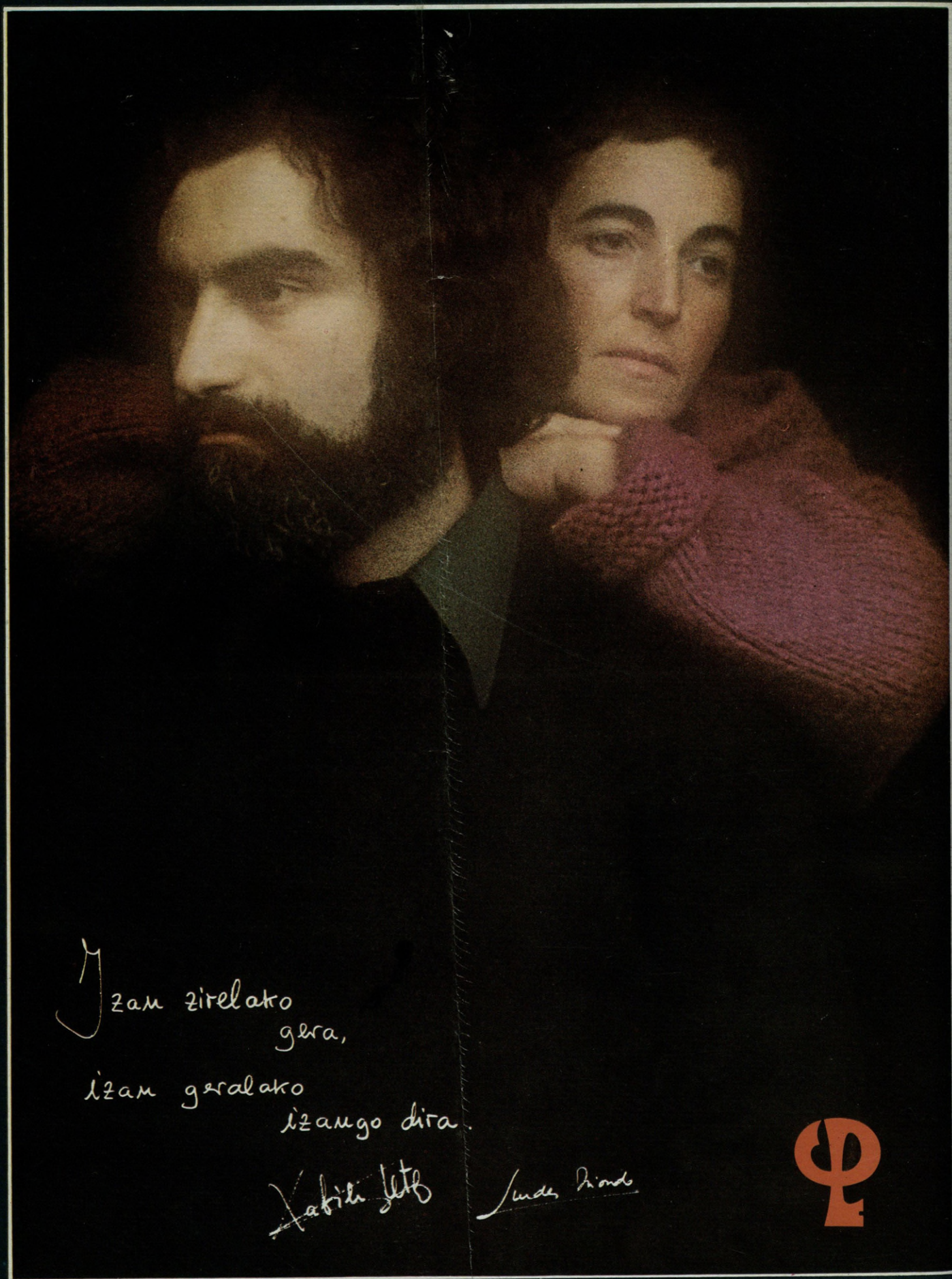
Eduardo Chopeitia

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

Herriarekin - Herriarentzat. CAJA LABORAL

J zan zirelako
gera,
izan guralako
izango dira.

Xabier Lete

Lurdex Iriondo

